

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Difficultas II. Defenditur necessitas scientiæ conditionata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](#)

minatio ad illam, ita creaturæ erit, quod existat speciale beneficium, quia ejus est determinatio ad illud.

R E S P O N D E T U R. Creaturæ esse, sed Dei gratiâ adjutæ, ut existat objectum beneficij specialis, sed non est creaturæ, ut ponatur ipsa exhibito & collatio illius boni. Sit v. g. laborat subditus, ut habeat Dominus copiam fermentem, nec tamen sibi ipsi benefacit, sed benefacit ei Dominus, dando illam fermentem. Cusoribus pecuniae solvit eadem pecunia, quam procuderunt, neque tamen cusores sibi benefacint, sed Princeps; ita & in præsenti.

DIFFICULTAS II.

Defenditur necessitas scientiæ conditionatae.

Gonet Tom. 2. de scientia Disp. 5. art. 2. & sequentibus. Impugnat scientiam conditionatam sub titulo scientiæ Mediae, quæ argumenta ejus hinc pensanda, & vix quidem aliquid adferetur, quod non sit à nobis prætatum, in 1. parte. Illic tamen adlata, hinc etiam applicari debebunt, & ea applicare in præsenti præstat. Sit

Punctum Difficultatis 1.

Argumenta ab auctoritate Augustini.

Objetus 1. Gonet Disp. 5. de scientia, a. 2. Scientia media fuit familiaris apud Semi-Pelagianos, quam tamen dicunt nostrates, à se esse inventam: & quod fuerit Semi-Pelagianis familiaris, probat hoc ex Fausto, qui agnovit eam independentem à decreto, quod etiam faciunt nostri.

R E S P O N D E T U R. Constare, quod aliqui ex nostris, putarint hanc esse sententiam à se inventam, sed ubi? In Augustino; constat enim, illâ usum fuisse S. Augustinum, nec de hoc est controversia ultra inter nos. Sed convenimus in hoc omnès, quod ea scientia conditionata, quam defendunt nostri, non fuerit eadem cum ea, quæ utebantur Semi-Pelagiani, de quo egit 1. part. Disp. 4. Unde quantum ad præsens, dicitur, quod scientia conditionata, quæ utebantur Semi-Pelagiani, habuerit pro objecto consensus nostrum conditionatum, sed à viribus naturæ profectum; objectum autem scientiæ conditionatae, quæ nos utimur, est consensus conditionatus, sed ex gratia conditionatae danda prævisus. Inde contra Faustum dicimus, quod ex prædestinatione Dei, (nomen Prædestinationis latius accipiendo, nempe etiam pro præparatione conditionata auxiliorum conditionate dandorum, quam acceptiohem admittit Gonet loco cit. Ar. 2. §. 1. & colligitur ex Aug.

loco quem cito 1. parte D. 4.) intelligi debeat humanorum actuum causa, & per nos enim discernit aliquid prædestinationis auxiliis, quam visulud præscientia non explorarit, quæ per Faustum, explorare debuit consensum naturalem, quam explorationem consensus naturalis in operæ salutis nos rejicimus. Sed juvat iterato repeter, per quid id, quod dictum est Primâ parte, Disputatione 4. num. 37. per quidnam licet distinguitur sententia nostra à sententia Semi-Pelagianorum.

Distinguitur imprimis, *Objecto.* Quia sententia conditionata, quæ Societas utitur in explicandis difficultatibus in opere salutis, habet pro objecto merita conditionata supernaturalia. Sententia autem Semi-Pelagianorum, iteratur scientiæ conditionata, habente pro objecto, merita naturalia. Expressit hoc Augustinus libro de Gratia & libero Arbitrio, cap. 6. *Si merita nostra sic intelligerent, ut etiam ipsa dona Dei esse cognoscerent, non esset reprobanda ipsa sententia. Quoniam verò merita humana scripturam, ut ex semetipso habere hominem dicunt, propterea necessario responderet apostolus: Quia enim te discernit?*

Distinguitur Secundo, *Ipsa.* Quia Semi-Pelagiani docebant pro meritis conditionatis aliquem præmiari, & pro demeritis conditionatis puniri, nostrum autem nemo dicit, quod ob prævisionem conditionatam, sequatur absoluta collatio præmii vel peccati. Hanc mentem Augustinus Semi-Pelagianorum expressit de Prædestinatione Sanctorum cap. 12. *Sed unde hoc talibus viris in mentem venerit, nescio: ut futura, quæ non sunt futura, puniantur aut honoretur merita parvorum. Idem habet ibidem cap. 14. Si judicarentur homines pro meritis sua vita, quæ non habuerunt, morte preventi, sed habituisse, si vivèrent, nihil prodebet ei qui raptus est, ne militiam mutaret intellectum ejus. Nihil prodebet ei, qui lapsi moriuntur, si ante morientur: quod nulus dicere Christianus audebit.* Idem habet epistola 10. describens Semi-Pelagianorum sententiam. *Quem nequiter novit fuisse virtutum, sine baptismo facit & mori, sic in eo puniens opera mala, non quæ fecit, sed quæ facturus fuit.* Eadem scientiæ utebantur Semi-Pelagiani, ut ostenderent, beneficium Prædestinationis non esse beneficium speciale conditionatum à reliquis gratiis, sed sufficere putabant ut salvetur quis, quod prævideantur opera illius bona ex gratia facta; ante quæ bona opera, præcesserit fides v. g. naturalis, vel alia opera bona naturalia. Et tamen nemo est ex Nostris, qui præter prævisionem bonorum supernaturalium non ponat decretum Dei Prædestinationis tanquam specialem Dei favoris, à reliquis gratiis conditionatum. Quod autem id senserint Semi-Pelagiani, ostendit id integerrimus liber S. Augustini, de Prædestinatione Sanctorum, & de bono perseverantia.

Coll.

Colligitur verò ex epist. Prosperi & Hilarii. Et hoc volunt illa verba Prosperi mox citanda: *Ponē omnium par invenitur & una sententia, quā propūsum & Prædestinationem Dei, secundum præscientiam recuperunt.* En recursum ad præscientiam non recurrendo ad decretum speciale prædestinatum. *Vt ob hoc alios Deus vasa honoris, alios contumelie fecerit, quia finem uniuscujusque prævidit, & sub ipso gratia adjutorio, in qua futuris est voluntate & actione præsicerit.* Penit hinc convictos ab Augustino Semi-Pelagianos, recurrunt ulterius etiam ad prævisionem bonorum ex gratia faciendorum, sed tamen voluisse, adhuc stando in illo ly *sub ipso gratia adjutorio* excludere beneficium speciale Prædestinationis, quod tota Societas agnoscit. Erat & in hoc iobus scientiae conditionatae, quia pro ratione adferabant, quare hic potius vocetur quam ille, quia prævidit illum Deus operaturum, quod tam in Semi-Pelagianis, imo & in seipso, corruxit Augustinus de Bono Perseverantiae cap. 9. quem locum inferius expendumus objectione quartā, correxit inquam per hoc, quia prævidit Deus Tyrios & Sidonios fuisse convertendos, nectamen sunt converti, consequenter non est referendum in prævisionem, quod hic potius convertatur, non ille. Nisi velis, hoc ultimum punctum potius spectare ad differentiam tertiam. Etenim

Differit Tertiū, sententia nostra à sententia Semi-Pelagianorum, scopo seu fine. Quia illi volunt ostendere, cur huic potius gratia offeratur, quam illi, cur hic potius vocetur, quam ille, referendo id in opera naturalia, posita liberè; si placet, adde & opera supernatura. Nos autem non ad hoc utimur hanc sententia, ut ostendamus, cur hic potius vocetur quam ille, hoc enim, non in scientiam illam referimus, sed in voluntatem Dei selectivam auxiliū, vel non selectivam, ad copid referendo in judicia Dei. Unde utimur hanc sententia ad hoc salvandum, non quare hic vocetur, sed quare liberè vocetur, adeoque volumus salvare libertatem cum vocazione, non autem reddere rationem eur vocetur. Idem in præsenti de Prædestinationis beneficio applica. Scopus ergo Semi-Pelagianorum fuit ostendere cur hic potius vocetur, quam ille; nos ter autem scopus est, ostendere cur liberè vocetur.

INSTANT I. ex auctoritate Prosperi, quæ habetur in epistola ejusdem ad August. ubi exponiens Semi-Pelagianorum sententiam, dicit, quod Deus alios vasa honoris, alios contumelias fecerit, quia finem uniuscujusque prævidit, & quod. *Sub ipso gratia adjutorio, in qua futurus est voluntate & actione præsicerit.* Sed hæc sententia Prosperi quid velit, consule differentiam secundam nostræ sententiaæ à Semi-Pelagiano. Insuper

RESPONDETUR. Sicut varia fuit hæresis

Pelagiana, ita variabant & Semi-Pelagiani, & nomen gratiæ aliter & aliter accipiebant. Aut enim nomine gratiæ accipiebant gratiam creationis, & hoc fuit hæreticum; aut accipiebant gratiam prædicationis, non concedendo ulteriorum ullum influxum, & adjutorium divinum, requisitum ad ipsam operationem, & in hoc etiam errant hæretici, de quo vide i. par. D. 4. n. 46. 47. & infra Qu. 4. D. 3. punto ultimo. Dicoq; quod sub ly gratiæ adjutorio, intellexerit Prosper ex mente illorum prædictas, aut similes gratias, (si errarunt in hoc, quod dixerunt, sub gratiæ Dei adjutorio præsciri nostras actiones) cum tamen nos, requiramus auxilium supernaturale, & sicut oportet, etiam ad consensum illum conditionatum: & hoc adjutorium nulli requisirent, hæretici non fuissent, & hoc desumitur ex auctoritate Augustini.

Prima Auctoritas est. Lib. de Prædest. c. 9. ubi recolit, se contra Porphyrium docuisse, quod VERBUM, tunc sit incarnatum, quando sciebat qui fuissent credituri docet item August. hanc sententiam non debere reprobari, verba ejusdem sunt. *Quid enim est verius, quam praescisse Christum, qui & quando, & quibus locis in cum fuerant credituri, subditq;.* Sed utrum predicato sibi Christo, à seipso habituri esset fidem, an Deo donante sumpturi, id est, utrum tantummodo eos præsicerit, an etiam prædestinaverit Deus credituros, querere ac differere tunc necessarium non putavi, concluditq; quod illa fides tribui deberet Deo donanti, quæ est ipsissima nostrorum doctrina, nam nos etiam conditionatam illam fidem tribuimus gratiæ conditionatæ dandæ.

Secunda ejusdem Auctoritas, quæ ostendit hoc reprehendisse in præsenti Augustinum in Semi-Pelagianis, quod non recurrerint ad gratiam. Verba Augustini sunt, libro de gratia, & libero arbitrio cap. 6. *Simerita nostra sc̄ intelligerent, ne etiam ipsa dona Dei esse aquoscerent, non esset reprobanda ista sententia, & tamen nostra reprobatur ab oppositis, quantumvis afferamus, consensus etiam conditionatum esse donum Dei, esse ex gratia conditionatè danda, quod idem de consensu absoluto passim fatemur.* Hinc ut vides debuisse ostendere objicientem, quod quantumvis Semi-Pelagiani agnoverint consensus nostrum prævīsum esse ex gratia, tamen in hoc errasse, vide i. par. loco cit. num. 73.

Et hoc etiam ostendit error ipse Pelagianorum, quos fecuti sunt Semi-Pelagiani, in hoc à Pelagianis differentes, quod Pelagianæ in ipso quidem processu talutis requisiuerint vires gratiæ, quas requirebant Semi-Pelagiani, licet objecitum Præscientiæ antecedens processum talutis, posuerint independens à viribus gratiæ. Verba Augustini sunt de Prædestinatione Sanctorum, cap. 18. *Præsciebat ergo, ait Pelagius, qui futuri essent Sancti & Immaculati, per liberum voluntatis arbitrium, & ideo ante mundi constitutio-*

(L) 2 nem,

Tractatus IV.

nem, in ipsa sua præscientia, quā tales futuros esse præscivit, elegit. Jam autem per nos præscivit, qui futuri escent Sancti, per gratiæ adjutorium.

Tertia Aut̄oritas est. Lib. i. de Gratia Christi, cap. 47. Si ergo consenserit nobis, non solam possibiliteratē &c. sed ipsam quoque voluntatem & actionem divinitus adjuvarūt, ut sine illo adjutorio nihil boni velimus & agamus, nihil de adjutorio gratia Dei, quantum arbitror, inter nos controversia relinquetur, & tamen in nostris principiis ad verificandum, quod sine adjutorio Dei nihil boni velimus, etiam consensus conditionatus penderet à gratia, itemq; absolutus. Hinc de adjutorio gratiæ, nihil inter nos & Augustinum controversia relinquitur. Similia habet aliis locis, quæ vide i. par. D. 4. num. 75. 79. & alibi.

Directè ad auctoritatem Prosperi hoc dicimus, quod Semi-Pelagiani in hoc errant, quia jam admissio consensu conditionato præviso, coque gratiose, merita illa conditionata gratiæ, volebant esse motivum, cur huic potius detur gratia efficax, nolebantq; admittere prædestinationem, tanquam gratiam conditam ab aliis, specialeme & efficacem Dei favorem.

Decurritur Epistola Prosperti.

Decurro ex hac occasione totam illam Epistolam Prosperi, continentem errores Semi-Pelagianorum, & nostræ sententiaæ ab ea distinctionem ostendo. Literâ E sub initium dicit Prosper. *Qui autem credituris sunt, quivè in ea fide (que deinceps per Dei gratiam sit) jucundi, manus sunt, præesse ante mundi constitutionē Deum. Nos autem non deinceps, seu post inchoamenta, dicimus haberet fidem per gratiam, sed statim ad ipsam fidem, illam requirimus.*

Ponit ibidem Prosper, *de apprehendenda vita eterna nemo desperet, cum voluntaria devotione remuneratio sit parata. Ubi nomine voluntariae devotionis, intelligit viribus naturæ elicitem, & tamen nos tali devotioni non tribuimus præmium æternum, nec tribuimus huius devotioni quod illa posita tum primum detur gratia vel fides supernaturalis. Rursus ibidem. Eligendorum & rejiciendorum dicitur facta discretio, ut secundum quod placuit Creatori, alii vas a honoris, alii vas contumelia sint creati, & lapsis curam resurgendi adimere, & sanctis occasionem temporis adferre. Quia autem nos ponimus discretionem in selectivo decreto, & prædestinativo, potuissent nobis idem objicere Semi-Pelagiani, quod lapsis curam resurgendi adimamus, &c.*

Deinde, ut haberetur literâ G. sub finem. Semi-Pelagiani propositum vocantis gratiæ in hoc omnes definitunt. *Quod Deus constituerit nullum in regnum suum nisi per Sacramentum Regenerationis assumere, & ad hoc salutis donum omnes homines universaliter, sive per naturalem, sive per scriptam Legem, sive per Evangelicam prædicacionem vocari. Per nos autem propositum vocan-*

tis gratiæ, stat in interiori auxilio, illuminatio-
ne, piâ affectione, licet amplectatur Legem &
Sacramenta. Item literâ H. propositio Semi-
Pelagianorum est, *quantum quisq; ad malum, tan-
tum habet facultatis ad bonum. Pernos non item
quia ad bonum indigemus auxilio superaddi-
to. Literâ I. *Gratiam non præviam humanorum
volunt esse meritorum. Nos præviam etiam ad
assensum conditionatum. Unde quod habetur
literâ L. quia profitemur à gratia omnia bona
merita præveniri, necessitate concedimus,
Deum secundum consilium voluntatis sua, o-
mnia facere. Pernos item, non idèo unusquisque ad profectum debet vocari, si se sciat sua di-
ligentiâ bonum esse posse, sed si se sciat, gratia Dei
bonum esse posse, quam nemini negat.**

Per Massilienses literâ M. prior est obedi-
entia quam gratia. Per nos prior gratia quam obedi-
entia. Per Massilienses voluntas hominum,
*Divina gratia sibi parit opem, non gratia sibi huma-
nam subjicit voluntatem. Pernos gratia non præ-
determinativè quidem, sed coëffectivè, com-
pletivè item ad operandum, etiam condition-
tè, humanam sibi subjicit voluntatem, ingens
subjectio est, fine hac gratia non posse ad libi-
tum, ne quidem inchoare salutis opus. Ingens
subjectio sine selecto à Deo auxilio, nusquam o-
perari auctu.*

INSTANT 2. idem. Etiam Semi-Pelagianū sunt hâc scientia ad conciliandam libertatem arbitrii creati cum prædestinatione, & decretis divinis, & tamen & nos utimur hâc scientia tanquam principio ad salvandam libertatem nostram, cum prædestinatione.

RESPONDETUR. Non ostendi ullam au-
toritatem, quod Semi-Pelagiani, prædicta sci-
entia usi fuerint, ad concilianda merita nostra
supernaturalia, cum decretis Dei, quando au-
tem dicit Prosper, si Dei constitutio humana
præveniat voluntates, quod ē sensu Semi Pelagianorum prædestinationis nomine fatalis ne-
cessitas intelligatur, id etiam non convincit:
nam hoc solum intendebant Semi-Pelagiani. Si
consensus quicunq; præveniri debet Dei adjuto-
rio, ut volebat Augustinus, colligiq; potest ex
immediatè citatis auctoritatibus. Inducetur,
inquietabant illi, fatalis necessitas. Quia esse ne-
cessarium illud adjutorium, & tamen habere
illud non penderet à nobis, sed à Deo poni de-
bet liberè; & cùm positio illius, nostro arbitrio
non geratur, pendebit à Deo, quasi à fato; sed
hanc objectionem vide solutam etiam in i. parte
Disp. 4. n. 59. Et certè, posuerunt Semi-Pela-
giani prædestinationem Dei, secundum præci-
entiam meritorum naturalium, inducitivorum,
ut Deus det auxilium gratiæ, consequenter non
fato, sed libera electione nos salvandos, contra
quos, Nostrates ponunt prædestinationem se-
condum præscientiam ipsius adjutorii divini.
Ad hanc instantiam plenius solvendam.

Nota

R. P.
THEMI
ZIA NOW.
Tom. I.
D. V.

Disputatio V.

125

Noto 1. Præter id quod dictum in prima parte, & repetendo immediatè allata, dico, in duobus fuisse abusos scientiæ conditionatæ Semi-Pelagianos. *In primis*, Quia prævisa merita naturalia, eorumque libertatem volebant conciliare cum prædestinatione, licet eam noluerint esse beneficium speciale, putantes prædestinationem esse, *sicri quod aliquis bene operetur*. Et quidem quod voluerint conciliare merita naturalia, eorumque libertatem, ostendunt auctoritates citatae ad Instantiam i. quod autem voluerint conciliare cum prædestinatione, ostendunt illa verba Properi. *Par habetur & uia sententia, quæ propositum & prædestinationem secundum præscientiam receperunt.* Et Faus-sus, lib. de Gratia, & humanæ mentis arbitrio sepe repetit, *quod nisi Præscientia exploraverit, Supple, ut probatum, merita naturalia, prædictione nihil decernit.* Hoc item complexus est Prosper, epistolâ ad August. *Voluntatem nostram, inquit, ad hanc gratiam, quia in Christo nascimur, pervenire, per naturalem facultatem, petendo querendo, pulsando, ut idèo incipiat, idèo inveniat, idèo introeat, quia bono naturæ bene usus est.* Eo etiam servit Propositio, qua habetur in libro Petri Diaconi de Incarnatione, cap. 6. & apud Aug. lib. de prædestinatione SS. in fine. *Initium fidei, quo in Christum primitus credimus, ab homine ipso esse, nec esse donum Dei.* Similia habent epistolâ 107. ad Vitalem, & aliis locis. Jam autem nos, non utimur hâc scientiæ ad conciliandam meritorum naturalium libertatem cum prædestinatione, nec ullus nostrum proportione reddit, cur hic potius vocetur, quam ille, quia bono naturæ, bene usus est, adeoque immerito imponitur nobis eadem cum Semi-Pelagianis sententia. *Secundus abusus est*, quia pro ratione adferebant, cur hic salvetur, ille non, cur huic de turgratia efficax, illi non, quia prævidit Deus, quod esset operatus, quæ causâlis per nos non tenet, de quo infrâ. Cum Deus etiam respeditus Judæ præviderit gratias efficaces, & respeditus Petri de efficaces, & tamen Judas damnatus, salvatus Petrus. Rejici ergo hoc debet in aliud, & non in præscientiam illam: adeoque ostendebant cur Deus salvâ libertate huic potius, & non alteri der gratiam, nos autem salvamus libertatem, per ordinem ad gratiæ efficaciam, scilicet, quomodo salvâ libertate, gratia à Deo danda, sit efficax. Quod autem Semi-Pelagiani, non tenuerint decretum aliquod prædestinativum ad gloriam, quod & nos & Thomistæ admittimus, de hoc infrâ, ubi de mente Hilarii.

Noto 2. Concedere nos, quod objecrint Augustino Semi-Pelagianî, illum asseruisse fatum quoddam, sed hoc dupli sensu ab illis fieri potuit. Primo, quod ad consensum gratiosum, requisiuerit gratiam, quam tameti, ponere sit in potestate Dei, & hoc sensu locutos fuisse Semi-

Pelagianos, taleque fatum admisisse Augustinum constat ex pluribus locis, in particulari, ex illis verbis lib. 2. contra duas epistolas Pelagi cap. 5. *Si hoc nobis objiciendum putarunt, sub nomine, inquit, gratie, ita fatum asserunt, ut dicant, quod nisi Deus invito & reluctanti homini, inspiraverit boni, & ipsius perfecti cupiditatem, nec à malo declinare, nec bonum possit arripere.* Recitat & alium Textum similem Gonet, nec sub nomine, inquit, gratie, fatum asserimus, quia nullis hominum meritis, Dei gratiam dicimus antecedendi, qui textus ostendunt, ex eo objectum fuisse Augustino quod fatum asseruerit, quia asseruit necessitatem gratiæ. Quam quia omnes nostri Doctores ad opera salutis necessariam pertant, hinc una cum Augustino, à Semi-Pelagianis damnari deberent tanquam fati assertores, qui ergo, idem, cum Semi-Pelagianis tenemus. Secundo sensu, Potuissent objicere Semi-Pelagiani Augustino, quod asseruerit fatum, si posuisset necessitatem gratiæ, ad consensum gratiosum, sed ejus naturæ, ut cùm eam ponere non sit humanæ potestatis, illâ tamen posita, non possit homo v.g. dissentire: vi illius gratiæ bene sequeretur, tenuisse Augustinum gratiam illam fatalem & prædeterminantem, sed negatur, ullibi talem gratiam asseruisse Augustinum, & eo sensu fatalis gratia, rejicitur à Tridentino Sess. 6. de Justificatione Can. 4. Talem gratiam admittunt oppositi. Hinc obiectetur illis merito, gratiam ab illis assertam esse fatalem necessitatem, quam nullibi asseruit Augustinus. Unde inferius, quando usurpabimus hunc terminum, gratia non determinat ut hoc non nisi agat voluntas, usurpabimus hoc sensu, quod vi suâ non determinet, cui in sensu composito resististi non possit.

Noto 3. Pernos divinum decretum, prævenire voluntates nostras etiam pro statu conditionato, sed hoc sensu, quia Deus decrevit in dampnum servare nostram libertatem, & quia decrevit, se daturum conditionata illa auxilia ad consensum conditionatè futurum.

INSTANT 3. Expendendo præcipua Pelagianorum & Semi-Pelagianorum motiva, quibus movebantur ad negandum in Deo decretum, se efficax, & humanas præveniens voluntates.

PRIMUM est. Quia laceretur libertas, si decretum divinum humanas præveniret voluntates. Hanc mitem Hæreticorum explicat August. Libr. de Grat. & Libero Arbitrio lib. 2. Retract. cap. 66. habetque Prosper contra Collat. cap. 38. carmine item de Ingratis.

RESPONDE TUR. Negando, quod Argumenta illorum Hæreticorum fuerint contrâ decretum de se efficax, seu contra efficaciam Gratia, quâ positâ, ex vi gratiæ impossibile est non sequi eventum, seu contra gratiam prædeterminativam. Nec potest ostendi, quod ta-

(L) 3 leri

Tractatus IV.

126

lem gratiam asseruerit Augustinus, sed hoc asserebat. Negabant prædicti Hæretici necessarium esse Gratia adjuvorum saltem ad prima initia salutis. Quia si requireretur & non sufficeret sibi ad initia saltem salutis, Liberum arbitrium hoc ipso auferretur. Nam sine illa gratia per Augustinum operari non potest voluntas, & tamen illam gratiam non esset in potestate hominis habere, nec posset præcisè ex viribus arbitrii homo illam mereri: Si enim illam mereri posset, esset adhuc in potestate hominis & libertate, illam habere. Colligitur hæc doctrina ex ipsis verbis quæ recitat Gonet, in quibus nihil agitur etiam æquivalenter de Gratia, cui in sensu composito resisti non posse. Verba Tex. ex Libr. de Gratia & Libero arbitrio sunt. *Cum defenditur Dei Gratia, putant negari Liberum arbitrium. Ubi est mentio Gratiae sed non illius additi de se efficacis, aut, Gratia quæ posita impossibile sit ex vi illius non sequitur consensum.* Idem eruit ex verbis Prospetri Liberum arbitrium causantur auferri, si & principia & profectus & perseverantia in bonis usque ad finem, Dei dona esse dicantur. Et quia nos & principia & profectum & perseverantiam in bono docemus pendere ab auxilio supernaturali. Hinc querela contorta contra Augustinum, nos etiam petit, ostenditq; nostram sententiam esse sententiam Augustini: Possentque contra nos repeterere. Si Gratia est necessaria & illam habere non est in mea potestate, Mala velle neceſſe est. Nec poterunt illa bona opera per nos adscribi libero arbitrio, sed Gratia occidentq; versiculum. *Vel nostro adscribi nequeunt bene geſu labori.*

Deinde ut aliquid concedatur objicienti, distinguenda sunt hæc duæ propositiones: Datur in Deo decretum de se efficax, (quicquid sit qualenam sit illud decretum ex parte Aetatis, de quo alias) & datur in Deo decretum de Gratia de se efficaci, quæ positæ non posse non sequi eventus. Primam propositionem admisit Augustinus, admittimus & nos, importat enim voluntatem Dei de danda Gratia ut cooperetur Arbitrio etiam pro statu conditionato, hocque decretum petierunt argumenta Pelagianorum. Secundam propositionem negamus nos. Nulli afferuit Augustinus, negavit Tridentinum, Canone citato, admittunt autem oppositi.

2. ARGUMENTUM. Quia posito tali decreto auferebantur divina auxilia sufficientia, ac proinde homines injustè à Deo argui ac increpari, eò quod v.g. non convertantur.

RESPONDETUR. Nullum textum citari, quod objecerint Semi-Pelagiani Augustinum, illum admisisse Gratiam de se efficacem, sine quæ tamen gratia, impossibile sit operari. Si enim talem Gratiam admisisset, fuisse Gratia præterminativa, & sequeretur auferri omne auxilium sufficiens. Sed hoc docuit Augustinus, non

sufficere Liberum arbitrium sibi ad opera salutis, sed debere gratiâ Dei præveniri & adjuvari, quæ ipsa gratia ut offeratur nobis, non cadit sub meritum naturale. Inferebant Semi-Pelagiani. Ergo Liberum arbitrium sibi non sufficit. Ergo injustè peccatores à Deo punientur. Quia vero nos expressè docemus, Liberum arbitrium non esse sufficiens sibi sine Gratia, idèo impetrerent nos Semi-Pelagiani, tanquam discipulos S. Doctoris. Quod autem id docuerint Semi-Pelagiani, colligitur ex ipsis verbis, quæ recitat idem Gonet, *Recte corriperer, si eam (scil. Gratiam) meā culpā non haberem, hoc est, si eam possem mibi dare vel sumere ipse, nec facerem. Velsi dante Deo accipere noluissem. Cū ergo & ipsa voluntas preparetur à Deo, cur me corripis?* In quo textu, nullibi fit mentio gratiæ, quæ posita, Impossibile sit non sequi eventum, sed tantum ostenditur necessitas Gratiae, quæ per Augustinum & nos, est necessaria, ad opera salutis, & tamen subiectum nostrum naturale & vires non cadit. Unde Semi-Pelagiani ut salvarent sufficientiam ad bene operandum, posuerunt quod sit in potestate hominis habere Dei gratiam, quia viribus naturæ, orando v.g. potest impetrari. Talem sufficientiam nos negamus, utimurq; argumentis S. Augustini.

3. ARGUMENTUM est, quo ducebantur ad admittendam præscientiam futurorum à decreto de se efficaci independentem: Quia ex tali decreto dicebant sequi, quod Deus esset author & causa peccati, ut habetur in Prospero ad Capit. Object. Textus objectionis quintæ, sic habet, *Quod peccatorum nostrorum author sit Deus, eò quod malam voluntatem faciat hominum.*

RESPONDETUR. Duplex sensus cogitatur potest, quo Semi-Pelagiani adfruxerunt per principia Augustini Deum esse auctorem peccati. 1. Si gratia est necessaria ad bene operandum, nec sufficit liberum arbitrium, & tamen eam gratianum non sit in nostra potestate ponere. Ergo si peccemus, Deus erit causa & author illius peccati. Concedebat antecedens Augustinus, concedimus & nos. Negabat consequiam, negamus & nos, eò quod necessarium ad operandum auxilium nulli neget Deus. 2. Sensus est, Deum esse auctorem peccati, quia facit ut hic & nunc non nisi peccemus, adcoque quod Deus prædeterminet ad peccatum, vel ejus materia, & hoc non docuit Augustinus, nec in hoc sensu impugnarunt eum Semi-Pelagiani. Nec textus ullus citatur, qui hoc sensu questionem fuisse agitamat ostendat. Imo in oppositum est auctoritas Augustini Libro de fide ad Petrum, titulo margin. Angelii: *Initium sua damnationis, in ipsa aversione voluntaria invenerunt.* Ergo ad malum non erat prædeterminatus Angelus. Et Lib. 2. de A&E cum Felice cap. 4. *Habet quisq; in voluntate, aut eligere quæ bona sunt, & est arbor bona, aut eligere, quæ mala, &* et sic.

R. P.
THEMIS
zja nowa.
Tom. I.
D. V.

Disputatio V.

127

*i*arbor mala. Non ergo est arbor mala ex prædeterminatione.

A D D O. Etiam Pelagiani urgebant, Deum fore auctorem peccati, quia est auctor connubii & generationis hominum, vi cuius generationis transfunditur originale. Hinc ut ostenderent Pelagiani, Deum non esse auctorem peccati, negabant dari originale, sed in nostris principiis admittimus originale, & eo admisso salvamus non esse adhuc Deum auctorem illius peccati, de quo vide tractatum de peccatis, ubi de peccato originali. Sensisse autem hoc Pelagianos, vide 1. parte Disp. 4. n. 64. Solutionem autem ejusdem argumenti. Vide Primâ parte Disp. 5. num. 466.

4. ARGUMENTUM est. Quod Semi-Pelagiani, etiam argumentis aliquorum Patrum Græcorum, probarint suam sententiam.

R E S P O N D E T U R. Concedendo totum, eò quod Quæstione nondum evolutâ, aliqui ex Græcis Patribus ad hanc partem inclinarint.

5. ARGUMENTUM. Quod etiam usi fuerint auctoritate ipsius Augustini, contra Augustinum.

R E S P O N D E T U R. Concedendo usos fuisse, sed longè dispar ratio est, cum nos contra oppositos utimur auctoritate Augustini, nam non abutimur illis, sed utimur, & ostendimus, non docuisse Augustinum, Decretum ullum prædeterminativum operationis liberæ, ut videre et Disp. 5. à Num. 428.

Explicantur quedam loca in particulari.

OBJICIT 2. Autoritatem Augustini ex Cap. 10. Lib. de Prædestinatione Sanctorum: *Prædestinatione quippe Deus a præscivit, que fuerat ipse facturus*, hinc arguit. Quæ Deus est facturus, ex suâ prædestinatione prænoscit, at Deus omnes actiones nostras quantumcumq[ue] liberas est facturus. Ergo illas in suâ prædestinatione præcognoscit, id est in Decreto suo efficaci.

R E S P O N D E T U R. Ex præfactis scitur, quod apud Augustinum, nomine prædestinationis, venit ipsa etiam præparatio & oblatio auxilii ad Opus Salutis. Quando ergo Augustinus dicit prædestinatione præscire Deum, quæ erat ipse facturus, significat quod consensu conditionatus salutaris, non prævideatur a Deo, independenter a gratia conditionate danda, & ex vi hujus doctrinae distingui potest Major: Ex suâ prædestinatione prænoscit Deus, hoc est, non independenter a gratia conditionate danda. Concedo antecedens. In prædestinatione, quæ formetur independenter a præconsulta nostra libertate. Nego. Deinde, dici potest. Nomine prædestinationis intellexisse hic Augustus. Prædefinitiones Operum bonorum, alias a nobis prædefensas, 1. parte disp. 5. num. 405. Denique Concedo totum argumentum, sed nego illud additum, quod scilicet Deum in prædesti-

natione cognoscere, est cognoscere in Decreto suo efficaci, hoc est, formato independenter a præconsulta nostra libertate, quid esset cum Deiegratia actura.

I N S T A T. Quod Deus promittit, non de nostra est potestate, sed de sua Prædestinatione, inquit Augustinus ibidem. At Deus multoties promittit nostras actiones liberas, ut promisit Abraham fidem gentium. Ergo illas de sua prædestinatione promittit.

R E S P O N D E T U R. Quid venire possit hic nomine prædestinationis, dictum est immidiata. Rursus, etiam per Proponentem modificanda est Major, nam si nullo modo est in nostra potestate, gratiâ Dei, adjutâ, id quod Deus promittit, habebimus nos in opere salutis mere passi, cui doctrinæ anathema dicit Trident. Sess. 6. de Justif. Can. 4. Denique utrique huic objectioni fieri potest satis aliâ viâ, quam recole primâ parte Disp. 4. n. 79. circa medium.

O B J I C I T 3. idem, Autoritatem ex cap. 9. ejusdem libri, ubi de se testatur Aug. quod quando dixit, tuic voluisse hominibus apparere Christum, quando sciebat qui in eum fuerant credituri, intellexerit id, sine præjudicio latenti consilii divini.

R E S P O N D E T U R. Nomine latentis consilii intelligi gratiam prædestinationis, intelligi Selectionem auxiliorum potius efficacium prædefficacibus, de quo vide prima parte disp. 4. num. 86.

I N S T A T. Per Aug. Deum præscisse fidem hominum, idem est, ac homines illam habituros ase, & idem est: habere Deo donante fidem, ac Deum eorum fidem prædestinasse, ut verba illius textus sonant. Sed homines nec in statu absoluto, nec in conditionato, fidem a se ipsis sunt habituri. Ergo in utroque statu non solùm præscitur, sed etiam prædestinatur hominum fides.

R E S P O N D E T U R. Fidem prædestinatam apud August. intelligi fidem professa ex gratia, unde ly, *An Deo donante fidem sumpturi*, explicat inibi August. per ly, *an prædestinaverit Deus credituros*. Ex tali autem prædestinatione sequitur. Non nosci fidem etiam pro statu conditionato independenter a gratia, sed non sequitur nosci illam in Decreto aliquo præterminativo Thomistico.

Quando autem inferius urget idem, quod illic loquatur August. de futuro conditionato, eò quod etiam Hilarius interrogaverit August. de futuro conditionato, id etiam non convincit, nam concedimus, etiam futurum illud prædefinitum & prædeterminatum fuisse, hoc est, processum ab adjutorio conditionate dando.

A D D O. Videri Aug. explicare processum, circa opus salutis, & prædocere Societatem, quod Deus prædefiniat, prædestinet, effectum conditionatum salutarem, nempe quod decer-

(L) 4 nat

nat modo alias explicato se daturum auxilium, conditionate operaturum, tum primum resulat ipsum objectum scientiae conditionatae v. g. Consensus salutaris, per cuius objecti notitiam præinformatus Deus, tum primum format in sententia omnium nostrorum prædestinationem, si prævisis antea meritis absolutis, sive non, pro varietate sentientium, ita tamen, ut conveniamus omnes, non formari prædestinationem, independenter à præconsulta libertate nostra per scientiam medium. In Suarri autem & nostra sententia, post eandem præconsultam libertatem formatur prædefinitio bonorum operum, consequenter incepit primò doctrina Aug. à consensu conditionato, de quo quærebat Hilarius, sed desit in prædestinatione vel prædefinitione sequente directionem scientiae conditionatae, quam prædefinitionem vel prædestinationem, vel si etiam malis, selectionem auxiliorum potius efficacium, præ deefficacibus, appellat consilium latens.

Objicit 4. Responderat Aug. ad Quæstiones Paganorum, quod tunc voluit Christus apparere, quando sciebat, & ubi sciebat, qui erant in eum credituri, sed hanc doctrinam retractavit lib. de Bono Perseverantiae cap. 9. & docet illum retractasse S. Thom. 3. part. Quæstione 1. art. 5. ad secundum.

RESPONDE TUR. Negando S. Augustinum ullibi docuisse quod Deus non noscat hanc conditionatam: Si apud hos homines prædicetur, credent. Verba S. August. sunt cap. 9. de prædestinatione sanctorum. *Quid enim verius, quam præscisse Christum Dominum, qui & quando & quibus in locis in eum fuerunt credituri, quomodo ergo hanc doctrinam retractavit, de qua enuntiat, Quid verius.* Quod autem dicit Gonet: retractasse hoc, in quantum docuit præscientiam illam independentem à Decreto, id non plus vult, quam quod jam retractarat, aut potius explicuerat illo cap. 9. nempe quod illa fides non fuisset futura ex viribus naturæ, sed ex Deo donante. Inde autem non sequitur, quod retractarit Aug. & damnarit præscientiam futuri conditionati independentem à Decreto de se efficaci, nec id illa verba Augustini ostendunt. Et certè non habetur ullum fundamentum, nec in libris retractionum continetur quidquam quod significet falsò dixisse Augustinum ly. *Quid verius quam præscisse Christum Dominum, qui & quando & quibus in locis fuerint credituri,* repetitoque circa eandem materiam errasse, quis dicat.

Rursus expendamus ipsa verba S. August. quæ recitat hic author, explicabat S. August. lib. illo de Bono Perseverantiae cap. 9. verba illa. Si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, & sic formabat discursum. *Si queratur à nobis, cur apud eos tantam miracula facta sint, qui ea non fuerant credituri, sed apud eos facta non sint, qui crederent si vide-*

rent, quid respondemus? nunquid dicturi simus quod in lib. alio dixi, ubi sex quibusdam questionibus Paganorum sine prejudicio tamen latentis consilii Dei, & aliarum causarum, quas prudentes possunt investigare, respondi. Subditque: *Hoc certe de Tyro & Sidone non possumus dicere, & in eis cognoscimus ad eas causas prædestinationis hæc divina iudicia pertinere, sine quarum causarum latentium præjudicio, tunc istare respondere me dixi.* Hucusque verba S. Augustini, in quibus meminit quidem Augustinus latentis consilii, sed arbitraria explicatio est & aliunde non probata, quod sub nomine consilii intellecterit decretum prædeterminatum. Rursus non facit mentionem vel minimam, quod non præcognoverit Deus illam conditionatam. *Si Christus apud homines predicer, credent.* Sed tantum eius mentionem facit, quod prædicta conditionata non sit responsivum sufficiens, cur sint hi credituri, illi non credituri, si quidem credituri fuissent Tyrii, ut verba Christi ostendunt, si prædicatus illis fuisset Christus, & tamen illis non est prædicatus. Auctoritas S. Thomæ nullo, vel minimo verbo ostendit retractasse S. Augustinum, quod Deus præcognoscet illam conditionatam, si Christus apud homines prædicet, credent, nam ibidem ad secundum postquam recitat et verba ejusdem, quæ habentur in responsis ad quæstiones ethnicorum, ponit postea præcitatum textum ex libro de bono perseverantiae, & concludit, proinde ut ipse solvens (super Augustinum) subdit, *sicut Apostolus ait. Non si volentis, neque currentis, sed misericordes Dei, qui hi quos prævidit, si apud eos facta essent, suis miratibus credituros, quibus volunt subvenire, alii autem non subvenire, de quibus in sua prædestinatione, occulte quidem, sed aliud iudicavit.*

Adverte hic in primis S. Thomam, non minus, quod S. Augustinus senserit non præcognitam fuisse à Christo hanc conditionatam; si prædicetur, credent. Rursus. Ipsem S. Thomas, non refert sese ad libri de prædestinatione caput 9. ubi sunt illa emphatica verba. *Quid verius quam præscisse Christum Dominum, qui & quando & quibus in locis in eum fuerunt credituri.* Sed refert sese non nisi ad Responsionem ad quæstiones Paganorum. Quomodo ergo colligit post ex verbis S. Thomæ, retractasse S. Augustinum, assertum illud de notitia futurorum; approbatum in lib. de prædestinatione Sanct. c. 9.

Certè plura alia loca retractare debuissent, ut in expositione Psal. 85. Serm. item 7. de verbis Domini, & alia loca, quæ vide citata 1. part. disp. 4. à n. 9. Notabile illud est, ubi de Correptione & gratia cap. 8. querens, cur Deus eos, qui peccant non rapiat, subdit: *Virum hoc in potestate habuit, aut eorum mala futura necrivit, nempe nihil horum nisi per versissimè, atque insanissimè dicitur.* En Augustinum discernentem insaniam esse, dicere non nosci à Deo hanc conditionatam: *Pecaret sic. Quæ item verba sunt S. Thomæ, quod*

R. P.
THEMIS
ZIA NOW.
Tom. I.
T. D. V.

prædestinatione, cuius citato loco meminit, sit Decretum ex se efficax & procedens quamvis non præconsulta nostra libertate, quid esset ex prædestinatione, hoc est, ex viribus gratiae a dura.

Explicanda jam hic mens S. Augustini, & id ad quod attendit S. Thomas. Posuerat S. Augustinus, noluisse apparere Christum anteecedentibus ante Incarnationem temporibus, quia noluit apparere, nisi tunc, cum sciebat, creditu-ros homines sibi prædicanti. Et hæc est positi-
o illius, ad quæstiones Paganorum. Subin-
tulerunt Semi-Pelagiani. Apparet ad initium taliter sufficere sibi liberum arbitrium, quia si ex viribus naturæ aliquis eliciat fidem, videbit hoc Deus, dabitque salutem, quod ipsum (di-
cebant Semi-Pelagiani) videre, requisivit Au-
gustinus. Replicavit illis S. Augustinus lib. de Prædest. SS. cap. 9. affirmavitque: *Quid verius, quam præfuisse Christum, qui essent in eum credituri, id tamen non debere favere Semi-Pelagianis,* quia quamvis non expresserit, subintellexit tam-
en fidem illam debere esse ex gratia. Jam postea incepit de Bono Perseverantæ discurse-
re Augustinus: *An esset hæc ultima causalis, &* reponitivum. Quare his quidem prædicetur fides, qui sunt credituri, illis non prædicetur, qui non sunt credituri, & hac sibi proposita quæstio-
ne, non negat præscivisse Christum, qui essent credituri, sed negat esse hoc sufficiens responsi-
vum, quare his quidem prædicetur, illis non prædicetur, recurruntque & Augustinus, & S. Thom. ad prædestinationem occultam, & ad autoritatem S. Pauli: neque volentis, etiam ex gratia, neque currentis, ex dono Dei, sed misere-
rentis est Dei. Quod autem hæc fuerit mens Augustini, ostendunt allata, & infra verba ejus differuntur.

Hæc doctrina Augustini est ipsissima doctri-
na nostrorum, admittimus enim prævidere Deum per scientiam conditionatam consensus conditionatos gratiosos, dissensus etiam condi-
tionatos peccaminosos, & ex eo non concludi-
mus, hos semper salvari, quorum prævisi consen-
sus conditionati gratiosi, nec semper damnari
eos, quorum prævisi dissensus peccaminosi. Sed adhuc utramque partem, manere sub latente consilio divino, seu sub bono prædestinatio-
nis, aut sub flagello reprobationis, dicimusque constanter, ut huic potius conferatur gratia ef-
ficax, illi autem non conferatur, pendere à selec-
tione divina, prædestinationis beneficio, Deo misericordante. Nec erit necesse recurrere ad alias impugnatum Decretum prædeterminativum, cuius nullo Termino æquivalenti, meminit ini-
bi aut alibi Augustinus, aut S. Thomas.

Ex his categoricè Respondeatur ad id quod adfert Gonet. quod S. Augustinus non repro-
barit doctrinam allatam, lib. ad quæstiones Pa-
ganorum, quoad punctum de notitia conditio-

natorum, tanquam doctrinam iteratò à se ap-
probatam in lib. de Prædest. Sanct. sed reproba-
rit, aut potius clarius explicaverit notitiam con-
ditionatorum, non esse sufficiens responsivum, cur hic potius salvetur quam ille, sed recurrendum esse ad prædestinationem, & ad selectio-
nem auxiliorum potius efficacium, quorum se-
lectio à mero miserante Deo penderet.

Quæres. Unde nobis constet de hæc mente Augustini. Expressit hoc Augustinus lib. illo de Bono Perseverantæ cap. 9. sub finem, quod scilicet non sit recurrendum ad scientiam conditionatam & ad facta conditionata prævisa. Porro si etiam secundum facta, que facturi essent si viventer, mortui judicantur, profectò quia fideles futurierant isti. (Supple Tyrii) Si eis cum tantis miraculis suisset Evangelium predicatum, non sunt utique puniendi, punientur tamen. Ubi ut vides, exprimit Augustinus, non debere dari pro ratione, cur hic salvetur, quia prævisa sunt ejus opera conditionata bona, quod ipsum, ut dixi, est constans nostrorum doctrina. Vides ulterius quæ fuerit mens illius, certè non negare scientiam conditionatam, de quane verbum quidem negandâ hæc facit, sed negat illam esse sufficiens responsivum, cur his potius prædicetur Evangelium, illis non, quo tamen responsivo, usus fuit contra Paganos. Et hoc in Summa habetur expositum, prima parte Disp. 4. à num. 87.

Objicit 5. Et eruit duas Regulas ex Augu-
stino, libro de Bono Perseverantæ c. 18. ex qui-
bus impugnatur scientia conditionata, & sic for-
mat argumentum. Quidquid Deus donat &
causat, etiam prædefinit, sed Deus donat & cau-
sat liberum consensum. Ergo illum prædefi-
nit & prædestinat, ac proinde non cognoscit ut futurum per scientiam medium, antecedenter ad suam prædefinitionem & Decretum. Mi-
nor est certa de fide. Major autem est Augu-
stini, loco citato, ait enim *an fortè nec ipsa dicuntur prædestinata.* Ergo nec datur à Deo, ex qui-
bus verbis eruitur hæc prima Regula: omnia
quæ dantur à Deo, prædestinantur.

Respondeatur. Concedendo totum, &
negando illam explicationem conclusionis. Ac
proinde non cognoscitur ut futurum per scientiam medium, antecedenter ad suam prædefinitionem & decretem. Rursus. Non exprimit arguens, de qualinam futuro loquatur, nam si loquitur de futuro absoluto, concedetur iteratò totum, sed ex diversis Principiis, nam in sententia nostrorum tenentium prædefinitions, non noscitur liber consensus absolutus indepen-
denter à prædefinitione: in sententia autem no-
strorum, qui negant prædefinitions, adhuc concedi poterit totum argumentum, quia etiā illi, quamvis negent prædefinitions, non negant Decretum Dei de implenda conditione, dandoque absolutè auxilio, sub quo prævidetur futurus consensus liber gratiosus, consequenter non-

Tractatus IV.

130

nondum ille videbitur, independenter à prædefinitione, de quo etiam vide i. parte Disp. 5. num. 247. & jam tunc consensus absolutus, concedo, quod non noscatur per scientiam conditionatam, sed nego non præinformatum fuisse Deum per scientiam conditionatam, ut vel prædefinire operationem, vel saltem prædefinire impletionem conditionis, sub qua prævidebatur secuturus consensus liber. Denique nomine Prædestinationis venire hinc potest, ut ante prædixi, decretum de dando auxilio requisito etiam ad initium salutis, & ad consensus conditionatos salutares. Quod si id venit in præsenti, nomine prædestinationis, immerito recurretur ad prædeterminationem physicam.

COLLIGES ulterius, quid sit Respondendum ad illud. Ea quæ dantur à Deo, & quæ se daturum esse præscivit, profectò prædestinavit. Ergo nulla datur præscientia, saltem respectu eorum quæ sunt, & donantur à Deo, quæ non sit fundata in Decreto, & prædefinitione voluntatis divinæ. Nam non esset bona hæc illatio Augustini, si bona opera dantur à Deo, sunt prædestinata. Ex dictis enim colliges prædestinari consensus absolutos duplicitate sensu in Principiis nostris, prædestinari etiam & consensum conditionatum, hoc sensu, quia ante illum præsumum præcedit Decretum conditionatum, de dando conditionatè auxilio. Quanquam quantum ad hunc locum attinet videtur inhibi loqui Augustinus, non de consensu conditionato, sed de absoluto, vide i. parte disp. 4. num. 79.

ADDO. Quid sentiendum de principio illo Gonet, quod assumit, nempe admisit Semi-Pelagianos gratiam Dei adjuvantem seu cooperantem, non tamen præparantem aut præoperantem; nam si intelligat, quod Semi-Pelagiani initium salutis dixerint dependere ab actionibus & meritis naturalibus, concedo, quod hoc sensu operantem, & præoperantem gratiam negarint. Item si nomine gratiæ adjuvantis intelligent, quod in processu salutis putarint nos indigere Dei adjutorio, hæc certè doctrina falsa erit, sed in alio sensu (quem videtur intendere Gonet, ut ex hoc prober sententiam nostram favere Semi Pelagianis.) Negamus, quod tenuerint Semi-Pelagiani gratiam adjuvantem, negamus enim quod docuerint etiam ad initium salutis, requiri gratiam supernaturem adjuvantem, quam tamen nos requiremus, & filiam requisivissent, negamus, quod per hoc sufficient hæretici, vidimus enim suprà enuntiantem August. nihil inter se & illos fore disputationis, si dicant ex gratia, merita nostra simpliciter & sine addito adeoque merita omnia profici. Denique admittimus nos non tantum adjuvantem gratiam, sed & operantem & præoperantem, non quidem operatione, & præoperatione prædeterminativâ, sed ratione illuminationum

& inspirationum divinarum, quæ sunt in nobis sine nobis.

INSTAT Adferendo secundam regulam ex Augustino, ex qua sequitur non dari scientiam conditionatam, quod scilicet ubiunque in scriptura vel Patribus inventur nomen præscientiæ, debet intelligi prædestinatio. Sic enim loquitur: *Deum prædestinasse, hoc est, præscisse, quod erat ipse facturus.* Si autem daretur in Deo, aliqua præscientia bonorum operum independens à Decreto, falsa esset illa Regula Augustini. Unde etiam nostri docent, multa esse à Deo præscita, quæ non sunt prædefinita.

RESPONDE TUR. Quod nomine præscientiæ intelligatur etiam per nos prædestinatio, sed in sensu latiori, nempe sumpta pro conditionato Decreto dandi auxiliū requisiti etiam ad consensum conditionatum salutarem. Rursus, si literes de consensu ab soluto, duplice adhuc sentiuntur immediatè ante dixi admittimus, prædestinacionem. Quod attinet ad nostrorum Principia, qui dicunt multa esse à Deo præscita, quæ non prædefiniantur, per eam doctrinam, hoc solum intendimus, non prædefiniri mala opera, solumque liberum arbitrium esse sibi sufficiens ad malum, adeoque præsciri illud non prædestinari.

COLLIGES fermè, omnes difficultates solutas esse ex eo principio, quod posuit ad explicandas auctoritates Augustini, secundo loco, ut videtur est i. parte Disp. 5. num. 486.

Notantur quædam. *Contra Responsiones ad argumenta nostrorum.*

UT occurret Nostrorum responsionibus Gonet attulit aliquam, citata Disp. 5. art. 1. parag. 2. quæ est necesse hic expendere. *Hinc*

NOTO I. Concedo quod S. August. interrogatus fuerit à Prospero & Hilario de notitia futurorum conditionatorum, & quod primo suis terminis docuerit notitiam conditionatorum debere ponit in Deo, sed quia etiam aliud ab eo petebatur: An ille consensus futurus esset Deo dante, etiam hanc secundam questionem decretivit. Ipse postea magnus Magister objecti sibi: An sufficiens esset responsivum, quare hic salvetur, ille non, an inquam sufficiens responsivum sit, quia hic prævidetur consensurus, ille dissensurus, & de hoc puncto conclusit in lib. de Bono Perseverantiae, quod hæc non esset sufficiens responsio, sed recurrerit ad prædestinacionem, hoc est, Deum miserantem, aut reprobationem, hoc est, iustum Deum judicem, cum tamen prædestinatio & reprobatio sit iam pro statu absoluto, hinc mirum non est, cum non deficit doctrina August. in his, quæ sunt status absoluti, nos etiam recurrere ad statum absolutum. Quanquam si nomine prædestinationis accipiatur, etiam decretum conditionatum de dandis conditionatè auxiliis ad consensum conditionatum salutarem requisitus, non erit necessere recursere ad statum absolutum, quod autem decretum

R. P.
THEMIS
ZIA NOW.
Tom. I.
ID. V

Disputatio V.

131

tum hoc possit appellari prædestination, probatum est suprà, & consentit Gonet.

Videtur etiam immerito arguere Idem, illâ sententiâ August. *Deus in sua prædestinatione cognovit quae fuerat ipse facturus*, significari non statum abolutum, sed conditionatum, ex eo, quod abolutè futura Deus facturus est, non vero facturus fuerat: certè enim ex usu grammatico què possum bene dicere scivit quia futurum est, ac scivit quia futurum fuerat.

NOTO 2. Assumit Gonet, quod August. ad præscientiam futorum, non tantum requisitum prædestinationem, seu Decretum, sed quod etiam docuerit, in ipsa prædestinatione, nosci futura, ut loquitur c. 10. de prædestinatione Sanctorum, & insert: quod in principiis nostris, etiam futura absolute, non possint videri à Deo in decreto prædestinativo. Sed id immerito nobis imponit, quia nos ratione noscibilitatis variæ objecti, tribuimus & noscivitatem Deo variam, unde per nos, noscit Deus futura absolute, in præsentialitate eorum ad æternitatem, sed nocte etiam in suis decretis & prædestinatione: immo dicitur fundari notitia absolute futuron in decreto Dei, tanquam presupposito ante consensum absolutum, licet illa prædestinatione per nos non formetur, nisi post præconsultum nostrum arbitrium per scientiam conditionatam attendentem ad hoc, *quid esset homo facturus*. Imò loquendo etiam de futuris conditionatis, illorum etiam notitia fundatur in prædestinatione, hoc est, decreto conditionato de danda conditionate gratia, si illud futurum sit supernaturale. Et sicut per nos, possibilia possunt nosci in omnipotencia, omnivolibilitate, omniscientia divina, reflectente se ad seipsum, quantumvis possibilia nosci possint à Deo in ipsis metiis: ita & futura libera, possunt nosci in decreto post consultam nostram libertatem, quantu-vis noscantur in se ipsis. Sed de hoc vide 1. parte Disp. 3. n. 50. Sumendo tamen prædestinationem, latiori modo, pro ipsa collatione auxiliis, antecedenter ad eventum conditionatum, nego quod docuerit S. Augustinus, videri in illa, quo adhuc determinate partem, eventum conditionatum.

NOTO 3. Quid sit sentendum de illa Propositione ejusdem. Si futura absolute in decreto noscuntur à Deo, sequitur Decretum esse infallibiliter, & ab intrinseco cum illis connexum, ac proinde de se efficax & causans determinationem voluntatis humanae. Ad hanc propositionem ex immediate ante positio notato satisfieri potest, & alibi satisfactum est, nempe prædestinationem, prædefinitions actuum nostrorum, & alia similia de cetera, non esse formata à Deo, nisi post prævisionem *consensus si*. Hinc non habent de se efficacia in hoc sensu, quasi sint formata independenter à præconsulta libertate, sed sunt efficacia de se, hoc sensu. Quia positio

jam illo decreto, post præconsultam libertatem, non erit necesse illud Decretum per aliud infallibilisari, estque illud Decretum infallibiliter, & ab intrinseco, hoc est, non per aliquid superadditum connexum cum futuris, sed ex suppositione determinationis creatæ pro statu conditionato prævisa.

NOTO 4. Assumit etiam Principium tale, Gonet: Si futura absolute cognoscit Deus, in sua prædestinatione, est id proper dependentiam quam habent ab illa; sed ab iisdem causis dependent in statu conditionato futura conditionata, à quibus dependent futura absolute in statu absoluto, hinc etiam futura conditionata debet Deus cognoscere, in suo decreto. Sed alias etiā dictum est, quod effectus conditionatus cum effectu absolute, ab iisdem principiis pendaat, sed principiis per se & necessariò requisitis, nec supponentibus ipsum statum conditionatum; jam autem ad hoc, ut aliquis pro statu absolute ponat actionem salutarem, non est principium necessariò requisitum ipsa prædestinatione, alias reprobi non possent unquam elicere actum salutarem aut supernaturalem, quia carerent principio necessario ad operandum, scil. prædestinatione. Hinc si hæc prædestinatione, non est principium necessario requisitum ad consensum absolute, poterit etiam prævideri consensus conditionatus salutaris sine prædestinatione conditionata, quæ ipsa cum formetur ex ipsa suppositione statu conditionati, non poterit præcedere ipsum statum conditionatum. vide 1. parte Disp. 5. a. n. 504. ad 507.

Caterum, si nomine prædestinationis veniat sola voluntas conferendi auxiliis requisiti etiam ad operationem conditionata supernaturalem, certè sine sic sumpta prædestinatione, non poterit nosci consensus conditionatus. Conceditur etiam, quod Deus salva libertate, possit promittere, infallibiliter eventum absolute secuturum, nam prænoscit, quid esset creatura factura si, postea facit decreto de eventu, factioque decreto, potest promittere eventum, sed antecedenter ante prævulum consensus si, non potest Deus promittere cōsensum si, salva libertate. Nam ante determinationem liberam pro statu conditionato, præredit non nisi possibitas, possibilitas autē neutra partem determinatè representat. Et Deus noscens per scientiam simplicis Intelligentiae illam possibilitem, utramque partem attingit. Hinc antecedenter ad consensum conditionatum, non potest determinatè unam partem promittere, salva, ut dixi, libertate. Quæ hæc brevi ter exposta, lege fusiū tota Disp. 5. in 1. parte.

NOTO 5. Ex dictis ad objectionem quartam. Quod etiam in libro de Bono Perseverantie, non refutarit August. scientiam conditionatam independentem à Decreto de se efficaci, quale hæc adstruit Gonet, sed tantum dicit non esse responsivum sufficiens, cur his potius prædicetur

Tractatus IV.

dicitur Evangelium, illis non, quia hi, prævisi sunt consenturi s. Eademque mens fuit & S. Thomæ. Cæterum, si nomine prædestinationis intelligat Gonet Decretum conditionatum de dandis auxiliis requisitis ad consensum conditionatum, tale Decretum admittimus, neque enim consensum conditionatum salutarem, adstruimus nos, esle sine adjutorio supernaturali, quod ipsum adjutoriū habere non possumus, nisi Deo decernente, adeoque volente illud dare s.

Insistendo priori illi responsioni, concedimus correxisse Augustinum, id, quod docuerat ad quæstiones Paganorum, quia illic docuerat responderi posse, cur Christus nunc sit incarnatus, quia præviderat credituros homines, si tunc incarnaretur, quam responsonem exemplo Tyrriorum infirmat. Hoc totum colligi potest ex verbis dictis supra.

Conceditur, destructo objecto, destrui scientiam, sed negamus, destruxisse Augustinum, objectum scientiæ conditionatae, de qua emphaticè exclamarat de prædestin. Sanctor. c. 9. *Quid verius*: sed objectum hoc destruebat, quod consensus conditionatus salutaris, esset independens à prædestinatione sumpta pro Decreto conditionato, de dandis auxiliis requisitis, quæ etiam nos cum Augustino requirimus.

Ea autem quæ adfert ex Tract. 68. in Joan. & ex libr. 26, contra Faustum, intelligenda sunt de scientia visionis, quæ supponit Decretum de implenda conditione, sub qua prævidebatur eventus s.

Ea quæ adfert ex epistola 105. item de Origine animæ cap. 12. verba item illa Prosperi, epistolâ ad Augustinum, ubi de Semi-Pelagianis loquens ait, *Futura, quæ non sunt futura, confingunt*, hunc legitimum sensum habent. Dicebant Semi-Pelagiani puniti parvulos vel præmiati propter demerita vel merita conditionata, habere que illa se planè atque ea, quæ sunt futura, h. e. absolutè exstituta, quam doctrinam eorum damnat Augustinus, damnamus & Nos. Hanc autem fuisse mentem Augustini ostendunt illa verba de Prædestin. Sanctor. cap. 11. Sed unde hoc talibus viris in mentem venerit, nescio, ut futura que non sunt futura, puniantur, aut honorentur merita parvolorum. Ubi in futuris conditionatis agnoscit futuritionem, sed non futurā, quod important illa verba. Ut futura quæ non sunt futura, puniantur. Adeoque agnoscit futuritionem conditionatam, quæ ob defectum Decreti divini non est unquam absolute exstituta. Idem significat c. 14. *Si judicarentur homines pro meritis sua vita, quæ non haberunt morte preventi, sed habituri essent si viventer, nihil prodesset ei qui raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, nihil prodesset eis qui lapsi moriuntur si ante morerentur, quod nullus dicere Christianus audebit*. Unde hæc propositio Gonet, ea quæ Semi-Pelagiani contendebant esse futura, D. Augustinus negabat esse futura.

Sic est modifcanda: ea quæ Semi-Pelagiani contendebant esse futura, h. e. inferentia rationem absolute dandi præmii vel poenæ, cum non habeant absolute & exercitam existentiam, negat esse futura August. hoc est, inferentia rationem absolute dandi præmii & poenæ. Quod autem futurus conditionatus etiam veritatem conditionatam negat Augustinus, id non probat Gonet, & pro se loquitur Lib. de Prædest. cap. 9. Augustinus, *Quid verius quæ praefuisse Christum Dominum, &c. qui in eum fuerunt creditur.*

Punctum Difficultatis 2.

Argumenta ab auctoritate S. Thomæ.

OBJICIT I. S. Thomæ Principiis non coheret doctrina de scientia conditionata. Nam in primis S. Thomæ destruit ejus objectum, quod est veritas objectiva propositionum contradictorium de futuro contingentem, nam super Cap. 8. Perihermenias lectione 13. docet propositionum contradictoriarum de futuro contingentem, neutram esse veram.

RESPONDETUR. S. Thomam, hoc solum velle significare. Futura contingentia, libet, si spectentur in suis causis, non habent determinatam veritatem, quod & nos concedimus, & hoc indicant illa verba, quæ adfert ex Primo sentent. Dist. 38. quæst. i. a. 5. ad secundum. *Poturum contingens, non est determinatè verum, antequam fiat, sed quo sensu?* subdit ibidem S. Thomas, *qua non habet causas determinatas*. Inferens ne quidem illa prædeterminari, prout subsunt illi statui, quia hoc ipso haberent causas determinatas. Sed non negat futuris conditionatis veritatē objectivam in illis metu ipsiis: verba ejusdem sunt ad 2dæ qu. 17. a. 6. ad secundum. *Quævis contingentia futura, prout sunt in seipsis, sint determinata ad unum, tamen prout sunt in suis causis, non sunt determinata, quin possint aliter eveniri.*

Sed quid importat illa doctrina S. Thomæ, quæ sic habet i. parte quæst. 16. a. 7. ad 3. illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequam esset, quia in causa sua erat ut fieret, unde sublatæ causa non esse futurum illud fieri: sola autem prima causa est aeterna, unde ex hoc non sequitur quod ea que sunt semper fuerit verum, esse eas futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit, ut essent futura, qua quidem causa solus est Deus.

Hic locus, si mens S. Thomæ spectetur & difficultas, quam inibi pertractat, solum loquitur de veritate formalis, afferens, nullam esse veritatem creatam aeternam, quod non potest intelligi de veritate objectiva, alias nullæ darentur propositiones aeternæ veritatis. Debet ergo intelligi de veritate formalis, non negamus autem veritatem formalem contingentium ab aeterno, non nisi a Deo pendere.

Quod autem S. Thom. de veritate formalis illic agat, ostendunt verba ejusdem ibidem ad 4.

R. P.
THEMIS
ZIANOW.
Tom. I.
D. V.

*Quia intellectus noster non est eternus, nec veritas
enunciabilium, quae à nobis formatur, est eterna, sed
quandoque incepit & antequam hujusmodi veritas
est, non erat verum dicere, veritatem talem esse, ni-
si ab intellectu divino, in quo solum est veritas eter-
na. En S. Thomam loquenter de veritate e-
nunciabilium ab intellectu nostro, adeoque de
veritate formalis. Rursus, inibi S. Thomas in
Corpo, nihil agit de veritate contingentium,
sed ut sic de veritate, unde conclusionem, ita
concipit. Nulla creatura veritas est eterna, sed sola
veritas divini intellectus, qui solus est eternus, & à
quo ipso ejus veritas est indistincta. Quid hic de
veritate contingentium. Denique loquitur illuc
S. Thom. ad 3, potius de futuris, absolutis, & a-
duo exercitis, quae futuritionem independenter
a causa, quae est Deus, habere non possunt, quod
nos concedimus Thomistis, requirimusque de-
cretum divinum prærium ad futuritionem ab-
solutam liberorum, licet illud non formetur in-
dependenter à præconsulta nostra libertate,
consequenter illud, quod nunc est, v. g. Pœnitentia
S. Petri, ex eo futura fuit antequam esset,
quia in causa sua erat, ut fieret. Quæ causa est
ipse Deus, decernens existentiam Petri, decer-
nere & conditionem, sub qua prævidebatur
hoc pœnitentia implenda: & quia nulla fuit alia
causa ab æterno nisi Deus, cumque indepen-
denter à Dei decreto, nihil existere possit, non
sunt illa futura, nisi quarenus in causa sempiterna
fuerint futura.*

Objicit 2. Idem. Quod per S. Thomam,
Deus non cognoscat res immediatè in seipsis,
sed solum in seipso, & in sua essentia tanquam in
causa, & medio priùs cognito.

RESPONDE TUR. Concedendo quod Deus
recognoscet, etiam in seipso, sed negando,
quod etiam non cognoscat illas in ipsomet ipsis.
Si enim non repugnat ea nosci in illis metu ipsis,
nosci debebunt ab omni nosciturō, quod est
Deus. Sic ubi S. Thom. oppositum videtur in-
nare, hoc solum vult, quod Deus non exspe-
ctet existentiam creaturarum absolutam, adeo-
quem existentiam actuum liberorum absolu-
tam, cùm antecedenter omnia ista noscat.

Concedo, quod Deus alia à se videat ab æter-
no, non in ipsis actu existentibus, cùm ab æterno
non existant, sed in seipso.

Concedo, quod Deus cognoscendo se, qui est
omnium causa, ut loquitur contra gentes S. Th.
cognoscat alia, quasi suos effectus, sed nego,
quod etiam non cognoscat in illis metu ipsis: nam
unus modus noscendi, non excludit alium mo-
dum noscendi.

Concedo, quod essentia divina, non sit causa
rerum ad extra nisi ut habet adjunctam volun-
tatem, quæ voluntas absoluta præcedere debet
sicut eventus absolutus, præcedit etiam volun-
tas conditionata, consensum conditionatum, de-
fervanda libertate indemni, de dandis præ-

quisitis &c. adeoque; nec illa noscit independen-
ter à decreto, licet noscat independenter à de-
creto Thomistico prædeterminativo. Per quod
Principium etiam solvi debet id quod adfert
Gonet, ex quaest. 2. de veritate, art. 12. in Cor-
pore, & ad 7. & in 1. dist. 28. q. 1. a. 5. ad 3.

Id quod adfert ex hac quaestione 14. a. 8. ad 3.
hoc solum vult, quod cùm notitia nostræ de-
pendeat à notitiis sensuum, cùmque sensus non
versetur, nisi circa existens, ideo fit, ut naturalia
sint priora scientiæ nostræ. Dei autem scientia
non pender ab existentia rerum. Hanc autem
esse mentem S. Thom. ostendunt verba ejusdem
ibid. Ubi comparat scientiam nostram,
cum scientia circa domum, sed illius, qui ejus co-
gnitionem, inquit, S. Doctor, ex ipsa jam facta ca-
pit. Scientiam autem Dei comparat cum scientia
Artificis, qui illam domum operatur.

1. 2dæ q. 93. a. 1. ad 3. hoc solum vult, quod
malum sit, etiam à posteriori probatio, quod res
ita se habeat, quia intellectus humanus ita illam
noscit, nec est in conceptu humano inclusa ve-
ritas, quam alias appellamus entitativam, ex eo,
quia intellectus creatus conceptum illum for-
mat, jam autem est probatio, rem ita se habere,
eo quod illam ita se habere, noscat Deus. Hinc
est argumentum. Etiam futurum conditiona-
tum ita se habere, sicut illud noscit scientia con-
ditionata, sed inde nihil est, quod contranos
sequatur.

Concedo item, quod scire Dei, secundum
quod docet S. Thom. in 1. dist. 39. q. 1. ad 5. se-
quatur voluntatem, eo quod res absolute ex-
istens, (de qua inibi ait) præsupponat decretum
de illa re, jam præexplicatum, & si contendas
agi illuc, etiam de veritate conditionalium libe-
rorum, quale decretum illa supponant, aliquoties
dictum. Quantumvis autem præscientia
absolutorum, debeat esse fundata in decreto,
quod sit infallibile, non probatur tamen ex S.
Thoma illud ferri, ante præconsultam nostram
libertatem, quo autem sensu possit dici ab in-
trinseco, & ex se esse efficax, jam supra relatum.

Objicit 3. Quotiescumq; S. Thom. expli-
cat concordiam nostræ libertatis cum divinis
decretis, recurrit ad infinitam efficaciam divinæ
voluntatis, attingentis non solum substantiam,
sed etiam modum libertatis in nostris ope-
rationibus, ut constat ex 1. parte q. 19. art. 8.
& imò, contra gentes cap. 55.

RESPONDE TUR. Negando quod in con-
cordia nostræ libertatis cum divinis decretis re-
currat S. Thom. ad infinitam efficaciam divinæ
voluntatis attingentis, etiam modum libertatis
prædeterminative, quod pluribus auctoritatibus
probatum, vide 1. parte disp. 5. num. 420. Sed recurrit S. Thom. ad infinitam efficaciam
divinæ voluntatis attingentis, etiam modum
nostræ libertatis, quia scilicet Deus felicit liberè
auxilia, cum quibus prævidit secuturum even-
(M) tum

tum si. Quod ipsum ex illo loco primæ partis colligitur, nam ibidem in Corpore dicit S. Th. *Vult autem quedam Deus fieri necessariò, quedam contingenter, & tamen positâ prædeterminatio ne non contingenter, sed infallibiliter sequitur evenitus, subdit S. Thom. quibusdam aptavit causas contingentes defectibiles.* Et tamen positâ prædeterminatione, impossibile est non sequi even tum. Denique concludit, *non igitur propterea effectus volvit à Deo eveniunt contingenter, quia cause proxima sunt contingentes, sed propterea, quia Deus voluit eos contingenter evenire, contingentes causas adeos preparavit,* en rejicit S. Thom. prædeterminationem, qua de se & ab intrinseco est efficax, & rejicit hoc in causas contingentes præparatas, quod ipsum verbis differt, à causis liberis selectis. Nec debuit illic recurrere S. Thomas, ad scientiam medium, tanquam exploratricem consensū, quia ipsa scientia, ut jam in ante dictum, non est ultimum responsivum, cur hic potius convertatur absolute, quam ille, sed selectio divina, licet illa ipsa supponat scientiam conditionatam.

Concedimus ultiñs, quod licet homo sit Dominus suorum aëtum propter deliberationem, tamen quod deliberet vel non deliberet, hoc primum debet reduci in primum deliberans, hoc est, Deum, sed ratione motuum primò pri morum & gratiarum, quae sunt in nobis, sine nobis, de quo vide 1. parte, disp. 3. n. 488. ratione item decreti, quod fecit de salvanda indemnī libertate, de dandis contempneratis libertati auxiliis &c. &c. Unde & primo Perihermen. lect. 14. id solum significatur, quod ex ipsa voluntate divina originetur necessitas & contingentia in rebus: nam nisi Deus decretisset indemnem libertatem servare, nisi dedisset contempnerata principia, non fuisset salva contingentia in rebus: ratione quorum, reducitur nostra libertas in Deum, tanquam in primum deliberans, & primum eligens.

Dictum illud Origenis, quia futurum est ali quid, id est securum à Deo & per S. Thom. & per S. Thom. & per nos, non debet accipi de scientia, quae est causa rerum, quæ scientia causans res per nos, ut dictum est primâ parte, est scientia simplicis intelligentiae vide 1. parte disp. 3. num. 86.

Quando autem refert sententias nostrorum Gonet, quod per nos prædestinatio habeat certitudinem præscientię, non autem certitudinem causalitatis mediorum, id ita accipendum est, quod censeamus, etiam prædestinatis non dari media salutis de se & ab intrinseco efficacia, vi quorum, non nisi in sensu diviso sequi pos sit negatio operationis, habent tamen certitudinem, quia sunt auxilia selecta & prævisa, quod essent eventum habitura s, unde per nos verba illa S. Thom. quodlib. 12. art. 13. accipiuntur ut sonant, voluntati divinae, in negotio prædestinatio-

nis, non potest aliquid resistere, providentiaque eius certissimo modo dicit ad finem. Quia felicit auxilia infallibiliter, licet libere, quia ex prævisione consensū eventum habitura, unde etiam in principiis nostris, secundum questionem 6. de veritate art. 3. prædestinatio addit præscientia, habitudinem causæ, quia ipsa prædestinatio causa est & motivum Deo, ut conferat illa auxilia, quæ prævisa sunt eventum habitura, vel certe accipitur hic prædestinatio latius, pro collatione auxiliis habentis rationem virum.

De Decretis absolutis ex parte subjecti, conditionatis ex parte objecti, Notanur quadam.

DE his Decretis agit Gonet. Disp. 5. art. 3. Ad illa neganda, secundum quod præquirerentur antecedenter ad consensū nostris conditionatos liberos noscendos, insistendum iisdem rationibus, quibus probatum est in prima parte, non dari prædeterminationem, & inter alia inculcandum, quod pro illo statu conditionato auferrent libertatem, aliqua tamendicienda sunt, sed conformiter ad dicta 1. parte disp. 5. num. 518. Hinc

Noto 1. Duplex posse cogitari decretaum absolutum ex parte objecti, conditionatum ex parte aëtus. Primo, vi cuius ipse Deus alligat suam libertatem, ad hanc potius contradicitionis partem, circa objecta mere dispositionem suæ voluntatis concernientia; talia decretanū concedimus, quia sicut liberum est creaturæ determinare suam libertatem ad hanc partem ita liberum est & Deo. Secundo, vi cuius decreti, decernat Deus absolute aëtum aliquem liberum creaturæ, idque antecedenter ante prævisum ejus consensum; & tale decretum nos negamus. Dixi, ante prævisum ejus consensum, quia si formetur post prævisum ejus consensum, per ordinem ad statum absolutum, erit non aliud, nisi mera prædefinitio, quam admisimus parte disp. 5. num. 405. Et sicut admisimus prædefinitions pro statu absoluto, actuum nostrorum bonorum, ita possint admitti & prædefinitions absolutorum ex parte aëtus, conditionatae parte objecti, sed quæ innitantur scientiæ conditionatae, & ex præconsulta nostra libertate efficaciam habeant, ostendantque quid felicit futurum Deus, si conditio impleretur, quam certe rō qui non implendam esse ex altis suis conditionibus decretit Deus, ita ut existentia illa conditio nata sp̄cet ad ordinem præsens universi, spectabat conversio conditionata Tyriorum.

Noto 2. Quid sentiendum de illa Propositio ne Gonet. Dantur in Deo decreta subjectivè absoluta & objectivè conditionata. Nam imprimis, si hoc sensu dicantur illa decreta sub jectivè absoluta, quia identificantur Deo, qui est ens absolutum & non conditionatum, hoc sensu, indubie decreta, quæ admisimus condi tionatae.

R. P.
THEMI
ZIA NOW.
Tom. I.
D. V.

tionata ex parte actus, sunt subjectivæ absoluta, & ipsa scientia conditionata, sive illa sit prævia ad decretum, sive illud sequens, erit notitia subjectivæ absoluta; sed de hoc in præsentia non est lis. Deinde, si sit res de decretis absolutis ex partactus (hoc est) per ordinem ad nostros conceptus, per verbum Volo exprimilibus, licet illud ipsum Volo alligetur aliquâ conditione, quandoman illa sint admittenda, quando reji-cienda, dictum immediate notato primo. Hinc

Concedo, Genesios 18. innui decretum conditionatum absolutum ex parte actus, conditionatum ex parte objecti, vi cuius alligat Deus suam libertatem, Parcam Sodomis, si fuerint in ea quinquaginta justi. Idem significat Deus Psal. 80. quæ etiam alligatio voluntatis divinæ erat de exhibendis 12. Legionibus, si peteret Christus: Item, quod Adæ filii nascerentur in gratia originali, si Adam non peccasset. Huc refert decretum de suscitate Lazari.

Interdum autem significat Deus & obligat se fæteturum aliqua auxilia, & causas, quas prævidit eventum habituras, si adliberentur, eò quod preconsuluerit scientiâ conditionata conditionum liberum creaturæ, & ita promittit Deus per Jeremiam Jerem. 18. quod si Israëlitæ subdi- cunt se fuissent, Babylonis Regi, esset cor illius inclinaturus Deus, ut illis parceret, ubi jam alligavit Deus suam libertatem, hoc promisso, ex virtute etiam fidelitatis ad felicendum tale au-xium, & tales causas. Hoc punctum ostendit per aliquos è Nostris posse admitti, sicut prædefinitiones absolutas Actuum nostrorum bo-norum pro statu absoluto; Ita & prædefinitiones absolutas ex parte actus, conditionatas, ex parte objecti, pro eventibus, quorum conditio nunquam implenda, ita tamen ut illæ se ha-beant, nonni si per modum sequentium præcon-sultam libertatem creaturæ.

Et ita locus ille, si in Tyro & Sidone factæ fuissent istæ virtutes, posset accipi, per illos quod illic intervenerit prædefinitione absoluta ex parte actus, conditionata ex parte objecti. Item locus ille de Davide & Salomone, quod si cu-stodivissent mandata Domini, regnassent super universum Israël, Deo scilicet prædefinitente, post præconsultam libertatem humanam, & promittente se se lecturum causas, sub quibus prævidebantur subdituri se liberè Israëlitæ, san-guini huic.

In sententia autem Nostrorum, qui non ad-mitterent has aut quascunq; alias prædefinitiones, dici possit, quod Deus significet nonni ob-jectum, quod prævidit non independenter à vo-luntate de dandis principiis ad hoc requisitis, admittendo simul conditionatam voluntatem de feligendis auxiliis, si conditio illa impleretur.

Not o 3. Illud quod ex S. August. Lib. de prædest. Sanctorum, cap. 9. & 10. adfert idem Gonet, Potius ex dictis significat decretum de

dandis vel non dandis selectis auxiliis, quam de Actu qui sit conditionatus ex parte objecti, ab-solutus ex parte actus. Sanctus etiam Thomas in primum Dist. 46. q. 1. a. 1. ad secundum, solum vult posse voluntatem Dei in aliquid conditio-natè ferri, quod non negamus, quod etiam vult q. 23. de veritate a. 3. Jam autem 1. parte q. 19. art. 7. ad secundum, solum ostenditur alligatio divinæ libertatis, quæ se alligavit ad refutandum Lazarum, quia autem intentio auctoris est, non tam ostendere, quod Deus in ipsis quæ sunt merè ad libertatem ejus spectantia, alliget se de-creto suo absoluто ex parte actus, conditionato ex parte objecti; quam potius ostendere talia decreta à Deo formari, etiam de futuritione a-ctus liberi conditionati nostri, idque præviē ad consultam nostram libertatem, quid illa habitis omnibus prærequisitis, esset actura si. Hinc ad mentem illius attendendo.

Not o 4. Quod quando Deus talia condi-tionata certò & infallibiliter futura pronuntia-bat, erat voluntas Dei determinata ad illa pro-ducenda, sed determinatione subseqüente præ-visionem, quid esset voluntas creata actura si.

Conceditur quidem, quod prædicat Deus ali-qua futura, quorum inter se nulla est connexio, ut cum Regi Joas 4. Reg. 13. promittitur: Si per-cussisse septes, delevisset Syriam; sed illic tan-tum significatur co-existentia prævisa victoriae, cum conditione percussionis, quam victoriam spebat ad libertatem divinam determinare, ostenditque Deus determinationem suæ liberta-tis per actum absolutum ex parte actus, conditionatum ex parte objecti. Quod si queratur de Actibus liberis creatis incidentibus in hanc victoriam, promittit illos Deus non hoc sensu, quasi antecedenter ad præconsultam liberta-tem illos determinet, sed quod supposita præ-consultatione selecturus esset principia, sub qui-bus prævidebatur operatio si.

Conceditur, quod Deus pacificatur de aliquo, & promittat, sed si promissum merè sit Actus Dei liber, facit hoc sine ulla directione scientiæ conditionata; sed si involvatur Operatio crea-ta, non promittit eam independenter à præcon-sultatione, quid esset voluntas liberè actura.

Conceditur, rem ab æterno futuram indigere, ut Deus decernat dare illi existentiam in tem-pore, si sit res de futuro, cuius futuritio sit aut necessaria, aut merè dependens à Dei arbitrio, ut cum Deus decernit ab æterno dare existen-tiam Soli. Sed rem liberam esse futuram, requiri-quit quidem Dei decretum absolutum, sed quod non formatur ante præconsultam nostram li-bertatem, quid ageret si.

Conceditur, quod illa quæ non sunt ex se, & ex sua natura, connexa, non possint infallibiliter connecti nisi ab aliqua causa extrinseca & infal-libili, sed infallibilitate vel antecedenti vel ex suppositione consequenti, ortæ; unde & conver-

(M) 2 fio

sio Tyriorum habuit connexionem conditionatam, cum prædicatione Christi itidem conditionata, habuit inquam connexionem ex suppositione libertatis illorum gratiâ Dei adjutæ, sed non habuit connexionem infallibilem ex vi Decreti divinanteccidentis præconsultationem libertatis creatæ, quid est operatura s.

Quod autem dicit doceri in Logica, quod quando conditionalis non est vera, viillationis, non possit esse vera absolute, nisi in vi alicujus cause extrinsecæ, quæ infallibiliter ponat consequens, posito antecedente; id etiam accipi debet secundum dicta, ut scilicet posito antecedente ponatur consequens infallibiliter, vel ex suppositione antecedenti, vel ex suppositione consequenti, qualis suppositio consequens est, suppositio exercitii conditionati libertatis, prævili posita conditione, quæ suppositio, ex suppositione sui ad se, infert infallibilitatem, sed non est necesse infallibiliter ponи semper consequens, ex vi alicujus, quod sit infallibile antecedenter, adeoque v. g. ex suppositione decreti prædeterminativi ab soluti ex parte actus, conditionati ex parte objecti.

An autem prædefinitions illæ conditionatae ex parte objecti, ab soluta ex parte actus, ponendæ sint in Deo, actu, non spectat ad punctum difficultatis, inter nos & Thomistas, modò constet non formari illas independenter ante præconsultam libertatem nostram.

Jam autem confirmationes tres, quas inibi post probationem quintam format Gonet, probant illas debere ponit actu, quæ ipsæ non sunt adhuc demonstrativa, præcipue in principiis eorum, qui non admittunt prædefinitions, dicterent enim libertatem divinam exerceri, circa conversionem Tyriorum, per actum volendi dare media, sub quibus prævidebatur convercio, si fuisset conditio prædicationis. Hancque libertatem non exerceri in actu primo, sed in actu secundo, fieri; per hanc solam voluntatem fatis sympathia, quam habet voluntas divina cum intellectu, licet nullum tunc fiat decretum etiam conditionatum, circa ipsammet conversionem, & ex iisdem principiis negabunt decretum seu prædefinitionem conditionatum conversionis conditionata, ex quo principio negant ipsas prædefinitions, putantes quod decretum de dancis auxiliis, sub quibus prævisi est operatio, sive illud sit pro statu absoluto, sive pro conditionato, non auferat libertatem, cum auferat prædefinitione, sive illa sit absoluta simpliciter, sive sit ab soluta ex parte actus, conditionata ex parte objecti.

Quando autem querit Gonet, per quid futurum illud conditionatum transeat, à ratione mere possibilis, ad rationem futuri conditionati, ad hoc jam est responsum primâ parte Disp. 5. à num. 340, nempe quod transeat ipso conditionato exercitio libertatis à Deo adjutæ condi-

tionate. Ea quæ insuper ad fert Gonet deis dem decretis conditionatis, sunt procedentia ex particularibus nostrorum principiis, quæ sequitur cui lubet, negat cui lubet.

Punctum Difficultatis 3.

Argumenta à Ratione.

Fundamenta que probant impossibilitatem scientie conditionate.

OBJICIT 1. Rationem fundamentalem, quæ à priori demonstrat per ipsum, impossibilitatem scientie conditionatae. Conditionatae inquam, & non Mediae, propter dicta, quæ vide 1. parte Disp. 3. n. 104. Sic ergo format argumentum Gonet. Scientia conditionata est cognitio certa & evidens futurorum conditionatorum, ante decretum, & prædefinitionem voluntatis divinae, ut docetur à nostris, sedalis cognitio est impossibilis in Deo. Quia ante decretum & prædefinitionem voluntatis divinae, determinantis extrahere res, ex statu meritis possibilis, & dare illis existentiam in aliquo differentia temporis, nihil absolute vel conditionate futurum est, nec proinde cognoscibile, ut tale, ab intellectu divino. Ergo cognitio futurorum conditionatorum ante decretum & prædefinitionem voluntatis, est impossibilis.

RESPONDE TUR. Majorem istius argumenti, quod debebat esse demonstratio, cum sic definita, esse absolute falsam, nam licet non admittamus decretum & prædefinitionem, quæ Deus determinet, ut nonnulli consenserit v. g. aliquatur conditionatus, admittimus tamen decretum & prædefinitionem, vi cuius Deus decernit existentiam conditionatum ipsius voluntatis. Rursum, admittimus Decretum Dei de servanda indemni libertate, etiam pro statu conditionato, admittimus decretum Dei de dando concursu, auxiliis, & aliis prærequisitis, quibus mediis conditionatis, concursurus est Deus conditionatus ad illam conditionatum existentiam effectus, quæ omnia quasi à nobis non possentur, enuntiat Gonet, quod scientia conditionata sit scientia ante Decretum & prædefinitionem voluntatis divinae, dicitq; hanc majori constare ex supra dictis, & nos negamus id constare, & dici à nobis. Quod si admittimus Decretum Dei, de concurendo cum voluntate conditionate operatura, adhuc ostendimus, quod Dei voluntate concurrente, cum voluntate creata, extrahatur consensus è statu possibilis in statum existentiae conditionatae. Nec probat Gonet, id non sufficere, vide hoc ipsum à parte Disp. 5. n. 247. Hinc in forma, aut effingenda major huic demonstrationi, aut distinguenda: Scientia conditionata est scientia futurorum conditionatorum ante Decretum, quo-

R. P.
THEMI
ZIA NOWZ
Tom. I.
D. V

determinet Deus, ut hoc non nisi quantumvis sub conditione agat voluntas creata. Concedo Majorem. Scientia conditionata est scientia futurorum ante Decretum, vi cuius de cernat Deus, una cum voluntate creata concurrens ad existentiam conditionata consensus. Nego Majorem, Distinctaque minori, Nego consequentiā. Quia vero per nos datur Decretum Divinum conditionatum de concurrendo cum voluntate creata conditionata operatura, hinc sicut res omnes in sua possibilitate pendent a divina omnipotencia, tanquam a causa, ita & in sua futuritione, pendent a libera determinatione divina, non quidem determinante, ut hoc non nisi sub conditione velit voluntas, sed determinante ad concurrendum eum illa, in ponendo illo consensu conditionato.

Quod autem dicit futurum esse id, quod est determinatum in causa, id negamus verum esse de futuris liberis. Inde causas illorum dicit esse contingentes S. Thomas, ut vidimus supra. Hanc agnoscimus determinationem futuri liberi in causa, quod scilicet debet habere causa vim sufficientem producendi illius futuri, quam determinationem nos non tribuimus voluntati independenter a voluntate divina de concurrendo, nec esse sine concursu divino.

IN S T A T 1. In nostris principiis, propositiones contradictoriae, non solum conditionatae sed etiam absolutae, sunt determinatae verae ante decreta, ratione oppositionis contradictoriæ, vel suppositionis eventus futuri, supponunt enim inclusi determinatam futuritionem in objecto.

RE S P O N D E T U R. Propositiones prædictas esse veras ante Decretum de ipsa futuritione conditionatae, sed non sunt verae ante Decretum de concurrendo ad illud objectum, quod importat illa propositio.

IN S T A T 2. *Esse futurum sub conditione est aliquid reale, at non est aliquid reale intrinsecum rei, quæ futura sub conditione dicitur, cum hoc pro tunc nihil sit, & consequenter incapax Denominationis intrinsecæ.* Ergo est aliquid reale ab extrinseca forma proveniens. At hæc realis & extrinseca forma, nulla alia potest esse aut intelligi, nisi liberum Dei Decretum. Ergo ab illo constituitur in ratione futuri.

RE S P O N D E T U R. Explicandum hoc fuisse, quomodo futurum sub conditione sit aliquid reale; nam reale supponit pro eo quod realiter existit; Jam autem conditio, ut vetus fert prologue, nihil ponit in rebus. Ceterum & nos, illud conditionatum futurum dicimus esse aliquid reale, prout reale opponitur ficto, non autem prout opponitur alicui Intentionali, & statim Metaphysici. Sed quidquid sit de hoc. Concedamus interim arguenti, quod futurum conditionatum sit reale, & quidem ab extrinseca forma proveniens, concedimus item, quod hæc extrinseca forma non sit aliud, nisi liberum

Dei Decretum: sed negamus esse illud Decretum prædeterminans, ut hoc non nisi etiam sub Conditione velit voluntas; sed est decretum de concurrendo cum voluntate, & de dandis prærequisitis etiam ad conditionatum consensum necessariis, quo Decreto non præintellesto, nihil potest ab intellectu Dei, ut sub conditione futurum cognosci, licet possit cognosci si ne decreto Thomistico prædeterminante, ut hoc non nisi velit voluntas.

Conceditur, *prima Confirmationi*: quod omnis realis entitas competat dependenter a causa prima, adeoque & futurito conditionata; concedimus item, quod omnia a causa prima dependant medio Decreto libero, consequenter & futurito conditionata dependet a libero Dei Decreto, sed negamus liberum illud Dei Decretum esse, vi cuius Deus de cernat, ut hoc non nisi voluntas sub conditione velit, sed vi cuius de cernat Deus concurrere ad existentiam conditionatam aetatis.

Conceditur *Confirmationi secunda*: quod sicut implicat intelligere res ut possibles, non præintellecta divina omnipotentia, ita implicat intelligere ut futuras, etiam conditionatae, non præintellecto Decreto Divino; sed negamus, hoc Decretum debere esse, ut hoc non nisi etiam conditionatae velit voluntas, sed sufficit Decretum de concurrendo cum voluntate creata &c.

Conceditur *Tertio Argumento*, quod ipse appellat principale, quod non possit res trahire de statu possibilis ad statum futuritionis, nisi medio Decreto, sed negatur, istud Decretum debere inferre, ut hoc non nisi velit voluntas.

Conceditur *Confirmationi prima*: quod futurito conditionata includat aliquam actualitatem, quam non dicit mera possibilis, illaque major actualitas non potest subterfugere divinam causalitatem, quam Deus exercet medio Decreto libero. Sed negamus illud Decretum esse prædeterminatum etiam conditionatae, ut hoc non nisi velit voluntas, sed est solum Decretum de concurrendo cum voluntate ad actum ejusdem, etiam conditionatum &c.

Conceditur *Confirmationi Secunda*: quod conditionata futurum, debeat respicere voluntatem divinam, alio modo dispositam, quam si esset pure possibile: possibile enim respicit voluntatem Dei potentem concurrere, conditionatae autem futurum, respicit voluntatem divinam, conditionatae operaturam.

Confirmationi *Tertia negatur* hæc propositio: *Futurum est illud, quod est determinatum in causa;* nisi forte determinatione, quæ significet haberi vires sufficientes in causa, ut effectum producat, sed negamus tales vires voluntati creatæ competere independenter a voluntate Dei de cernente cum creatura concurrere &c.

Quod attinet ad illam propositiōne: reputat aliud absolute esse futurum, nisi causa

(M) ; Prima

Tractatus IV.

Prima per Decretum absolutum sit absolute determinata ad dandam existentiam in tempore: Si procedat, quod illud Decretum formetur de liberis futuris independenter à præconsulta nostra libertate, falsa est, si autem procedat de Decreto, quod determinet Deum ad dandum ipsa concutum voluntati absolute auctur, talem determinationem divinam admittimus, factam præconsulta nostra libertate, conditionatam autem dicimus prærequiri, ad futurum conditum.

Et hæc sunt Argumenta, de quibus enuntiat Gonet: *Multum torquent authores contrarios, & nunquam ab illis satis se expediunt, nec possunt, ut iudico. Postea pluribus interjectis phrasibus.*

INSTAT 3. Vera est regulâ S. August. quam tradit lib. de prædest. Sanctorum, & de Bono Perseverantie, quod Deus in sua prædestinatione præsciat futura, & quidquid à Deo præscitur, ab illo etiam prædestinatur, & hinc manifestum est, quod sicut Deus de facto præscit futura conditionata, etiam illa de facto prædestinat & prædefinit, & quod si de facto ea non prædestinat, sed solum prædestinat, etiam de facto illa non cognosceret, sed tantum scivisset & cognovisset, unâ enim hæc vadunt, præscientia & prædestination. Unde si præscientia est actu in Deo, in illo etiam debet esse actu prædestination, & è contra, si prædestination non sit actu in illo, sed tantum esset, etiam non est actu in illo, sed tantum esset præscientia.

RESPONDE TUR. Locum illum Aug. hoc solum velle, quod futura conditionata, quia se habeant ad initium salutis, non præsciantur à Deo futura, independenter ab ejus auxilio & gratia. Quo posito, concedo, quod de facto præsciat Deus futura conditionata, & quod etiam illa de facto prædestinet & prædefiniat Deus, sed volitione, cui competat actualitas actus, licet conditionata, tam ex parte actus quam ex parte objecti, & si non daretur volitio actu, quia sit saltem conditionata ex parte actus & ex parte objecti, tunc non præsciret Deus rem actu, sed deberet præscire nonnisi in futuro, quod Dei scientiae non competit. Ubi ut vides, actu voluntoris divinæ conditionatum indispensabiliter necessarium etiam ad volitionem conditionatam; suppono duplicein cogitari posse. Unum, qui sit actu, licet sit conditionatum & ex parte actus, & ex parte objecti, exprimibilisq; per particulam, velleme: huncq; actu tribuitur sua existentia conditionata, & actualis, licet conditionatum exercitum libertatis divinæ. Alius autem actus voluntatis conditionatus cogitari potest, qui nullam actualitatem importet, etiam conditionatum ex parte actus, & ex parte objecti, sed sit mera suspensio actu, & reiectio in futurum exercitii libertatis, sine ullo actuali exercitio, adeoq; pro præsenti omissione actu. Prior ille actus divinæ voluntatis est sufficiens, ut in prædestina-

tione, modo explicato, noscat Deus futura conditionata, sed si secundi generis poneretur à nobis volitio in Deo, vi illius non sciret Deus actum, sed futurum esset ut sciret, sicut & futura esset ipsa volitio. Et sicut ille actus Penitentis, vellem non peccasse, quantumvis sit actus conditionatus ex parte actus, importat tamen exercitum voluntatis, & non meram actus suspensionem, & rejectionem in futurum; ita & actus volitionis divinæ de concurrendo, etiam ad volitionem conditionatam, licet sit conditionatus ex parte actus, importat tamen exercitum actuale, licet conditionatum volitionis divinæ. Consule circa tales actus dicta de Penitentia, Disp. 1. n. 78. Consequenter, quando per Nos, censetur rejicere, ad sequens signum, Deus, formatione sui decreti, de operatione, ad sequens, inquam, signum, scientiam conditionatam, censetur rejicere formationem sui decreti quod sit absolutum. Et sicut positio conditionata ipsius conditionis, quæ supponitur ante futurionem conditionatam, positioque conditionata ipsius conditionis, non censetur esse improportionata futurionis conditionata; ita positio conditionata ipsius decreti conditionati ex parte actus, supponi debet ante futurionem conditionatam, nec erit improportionata ipsi futurionis conditionatam.

Quando autem supra admisimus in principiis aliquorum è nostris posse concedi prædictiones conditionatas, concessimus, ut videre illuc est, quod sint præviae non ad consensem conditionatum, sed quod formari possent post consensem conditionatum.

INSTAT 4. Decretum illud objective exhibens in mente divina, pro illo priori quod cognoscit futura conditionata, non objicitur menti divinæ, ut pure possibile, non objicitur etiam probabile ut futurum, futurum enim repugnat divinis Decretis. Ergo pro illo priori objicitur intellectui divino ut præsens, & exercite existens, cum inter possibile futurum & præsens, nullum deretur medium.

RESPONDE TUR. Hanc objectionem jam non probare direcemus, quod etiam futurionem conditionatam liberam debeat antecedere Decretum, ut hoc nonnisi conditionata sit, non probat non sufficiere Decretum conditionatum ex parte actus, circa quod tamen est lis inter nos, sed transit ad aliam difficultatem, quid sit actus conditionatus ex parte actus, quia difficultas est eadem, sive quis ponat non esse sufficiens tale Decretum, sive ponat esse sufficiens: reddit enim difficultas, quid sit talis actus in Deo. Et quia hæc difficultas habet difficultatem in refutabilē ex materia, quid sit actus divinus liber, sive per eadem Principiū solvi debet. Concedo, quod illud Decretum, non objiciatur menti divinæ, ut mere possibile, sed negatur, quod non objiciatur tunc ut futurū futurionē absolutam.

R. P.
THEML
Zianow
Tom. I.
D. V.

ipsum futurum sit in statum absolutum edendum, licet non objiciatur tunc ut futurum, futuritione excludente etiam actualitatem voluntatis, ex parte actus conditionatae. Ad illam Propositionem quod attinet. Futuritio repugnat divinis Decretis, ex materia de Actibus liberi divinis responderi potest. Futuritionem Entitativam repugnare Actibus divinis, sed non futuritionem terminativae, & pro connotato importatam; seu ut alii dicunt, repugnare actu divino futuritionem secundum id, quod dicit Actus Dei in recto, licet non repugnet Actui Dei, futuritio, secundum id, quod dicit Actus Dei in Obliquo. In nostris Principiis dici potest, futuritionem formalem repugnare Actibus divinis, sed non repugnare futuritionem æquivalentem, hoc est, faciendo id per actum præsentem, sine futuritione, quod in creatis faceret futuritio. De quo vide i. parte disp. 8. n. 9. & in materia de Poenitentia. disp. 3. a. num. 202. ad 241.

Unde ulterius conceditur objici illud. Decreto intellectui divino, ut præsens, & exercitè existens, sed præsentialitate & exercitatione conditionata, etiam ex parte actus, adeoque est præsens, sed præsentialitate excludente negationem hanc, quod non exerciterit se circa illud objectum voluntas divina, sed non est præsens præsentialitate excludente negationem conditionis ab ipsomet actu, & faciente, ne actus ille sit conditionatus etiam ex parte actus. Conceditur, inter possibile & futurum & præsens, nullum dari medium, sed nego illud Decreto non esse præsens præsentialitate involventerationem conditionati etiam ex parte actus, licet non sic præsens præsentialitate excludente conditionem, etiam ex parte actus.

Continuitur Probatio.

IN S T A T U S. Non minùs repugnat divinis Decretis conditionata futuritio, quam absoluta, id enim repugnat futuritio absoluta, quia repugnat Deo absolute mutationi, cui repugnat etiam conditionata mutatio.

R E S P O N D E T U R. Repugnare divinis Decretis futuritionem secundum id, quod dicunt divina Decreta aliquid in ratione Entis in Recto, pro subiecto &c. sed non repugnat divinis Decretis secundum id, quod dicunt pro connotato, in obliquo &c. conditionata futuritio. Repeate & illam aliam distinctionem, quod futuritio conditionata formalis repugnet Decretis divinis, sed non repugnat futuritio conditionata æquivalenter, faciendo hoc sine futuritione & mutatione, quod in creatis faceret futuritio, & mutationem. *Hinc*

Conceditur ad Confirmationem, quod futuritio conditionata Decreti consistat in eo, quod Decretum sit futurum, si ponatur aliqua conditio, sed non futuritione Entitativa, futuritione in

recto, futuritione formalis. Si autem non erit futuritio in ratione Entis, nec futuritio formalis, nondum mutabitur sub tali conditione voluntas divina.

C O N C E D I T U R. *Ad Confirmationem ampliorem.* Quod futuro conditionato non repugnet transitus in futurum absolutum, si purificetur conditio, si cætera sint paria, nempe si futuritio conditionata sit secundum id, quod importat illares in ratione Entis & formaliter, tunc erit transitus in ratione Entis & formaliter, sed si futuritio sit ratione connotati & per præsens, æquivalenter præstante, quod præstaret in creatis futuritio, non erit necesse ut illuc sit transitus & mutatio entitativa.

En difficultatem totam à materia de Prædeterminatione translatam ad materiam de Actu Dei libero. Sed per quid distinguetur Actus voluntatis divina, quem habet circa possibilia ab Actu voluntatis divina, conditionato ex parte actus & ex parte objeci. Certum est, non fore distinctionem in ratione Entis, cum uterque sit ipsem Deus: Nec erit distinctus ratione aliis & aliis entitativè objecti, nam idem Ens quod erat possibile, est futurum conditionate, & idem entitativè est futurum absolute, si ponatur ipse extra causas. Erit tamen in hoc distinctione, quia actus circa possibilia est actus necessarii. Actus circa futura conditionata, est Actus liber: erit etiam distinctus, ratione aliis & aliis statu objecti: nam pro statu possibilis importabit objectum non nisi conexione prædicatorum, pro statu conditionato existentiam sed conditionatam, pro statu absolute, exercitam; quo autem modo, ipsi illi actus versantes circa existentiam conditionatam & absolute distinguantur, petamus ex materia de Actu Dei libero.

I N S T A T U S. principaliter. Si per nos effectus qui est, requirit causam quæ sit, & effectui qui erit, sufficit causa quæ erit, & effectui qui esset, sufficit per nos causam quæ esset, sequitur, quod futura absolute, non requirant in Deo aliquod Decretum actuale & exercitum, sed tantum Decretum, quod erit, quod non concedemus. Sequela autem probatur: futura enim absolute, non sunt actus, sed erunt. Ergo si effectui qui erit, sufficit causam quæ erit, etiam sufficiet Decretum quod erit.

R E S P O N D E T U R. Etiam hanc totam difficultatem pendere ab explicatione, quid sit actus Dei liber, ita tamen, ut nunquam dicatur ipse actus liber de novo quoad rem, & esse, quod habet in Deo, advenire, nec Decretum illud quoad rem futurum, licet habeat denominacionem futuri.

Porrò de futuris sunt quædam Decreta Dei, quæ debent à nobis intelligi, ut jam exercita & ita Decretum de futuro Antichristo, est Decretum exercitum: Decretum autem de dan-

(M) 4 da plu-

OL
sKi
Z:

Tractatus IV.

140

da pluvia cras intuitu supplicationis , vel voluntas condonandi , cras contritionem elicitu-
ro Petro, post mortale ab eo perpetratum ho-
die, est volitio quo concipitur à nobis cras po-
nenda; non quòd in Deo non sit Actus qui est
cras futurus, sed quòd quoad denominationem,
connotationem, æquivalentiam concipi
debeat, tanquam quid futurum, illaq; de futu-
ris, debet concipi Deus, habere præsentia De-
creta, quæ per Scripturam, promissionesq; Dei,
& prædictiones, nobis revelata sunt ; illa au-
tem concipitur habiturus non quoad rem, sed
quoad denominationem, connotationem, æ-
quivalentiam ad futuritionem, quæ cæteroqui
revelata non sunt nobis, nec promissa, nec præ-
dicta in particulari. Hoc posito.

Conceditur argumento Primo in contrà, quòd
licet in futuris conditionatis non sit aliqua En-
titas actualis Physica, reperiatur tamen in illis
veritas actualis pro statu intentionali, adeoque
supponens decretum Dei actualē & exercitum,
sed actualitate non excludente, ne ille actus sit
conditionatus ex parte actus, sed actualitate ex-
cludente negationem positionis talis actus.

Conceditur Argumento Secundo in Contra.
quòd res conditionatè futura dicat ordinem ad
habendam existentiam si poneretur conditio,
& quòd hic ordo sit præsens & non futurus, ex-
positatq; causam præsentem & existentem, quæ
est decretum actualē, sed actualitate stante
cum hoc, ut ille actus sit conditionatus ex parte
actus, licet non debeat intelligi non positus.

Conceditur Tertio Argumento in Contrà, quòd
res futura sub conditione & futurito ipsa con-
ditionata, sit objectum Deo formaliter & actu
liberum, adeoque quòd supponat in Deo de-
cretum aliquod actualē & exercitum, sed non
est necesse, ut illud decretum non sit condi-
tionatum etiam ex parte actus, adhuc enim & ta-
li actu posito, exercetur illo actu voluntas di-
vina.

Ad illud quod addit, quòd per nos res abso-
lutè futura exigat decretum seu volitionem exi-
stentem defacto in Deo, si sit res de existentia
in ratione Entis, vera est propositio, si autem sit
res de existentia quoad denominationem, con-
notationem, æquivalentiam, subdistinguitur,
quòd scilicet etiam sub hac formalitate debeat
concipi decretum ut existens, si objectum illud
sit revelatum aut promissum, sed non est nec-
esse, ut concipiatur ut existens, si objectum non
sit revelatum, ut v. g. non est necesse, ut conci-
piamus quoad suam terminationem esse com-
pletam volitionem hodiè, de danda cras pluvia,
pro qua danda orabitur cras.

Conceditur Argumento in Contrà Quarto Prin-
cipali. Quòd sicut res possibilis, quamvis non
sit effectus existens defacto, sed tantum possi-
biliter, tamen requirat defacto Omnipotentem
divinam ut defacto existentem; sic conse-

quenter effectus sub conditione futurus, expo-
scet essentialiter existentiam exercitam decre-
ti divini, sed exercitam ita, ut tamen ille actus
sit conditionatus ex parte actus.

Conceditur Reffonso Gonçal, quod format contra
doctrinam Suarri, quòd futurito dicat carentia
am existentia, sed qualē; Si futurito sit in
ratione Entis, dicet carentiam existentia proli-
lo instanti reali quo needum est, sed si futurito
sit quoad denominationem, connotationem, æqui-
valentiam, dicet carentiam existentia nonnisi sub ratione denominationis, connota-
tionis &c. &c. qualē Carentiam existentia, non repugnat habere decretis divinis, quod illam denominationem sumptis.

Conceditur Argumento Quinto in Contra.
Quòd per Nos decretum illud dicatur non esse
actualē & exercitum, actualitate faciente, ne
ille actus sit conditionatus ex parte actus, sed
non hoc sensu illud decretum non est actualē,
quasi per illud non exercet se actu libertas
divina. Unde ulterius decretum absolutum
ex parte Actus præcedens futuritionem condi-
tionatam liberam, dicit imperfectionem in Deo
ex suppositione, quòd velit indemne servare
libertatem, & visuā faciens, ut nonnisi hoc sit
conditionate. Hinc etiam postea, quandoque
aliquid liberum absolutè futurum, ob eandem
rationem non format Deus decretum, non pra-
consultā nostra libertate, nec decernit, ut abso-
lutè hoc, nonnisi vi illius decreti fiat. Conse-
quenter, quo sensu dicit imperfectionem, il-
lud decretum, si esset præsumtum ante con-
fusum conditionatum, ideoque nec ponitur ante
confusum conditionatum; eodem sensu dicit
imperfectionem, si ponatur ante confusum
absolutum liberum, adeoque nec ponitur
confusum absolutum liberum futurum.

Conceditur Argumento Sexto, quòd de-
cretum illud non esset concomitans, vel subse-
quens, alias actus ille conditionatus non pende-
ret à dekreto & voluntate divina, & ejus con-
cursu, quod est absurdum. Esse ergo antecedens
futuritionem conditionatam liberam. Conceditur dekreto absoluto, determinante
ut hoc nonnisi fiat absolutè, & formatō inde-
pendenter à præconsulta nostra libertate quid
esset actura, auferendam libertatem creature
in operando, & si antecedens, futuritionem
conditionatam, (quod concedunt aliqui è No-
stris) decretum, importaret quantumvis condi-
tionatè ex parte objecti, & hoc nonnisi condi-
tionatè fiat, auferendam fore libertatem.
Non est enim major ratio cur illam non aufer-
ret conditionatè pro statu conditionato, cum
auferat absolutè pro statu absoluto ; & si cu-
rignis applicatus urit, ita et si applicaretur ure-
ret, consequenter si decretum pro statu abso-
luto auferat libertatem, auferret & pro statu
conditionato. Quia autem per Nostros non
for-

R. P.
THEML
ZIANOW
TOM. I.
D. V.

formatur illud decretum antecedens futuritionem conditionatam, ut hoc non nisi fiat sub conditione, sit ut illud decretum non auferat libertatem.

Conceditur Confirmationi, quod decretum illud antecedens futuritionem conditionatam non sit decretum prædeterminans, nec est indifferens hoc sensu, quod debeat cogitari nondum formatum à Deo, sed est indifferens eò quod non determinet, ut hoc non nisi fiat conditionare. Ethoc sensu non causaret Determinationem voluntatis creatæ, quia non determinaret antecedenter, ut hoc non nisi conditionare velit voluntas, sed causaret determinationem, quia mediæ omnipotentiæ & concursu, illam ipsam determinationem, quam ponit creatura, comproduceret conditionate, & daret illic conditionate existentiam.

Numerio septimo, immerito supponit Gonet, quod illud decretum non habeatur actu, licet una simul sit decretum illud conditionatum ex parte actus. Quod in præsenti fermè in omnibus argumentis immerito supposuit Gonet.

Conceditur, ulterius argumento octavo, quod si tale decretum etiam conditionatum ex parte actus, non ponetur, tunc illa scientia, utpote non supponens illum Dei decretum, non fore libera sed potius necessaria, sed nos concedimus, dicto sèpius sensu esse illud decretum actuale, estque illa scientia libera, non hoc sensu, quasi liberum sit Deo, cognoscere vel non cognoscere objectum, supposita ejus futuritione, sed hoc sensu, quod suppositio ipsa sit libera, & non determinata aliunde, ut hoc non nisi fiat. Conceditur ulterius, non fore hoc sufficiens salvativum, cut illa scientia attractiva futurorum contingentium liberorum, esset libera, quod ipsum illud objectum conditionatum posset aliter & aliter se habere. Nam hoc salvaret contingentiam sed non libertatem, sed requiri mus insuper decretum illud antecedens futuritionem conditionatam actu in Deo, actualitate excludente negationem existentia illius decreti, sed non faciente, ne illud decretum sit adhuc conditionatum etiam ex parte actus.

In addito, quod ultimò ponit Gonet, non probat, quod si decretum illud non antecedat inferendo ut hoc non nisi fiat, non probat inquam, quod scientia illa, casualiter & fortuitò Deo sit competitura, cum enim ex essentialibus omnis scientia prædicatis, sit determinata. Omnis scientia ad noscendum quodcumque noscibile, non casu sed vi inclusa in ratione sua omniscivitatis, determinatur ad noscendum quodcumque noscibile, adeoque & ad noscenda futura conditionata libera.

Quia tamen ita Deus est determinatus, ut non noscat noscibile, antequam illud sit noscibile, hinc ante notitiam possibilis non intellegitur Deus exercere sese scientia visionis, quae

supponit possibilitem. Ita, quia ante determinationem conditionatam creaturæ, ad quam Deus ponendam concurrit suā Omnipotentiā applicatā per decretum conditionatum ex parte actus, non est noscibile futurum conditionatum liberum, idèo illud Deus non dicetur ante hanc determinationem creaturæ, vel noscere, vel posse illud noscere, & né dicatur illa scientia competere Deo ante omnem intentionem, sufficiet ponere actum voluntatis divinæ, quantumvis conditionatum ex parte actus.

Infer. Si supposuisset Gonet, ut supponere debuit, nos non admittere quidem decretum conditionatum, ut hoc non nisi fiat, admittere tamen, decretum conditionatum ex parte actus, quo tamen defacto exerceat se voluntas divina, alia proposuisset Argumenta.

FUNDAMENTA ALIA.

Quæ probant Impossibilitatem ejusdem scientie conditionatae.

OBJICIT I. Gonet. Nulla potest dari in Deo, scientia imperfecta, & quæ dependeat, & mensuratur à rebus, quantum ad veritatem & certitudinem; sed scientia conditio- nata est imperfecta, cùm sit purè speculativa, utpote antecedens decretum actuale voluntatis divinæ, & non facit, sed speculatur tantum, & explorat futuritionem conditionatam. Ergo scientia illa est imperfecta.

RESPONDETUR. Quod attinet ad Majorem. Illa vera est de certitudine entitativa & formalis, hæc enim accipitur ab ipsam omnisciencia, quæ objecta, infinita infallibilitate attingit, sed non est vera, de certitudine objectiva & terminativa, nam ea & accipitur à rebus & ab illis mensuratur. Nam cùm Deus dicit, Ignis applicatus urit, & cùm Deus dicit, Homo est animal rationale; uterq; actus in Deo, quod ad certitudinem entitativam & formalcm, est æqualis, sed certitudo objectiva & terminativa inæqualis est. Nam illius prioris actus certitudo objectiva est Physica, & à Deo impedibilis, posterioris autem actus certitudo, est metaphysica, & inimpedibilis. Unde etiam certitudo objectiva scientiæ simplicis Intelligentiæ est major objectivæ, quia impeditibile est etiam à Deo, ne v. g. homo, sit animal rationale, quod objectum est scientiæ simplicis Intelligentiæ: jam autem objectiva certitudo scientiæ conditionatae, non est tanta, cùm sit impeditibilis, Deo v. g. non ponente decretum conditionatum ex parte actus, licet utraque scientia conveniat in æquali certitudine entitativa, seu formalis. Et hæc de Majori.

Quantum attinet ad Minorem, in qua lis est, negamus scientiam conditionatam esse purè speculativam hoc sensu, quasi non præsupponat

Tractatus IV.

142

nat illum decretum etiam conditionatum ex parte actus, licet non supponat antecedens decretum conditionatum, ut hoc non nisi conditionate velit voluntas. Quo decreto medio non speculatur tantum, nec explorat tantum futuritionem conditionatam, sed illam causat. At quomodo? Comprincipiendo eam per Omnipotentiam à decreto praedicto applicatam, una cum voluntate coagente & comproducente illam futuritionem. Et sicut Goonet dicit peccatum nosci, non sine decreto permisivo, voluntate que concurrendi, ad Entitatem actus peccaminosi, ita noscitur Deus futuritionem conditionatam consensu v.g. non independenter à decreto conditionato ex parte actus, quod simul coniunctum est voluntati concurrendi, cum voluntate creata, ad Entitatem illius futuri conditionati. Quæ responsio, quod scilicet Deus concurrat etiam ad Entitatem futuritionis conditionatae, est præterita in nostris Principiis, & tamen objicit Goonet, quasi non teneremus illam futuritionem etiam à Deo produci.

Objicit 2. principaliter. Illa scientia est impossibilis, quæ nullum habet, nec potest habere medium, in quo infallibiliter attingat suum Objectum. Scientia autem Media est hujusmodi; Nam illa non coexistunt æternitate, cum nunquam sint habitura esse, in propria mensura defectu conditionis, quæ nunquam purificabitur.

Respondeatur. Negando Minorem, & licet futura illa non coexistant æternitatibus, coexistunt tamen conditionate habentq; esse conditionatum.

Conceditur itaque, quod Deus ante omne decretum actuale suæ voluntatis, quo dicat; hoc non nisi fiat conditionate, cognoscatur certò futura conditionata, licet non cognoscatur ante omnem decretum actuale suæ voluntatis conditionatum etiam ex parte actus, & involvens decretum ad concurrendum cum volitione creata, Quo decreto posito, tum primum cognoscatur conditionata objecta in veritate illorum objectiva, decretumque illud, est medium Objectivum & prius cognitum, non in hoc sensu, quod in illo determinate quid futurum sit cognoscatur, sed hoc sensu, est medium objectivum & prius cognitum; Quia nisi presupponeretur illud decretum, nec posset presupponi eventus conditionatus, consequenter notitia eventus supponit notitiam illius decreti.

Conceditur autem S. Dionysio, quod Deus non secundum visionem singulis se immittat, quasi ejus notitia pendeat à rerum praesenti existentia, perinde atque visio corporalis, sed quod sciat omnia, eò quod continetur in ejus omnipotencia tanquam in causa; & sicut quamvis noscat Deus omnes creature in sua omnipotencia tanquam in causa, non obest quominus illa po-

scat etiam in sua essentia tanquam continentem eminenter perfectionem rerum creatarum, ita nec hæc duo media derogabunt, quod minus in illis met ipsi, nosci possint creata. S. Thomas i. parte q. 14. a. 5. ad i. quando dicit, quod Deus id quod est extra ipsum non intueatur nisi in se ipso, solum sensum facit negativum, quod scilicet illa non sint existentia in seipso, existant tamen in Deo, intuitivè etiam in Deo noscitur, eò quod notitia illa non pendeat ab existentia objectorum, præcipue cum etiam notitia creatorum in illis met ipsis fundamentum primum habeat Deus in se ipso. Hoc etiam sensu Deus intuetur omnia in seipso, quia omnium quæ noscitur intuitu, seu species expressa, est ipsam illius substantiam, quæ est ipsem Deus. Hæcque videtur esse mens & S. Augustini, & S. Thomæ inibi, neque enim loquuntur ibi de medio cognito.

Conceditur, quod futura gaudeant veritate objectivæ determinata pro statu conditionato, antecedenter ad divinum decretum, ut hoc non nisi fiat conditionare, sed non gaudent illa veritate, antecedenter ad divinum decretum de concurrendo ad futuritionem conditionata, quæ veritas objectiva, non potest cogitari, ante tale decretum. Hoc autem quod infallibiliter conjungit extrema propositionis conditionatae in consensu conditionato libero, est voluntas creata, unâ cum Deo sibi cooperante.

Conceditur ulterius, quod objectum specificativum divini intellectus specificatione intrinsecâ & entitativa, sit sola essentia divina, sed non specificatione extrinsecâ, & quod extrinsecè specificari intellectus divinus non possit ab aliquo creato, id non probat Goonet, quantumvis id dicat nihil habere solidi, quod probandum fuisset, nec probat divinam essentiam non aequivalere speciei impressæ, in ordine ad representandum, creata.

Conceditur, quod Deus ante determinacionem suæ voluntatis non sciat quod Angelos esse producturus, ex hypothesi quod vellet creare alium mundum. Tamen non requiritur decretum voluntatis, ut hoc non nisi conditionate fiat à voluntate creata, ad hoc ut noscatur volitus illa libera conditionata. Cum enim in catu priori, exercet se sola libertas divina, illius folius erat determinatio presupponenda, quia autem in futuritione conditionata libera, exercet se etiam libertas creata, hinc ante determinationem conditionatam liberam, productam à voluntate creata, cum qua concurrat Omnipotentia, non potest prævider illa futuratio. Vide eandem objectionem i. parte Disps. 285. Et licet non minus pertineat ad providentiam & causalitatem Dei id, quod operatur ad extra mediantibus causis secundis, ac illud quod operatur immediate per se ipsum; tamen dum mediant causæ secundæ illæ quantumvis agant depend-

dependenter à decreto divino, tamen debet il-
lis Deus aptare contingentes causas ex phrasē S.
Thomae, consequenter non decernere, ut hoc
nonnisi conditionatē fiat, sed decernere de con-
currendo ad hoc, quod liberē voluntas agit
conditionatē.

O B J I C T I O N E S. 3. Ante decretum divinum, nec
concipi potest alius actus liber etiam condi-
tionatē futurus. Ergo nec scientia conditiona-
ta antecedens hoc decretum. Antecedens
probatur. Impossibile enim est quod aliquis
actus contingens & liber absolutē, vel ex hypo-
thesi futurus, habeat determinatam habitudi-
nem ad voluntatem creatam, quin etiam habe-
at decretum divinum habitudinem, tanquā
ad Primam Causam efficientem, à qua intrin-
sece dependet determinatio, & cooperatio no-
strī arbitrii.

R E S P O N D E T U R. Conceditur quod con-
fensus conditionatus habeat determinatam ha-
bitudinem ad decretum voluntatis divinæ, de
concurrente ad volitionem conditionatam, li-
cet non habeat determinatam habitudinem, ad
decretem, quo dicat Deus; ut hoc nonnisi fiat
conditionatē. Et sicut non habet determina-
tionem sūi conditionata futurio in voluntate,
tanquam in aliquo prævio, sed determinatio e-
ius est ex suppositione sui ad se, quæ suppositio
supponit tamen antecedenter voluntatem. Ita
volitio illa non supponit determinationem sūi
in decreto divino conditionato, ut hoc nonnisi
fiat, licet supponat decretum & volitionem ad
concurrentem, cum voluntate creata. Con-
ceditur quod liberum nostrum arbitrium non
sit primum liberum, non enim à se habet liber-
tatem. Illa tamen propositio, quod liberum ar-
bitrium non sit primum movens aut se determinans,
hoc sensu procedat, quod non habeat à se &
independentem à Deo determinationem, vera
est. Sed si faciat hunc sensum, quod voluntas
non possit agere nisi determinata à Deo, ut hoc
nonnisi agat, est falsa, & disformis S. Thom. in
secundum dist. 39. quest. 1. Art. 1. *Ipsa potentia*
quantum est in se, indifferens est ad plura, sed quod
determinatè exeat in hunc actum vel illum, non est
ob also determinante, sed ab ipsa voluntate, licet
*item sit liberum arbitrium, liberum per partici-
pationem, neque habeat absolutum dominium*
*sue determinationis, hoc sensu, quasi à Deo in-
fringi, aut alio, quod vellit Deus, verti non pos-
sit, sed hoc sensu, quod Deo volente servare li-
bertatis jura, non determinetur à Deo, ut hoc*
nonnisi agat.

C O N C E D U T U R, quod Deus sit primum Ens per
essentiam, adeoque & primum liberum, con-
cedimus item, quod sicut impossibile est esse
Ens independentis in suo esse immediatē à Deo,
tanquam à Causa vere efficienti, ita impossibi-
le est dari determinationem liberiarum arbitrii futu-
ram ex hypothesi, quæ non pendeat à Deo tan-
quā

quam à Causa efficiēte. Concedimus item,
illam futurionem dependere à libero decreto
Dei volentis, ut liberum arbitrium se deter-
minet, non hoc sensu, quasi illam determini-
net Deus; ut hoc nonnisi velit, sed eo sensu,
quod fecerit decretum non impediendi illius
libertatem, sed concurrendi ad quamcunq; de-
terminationem creaturæ. Autoritas S. Th.
ex 1. parte quæst. 19. artic. 3. ad 5. non hoc signifi-
cat, quod voluntas creata ab alio determinari
debeat, ut hoc nonnisi velit, nam hoc, loco im-
mediatē à nobis citato, rejecit S. Tom. sed hoc
solum vult, quod Causa creata non habeat o-
mnia principia necessaria ad operandum, sed indi-
gat compleri aliunde, ut completetur voluntas
etiam pro statu conditionato per principia à
Deo oblata. Cūm tamen Deus, qui habet ex se
necessitatem, ut loquitur inibi S. Thom. adeoque
omnia complementa operandi, non indigat
aliunde compleri, de quo vide 1. parte disp. 5.
num. 473.

*Fundamenta, quibus demonstratur inutilitas
Scientiae conditionatae.*

E X A M I N A N D A sunt hæc demonstrationes.
O B J I C T I O N E S. 1. Si scientia Media esset
necessaria, esset necessaria ad dirigendum
Deum in suis decretis absolutis, & ad funda-
dam certam & infallibilem scientiam fu-
turorum absolutorum, ad hoc autem non
est necessaria, ut enim Deus per scientiam
medianam dirigatur in suis decretis absolu-
tis, deberet dari in intellectu divino prioritas
quædam & subordinatio inter cognitionem fu-
turorum conditionatorum, & absolutorum, sed
hoc non potest dici juxta principia nostra.
Nulla enim potest dari subordinatio & prioritas
in intellectu divino, inter cognitionem futu-
rum conditionatorum & absolutorum, si nul-
lum possit dari instans vel signum rationis, in
quo res contingentes & libere sint prius cognoscibilis
à Deo, ut conditionatē futura quam
absolutæ, tale autem signum rationis in nostris
principiis dari non potest, nam juxta nostra prin-
cipia in quocunq; signo rationis imaginabili, ac
proinde etiam in signo antecedenti, in quo in
Deo ponitur scientia conditionata, possunt for-
mari Propositiones contradictoriarum de futuris
absolutis, quarum una est determinatē vera, al-
tera determinatē falsa, ex vi & natura opposi-
tionis contradictoriarum. Unde cūm nulla possit
dari veritas cognoscibilis, quæ lateat lumen in-
finitum intellectus divini, Deus in signo ante-
cedenti decretum, non minus cognoscit verita-
tem objectivam Propositionum contradictoria-
rum de futuro contingenti absoluto, quam de
futuro contingenti conditionato.

R E S P O N D E T U R. Per nos dari volunta-
tem objectivam conditionalium, in illis met
ipsis attingibilem, dari & veritatem consimilent
in fu-

OL
sKi
Z:

Tractatus IV.

144

in futuris absolutis liberis, sed non quomodo cunque spectatam, sed de futuris positis à causis illis, quæ indispensabiliter sunt necessariae, inter quas est ipsum decretum Dei proportionatum, ita ut antecedenter ante futuritionem conditionatum, sufficiat decretum conditionatum ex parte actus & objecti, sed ad futuritionem absolutam, est necessarium decretum Dei absolute, idque ex eo, quia ut in antè dictum contra Gonet, decreta & causæ, debent esse proportionata ipsi futuris, adeoque si futura sint conditionata, decreta etiam & concursus causarum deberet esse conditionatus, sed si effectus sit absolutus, etiam decretum Dei, & concursus causarum deberet esse absolutus. Et si non concurrente voluntate creatæ conditionatè aut absolute, non potest supponi consensus conditionatus aut absolutus creatus, ita nec potest supponi eadem futuritio, sive conditionata, sive absoluta, Deo conditionatè aut absolute non decernente exhibere concursum.

Et hæc positio est communis nostrorum, ex qua positione, inferimus necessitatem scientiæ conditionatae. Ea ratione ad consensum absolute prærequisitur decretum Dei de concurrendo, & decretum de ponenda. Hypothesi, sub qua prævidebatur fecuturus eventus liber, & quia hoc decretum non potest Deus formare absolute, nisi post præconsultam nostram libertatem, ideo quid illa sit actura, præconsulere debet per aliquam scientiam, per nullam autem scientiam præconsulere potest nisi per scientiam conditionatæ, de qua in prima parte.

Rursus. Quia ad eventum absolute liberum, est neccesse ut Deus decernat implere hypothesis illam, à parte creaturæ se tenentem, sub qua prævidebatur eventus, cum hanc ipsam hypothesis prænoscat non aliæ quam scientiæ conditionata, secundum dicta in 1. parte Dilp. 4. & 5. ideo erit non tantum utilis, sed & neccesaria scientia conditionata, ita tamen ut, sicut jam præmonui, non possit attingi, sive objectum conditionatum sive absolute, independenter à Dei decreto proportionato, quod tamen circa eventus absolute formabile non sit salva libertate, nisi post prænotionem, quid illa esset factura si. Sine quo ulterius proportionato decreto non potest haberi veritas determinata etiam contradictoriarum propositionum, non enim potest esse propositione sine subjecto & prædicato objectivo, subjectum autem & prædicatum objectivum, cum sit ut supponitur creatum, haberi non potest, sine hoc, quod à Deo & ejus influxu dependeat. Et sicut cum dico, Hircocervus est Leonus, Hircocervus non est Leonus, quamvis hæc propositiones sint contradictiones, non infertur tamen existentia alterutrius, quia desunt causæ etiam possibilis Hircocervi, ita nec formatis contingentibus contradictionis inferetur existentia alterutrius,

si desunt causæ necessariae. Formemus v.g. has Propositiones: Consentiet, Deo non concurrente, Dissentiet Deo non concurrente, Non consentiet, Deo non concurrente. Prima Propositione & secunda, est falsa, nam tam consensus quædam disensus, cum sint actus positivi, fieri non possunt independenter à Deo, sed semper est vera illa negativa, non dissentiet, non consentiet, idque ob defectum Principii requiri. *Hæc positio.*

RESPONDE TUR in forma. Negando omnes antecedentes minores. Quod attinet hanc propositionem: In signo antecedenti decretum actuale, possunt formari propositiones contradictiones, quarum una est determinatè vera & altera determinatè falsa, ex vi & natura oppositionis contradictiones, distingui debet; quod scilicet sint formabiles illæ Propositiones in signo antecedenti, quo Deus absolute dicat, hoc non nisi fiat, adeoque in signo antecedenti decretum, quo de se sit efficax, & quo posito non possit oppositum fieri. Concedo Propositionem.

In signo antecedenti decretum actuale, quo Deus dicat, volo concurrere, decerno conditionem implere, sub qua prævidisecutum eventum, possunt formari dictæ contradictiones, adeoque una esse determinatè falsa altera determinatè vera, Nego Propositionem. Cum enim impossibile sit, aliquid futurum esse & non produci illud à causis, sine quibus est impossibile illud esse, cum prædictum decretum sit tale, ut sine illo impossibile sit, aliquid esse futurum, hinc sit, ut in signo antecedente illud decretum non possint formari Propositiones contradictiones, quarum una sit determinatè vera, altera determinatè falsa. Quia autem ad formandum decretum, quod formari debet non nisi ut ex post præconsultam nostram libertatem. Item quia ad noscendam hypothesis, sub qua cum Dei concursu videtur consensura voluntas sine ullo decreto, quo Deus dicat, ut hoc non nisi fiat, cum inquam ad noscendam hanc hypothesis requiratur scientia conditionata, hinc sit, ut ad dirigendum Deum, ut formet necessarium illud decretum, & ad conditionem futuri aboluti implendam, necessaria sit scientia conditionata.

Conceditur Confirmationi, quod futuris conditionatè, in signo antecedenti divinum decretum quo Deus conditionatè dicat, hoc non nisi conditionatè fiat si, competit illis futuris, habere determinatam veritatem vel falsitatem, sed non competit illam habere ante decretum conditionatum ex parte actus, quo Deus dicat, velle concurrere. Futura item absolute habent veritatem in se ipsis antecedenter ad decretum, quo Deus dicat, volo ut hoc non nisi fiat, sed non habent determinatam veritatem ante decretum, quod formetur post præconsultam nostram libertatem, & ante decretum de imple-

R. P.
THEML
zianow.
Tom. I.
D. V.

da hypothesi, sub qua prævidebatur futurus consensus. Quia autem istud præconsulere libertatem, istud prævidere hypothesim, spectat ad scientiam conditionatam, ideo illa futura absoluta, in signo antecedenti scientiam conditionatam, non habent determinatam veritatem vel falsitatem. Deniq; cum veritas futuri fundetur in ipsomet futuro, futurum autem ipsum impossibile est esse sine causis, sine quibus impossibile est illud esse, inter quas est illud decretum ad quod attendit scientia conditionata. Unde sicut decretum illud non est inutile, ita nec scientia conditionata illi præludens, inutilis erit.

Conceditur cum Martinon, quod futura tam conditionata quam absoluta, habeant determinatam veritatem; ita tamen, ut veritas illa fundetur in futuritione, & futuritio ipsa sit impossibilis sine Causis suis necessariis, inter quas est decretum illud, licet non prædeterminatum: & quia illud decretum prostatu absoluto formatur post præconsultam nostram libertatem, hinc Negatur, non dari prioritatem & subordinationem, inter scientiam conditionatam & futuritionem absolutam. Negatur ulti-
tus, quod scientia conditionata aufert libertatem & contingentiam rerum, & quamvis in illis supponat veritatem, ex vi & natura opposi-
tionis contradictione, quia tamen illa veritas vel illa falsitas est, ex ipsam suppositione exerciti libertatis, & non independenter ab illo ex-
ecito, ideo adhuc non auferetur libertas illa determinata veritate, quia suppositione exerciti libertatis, veritateque fundata in illa sup-
positione, non auferetur libertas.

Objicit 2. Deus in formandis suis decre-
tisabsolutis circa conversionem hominum, suf-
ficienter dirigitur per scientiam simplicis intel-
ligentiae. Ergo non indiget scientia condi-
tionata directrice. Antecedens probatur. Deus prius ratione quam habeat decretum efficaciter
prædestinandi creaturam, præcognoscit per
scientiam simplicis intelligentiae suam omnipot-
entiam, efficaciam voluntatis suæ, & vim auxiliorum, quibus quidquid ordinat circa ele-
ctos, attigit fortiter & disponit suaviter, Un-
de ex thesauro suæ omnipotentiae & non ex no-
sti Arbitrii potestate, haurit Deus media &
gratias efficaces, quibus infallibiliter simul &
liberè potest convertere peccatores, quando &
ubi voluerit.

Respondeatur. Duo sunt in quacunque
gratia & auxilio efficaci. Unum quod haber rationem Entis, virium, causativi seu operativi.
Aliud, quod habet rationem efficacis, operati-
vi, infallibiliter eventum inferentis. Primum
illud est merè & præcisè à sola Dei omnipoten-
tia & voluntate pendens. Illud aliud, est pen-
dens à Dei omnipotentia & voluntate, sed una
concurrente creaturā, & ex determinatione

eiusdem. Hoc posito Negatur Antecedens, concedoq; quod ante decretum prædestinatum præcognoscat Deus per scientiam simplicis intelligentiae suam omnipotentiam, & vim gratiae & auxiliorum, h. e. ipsam entitatem auxilii, & quod ex thesauro omnipotentiae, non ex nostri Arbitrii potestate vis illa operativa desumatur, per suamque voluntatem & omnipotentiam offert gratias efficaces, quibus infallibiliter convertit peccatores, sed non infallibilitate, vi cuius decernat Deus ante præcon-
sultam nostram libertatem, ut hoc non nisi fiat, nec possit oppositum fieri, sed infallibilitate stante cum hoc, ut oppositum fieri possit, licet non sit futurum. Hinc jam concedo ista omnia scientia simplicis intelligentiae attingi, & nego consequentiam, ne cum scilicet esse necessariam scientiam conditionatam, vi cuius dirigatur Deus, ut ex thesauro suæ omnipotentiae, ad quem attendit scientia simplicis intelligentiae, hanc potius felicitatē gratiam quam illam. Et certe simplicis intelligentiae est, attendere ad connexionem prædicatorum, & ad omnem illud quod possibile est. Quia ergo videt Deus posse cum hac gratia converti Petrum, posse etiam non converti, non præinformatur ab illa suffi-
cienter, an defacto sit convertendus. Hinc ad-
huc relinquitur locus scientiae conditionatae,
qua ostendat cum hac gratia, actu esse con-
vertendum. Unde actus illae scientiae simplicis intelligentiae attendit ad utrumque extremum, & dicit, vi hujus & non alius in individuo gratiae, efficaciter potest sequi eventus, potest etiam efficaciter non sequi. Jam autem scientia conditionata ad unum determinatè attendit extremum, est secuturus eventus si. Hinc Deus ne cæcè agat, debet illa scientia præin-
formari, & ex thesauro suæ omnipotentiae, per suam voluntatem illam gratiam excerpere.

Conceditur, quod Deus rebelles ad se compellat voluntates, i. e. affligendo, percutiendo, internis angoribus afficiendo, sed non compellet decreto, ut hoc non nisi fiat, nec possit fieri illi oppositum, quod ex eo etiam probatur, quia id facit propitius, h. e. non perfingens libertatis iura. De quo etiam alias aet in 1. parte.

Conceditur cum Aug. Enchiridii cap. 98. Nullam esse voluntatem ita malam, ut ubi Deus voluerit, non possit eam in bonum convertere, sed id fit ex voluntate felicente gratias, qua prævi-
derent eventum habitur, ut ostensum est 1. parte Disp. 5. num. 482. 1. principio.

Conceditur, quod providentia humana non conferant vim & efficaciam ad finem intentum mediis quæ adhibent, & quod divina providentia tribuat vim, suis mediis sumptis pro ratione virium, pro ratione operativorum, sed non tribuit illis efficaciam & vim, ut hoc non nisi ope-
rentur, ita, ut non possit fieri oppositum.

Conceditur, quod Deus in thesauro suæ omni-
potentiae habeat infinita media efficacissima

(N) per-

pertrahendi ad se homines, sed efficacissima non efficaciā, vi cuius hoc nonnisi fiat, nec posse oppositum jam fieri, sed efficaciā, supponente præconsultam nostram libertatem, ad quam præconsulendam, requiritur scientia conditionata, quæ quia semper Deo adest, nec est Deus adstrictus, ut sub hac una nonnisi conditione, videat aliquem hīc & nunc salvare posse, habet quē suam expeditam omnipotentiam, ut illa auxilia deponat. Hinc sit, ut divinæ gratiæ, quod voluit Prosper, tempus agendi semper adsit.

Præter illum modum respondendi, qui concessō Antecedente negat consequentiā, est alia via facieñ diſti huic difficultati, distinctione ex diſtis. Deus prius ratione per Scientiam simplicis intelligentiæ prænoscit efficaciam voluntatis suæ, vi cuius hoc nonnisi fiat, nec posse fieri oppositum, & tamen salvâ libertate, Nego Antecedens. Deus prænoscit per scientiam simplicis intelligentiæ præsuppositivè ad concursum voluntatis creatæ, efficaciam voluntatis suæ, Concedo Antecedens. Ad talem autem concursum prænoscendum indiget scientiā conditionatā. Consequenter prænoscit per scientiam simplicis Intelligentiæ, vim auxiliorum, ex quibus sequetur eventus, non sequetur etiam eventus, Concedo Propositionem. Prænoscit vim auxiliorum, vi quorum independenter à consensu creaturæ præhabito, sequitur sit nonnisi eventus, Nego Propositionem, &c.

Unde etiam Negatur hæc Major, quam supponit dicta objec̄tio: Habet Deus in theſauro ſuo auxilia antecedenter ad conſenſum creaturæ etiam conditionatum, ad quem unā concurrit Omnipotentia, habet inquam auxilia de fe efficacia, vi quorum non posse non ſequi eventus, & tamen salvâ libertate.

Continuatur Examen.

Objec̄tio 3. Demonſtrando inutilem eſſe scientiam conditionatam ac insufficientem ad conciliandam humanam libertatem, cum Prædestinatione, & gratia efficaci, citatq; pro hac poſitione auctoritatem Academiarum, & Variorum Auctorum, etiam noſtrorum. & Joannis Lallemandet. Poſtea ſic format demonſtrationem. Quia Auguſtinus reſtē cum noſtra libertate conciliavit certitudinem Prædestinationis, & efficaciam gratiæ compoſuit, & ad talem concordiam non adhibuit scientiam conditionatam, quod probat, quia ita docuit Molina.

R E S P O N D E T U R. An plures viri docti ſententiam nostram doceant, videantur 1. parte Diſp. 5. à n. 126. & in Tractatu de ſcientia media noſtri Borrul. Henriquez forte (nam librum ad manum non habeo) per prædeterminatiōnem intellexit operum noſtrorum bonorum

Prædefinitionem, aut Prædestinationem, formata non ex prævīſis abſolutè meritis, cum quibus multi putant ex noſtris non ſtare libertatem, ſed hæc ſententia eſt diſtincta à Prædestinatione, ut videre eſt in diſtis, Primā parte diſp. 5. n. 405. Authorem libri, de ordine prioris & posterioris, pluribus refutatum vide diſp. 4. a. n. 24. Phrases Joannis Lallemandet, quas ciat Gonet, argumentum non contineat. Quod attinet ad Auctoritatem Molinæ, circa eam, non eſt inter nos & Thomistæ diſcultas, & etiam contra Molinam, ſi ſit neceſſe, negamus non uſum fuifſe Auguſtinum ſcientiā conditionatā, ad conciliandam libertatem cum Prædestinatione, & gratia efficaci, quas auctoritates, vide relatas Diſp. 4. à num. 9. & præter illas vi- de similia Diſp. 5. à num. 428.

Prima auctoritas deſumitur ex lib. 1. de Spītu & Lit. c. 24. quam etiam posui loco cit. n. 43. Viſorum ſuafionibus agit Deus, ſive extrinſicus ſive intrinſicus, ubi nemo habet in potestate, quidei vniat in mentem, ſed conſentire, vel diſſentire proprie voluntatis eſt. Triā hīc penſanda. Imprimis, quod Auguſtinus ſuafiones admittat intrinſicus & extrinſicus. Quæro ſcivitne an elſent eventum habituare, vel non; ſcivit indubię, & quia ſuafiones erant non prædeterminationes, debuit id noſcere per ſcientiam conditionatam. Secundum admittit Auguſtinus: nemo habet in potestate quid ei veniat in mentem, quod & nos admittimus, admittunt & Thomistæ, & ſi prædeterminatione ſtarē Thomistica, in primis cogitationibus, quæ ſunt in nobis ſine nobis, talis prædeterminatione quoad hoc, eſſet ipſiſſima ſocietas ſententia. Tertiū. Conſentire vel diſſentire proprie voluntatis eſt, rogo quæ ſcientia attendat, & ſcrutatur Ly eſt nonnisi conſenſurus. Non ſcientia ſimplicis Intelligentiæ, quia hæc conſiderat, & poſſibilitatem conſenſus & poſſibilitatem diſſenſus. Non ſcientia viſionis, quia hæc ſupponit decretum, Auguſtinus autem non dicit, quod conſentire, vel diſſentire, ſit ex decreto, ut nonnisi hoc fiat, & quo poſito, non poſſe fieri oppitum. Ergo debuit pernoſcere eventum illius poſſe conſentire vel diſſentire, ſcientia conditionata. Qui ergo non eſt adhibita ad conciliandam libertatem cum gratia efficaci?

Secunda Auctoritas lib. 1. Retraſt. cap. 21. ubi expendens illam Propositionem: In voluntati potestate poſitum eſt, ita mutari, ut bonum poſſit operari, ſubdit: Non eſt contra gratiam Dio quā predicamus, in potestate quippe hominis eſt mutare in melius voluntatem, ſed ea potefas nulla eſt, niſi à Deo detur, de quo dictum: Dedit eis potestam Filios Deiſieri. Cū enim hoc ſit in potestate, quod cum volumus facimus, nihil tam in potestate, quām ipsa voluntas eſt, ſed præparatur voluntas à Domino. Quis uſum illius potestatis in ho- mine,

R. P.
THEML
ZIA NOW.
Tom. I.
D. V.

mine; ad mutandam suam voluntatem prænoscit, nisi scientia conditionata. Præparatio enim illa voluntatis solum significat collationem auxilii, vel ejus pro statu absolute selectionem, sed certè non significat Prædeterminationem. Nam non est in nostra potestate habere prædeterminationem, & tamen est in potestate hominis, mutare voluntatem, quis præinformat Deum, de hac mutatione voluntatis, & exercitio ejusdem, præter scientiam conditio-

natum?

Tertia auctoritas est ex lib. i. ad simplic. q. 2. Cujus miseretur, sic eum vocat, quomodo scit ei congnere, ut vocantem non respuat. En aperte Augustinus utitur scientiâ Dei ad conciliandum gratiam cum libertate, quæ scientia non est simplicis Intelligentiæ, quia hæc est necessarium, & vi illius noscit Deus, quod & congrueret, & diverso respectu non congrueret. Hinc debet dari scientia quæ advertat, quia non nisi congrueret vocatio. Non etiam illa scientia est visionis. Quia non pendet à decreto, vi cuius non nisi hoc fiat, & quo posito, non posset oppositum fieri.

Conceditur ad probationem secundam Minoris cum August. lib. de gratia Christi cap. 47. & lib. 4. contra Julianum cap. 8. Quod quando defensit liberum arbitrium, negari Dei gratia videtur, quando autem assertur Dei gratia, liberum arbitrium petetur auferri. Unde etiam nos ad scientiæ altitudinem & Dei inscrutabilitatem recurrimus, quæ per nos in hoc stat, quia in his circumstantiis, in quibus negavit v.g. CHRISTUM Petrus, potuisse illum non negare, negavit tamen, & Deus præinformatus scientiâ conditionalium, cùm potuisse illi feligere auxilium efficax non selegit, per quod videtur appartere auferri libertas. Nam non est in potestate mea illam gratiam efficacem feligere, & si illam selegissim, non deliqueris, & tamen, ut dixi ad illam selectionem dirigitur Deus scientia conditionata, selectioneque illa non auferret libertatem. Ergo apparet scientiam conditio-

natum esse utilem ad salvandam efficaciam gratiae cum libertate. Et certè si Deus non dederit illa scientiâ auxilium offerret, alterutrum horum contingere: aut certè operaretur, si conferret gratiam, quâ uti & non uti, esset in potestate hominis, nesciret enim quid esset futurum datâ illâ gratiâ, & tamen eam daret; aut frangeret libertatem, si daret gratiam, qua faceret non nisi operari, & quâ positâ, non posset non sequi eventus.

Conceditur ulterius, ad tertium ex efficacia gratiæ tradita ab Augustino, quod plures ex fidelibus fuerunt turbati, at non minor est & in nostra sententia occasio turbationis, si non intelligatur: nam & nos adstruimus vocationem secundum propositum, nempe impossibile esse contentire sicut opus est ad salutem, nisi Deo

dante auxilium supernaturale. Agnoscamus ulteriùs vocationem secundum propositum, quia non nostrum, sed Dei est, feligere auxilium, quod prævidit eventum habiturum, occasionemq; id ignavia malis præbere potest, si contumaciter dicant: prævidit etiam Deus, respectu mei gratias efficaces: si voluerit, feliget illes, qualisquis sum, jamq; id ex nostris principiis Hæretici deducunt, sicut ex principiis Augustini deduxerunt. Videatur Guilel. Tuissius, Calvin. ipsi etiam Thomistæ putant, ex Nostris principiis eadem sequi inconvenientia, quæ ex suis. Vide i. parte Disp. 5. n. 445.

Conceditur Argumento Quarto, quod efficacia descendat ex Omnipotentiissima Dei potestate, & ex supremo dominio, quod habet in nostris voluntates, quod ita salvamus, quia quodcumq; auxilium datur, ex Omnipotentiæ Dei thesauro datur, datur item ex supremo domino, quia supremum dominium est disponere prout voluerit. Disponit autem Deus prout voluerit, quia in illius est potestate, feligere potius gratiam efficacem prædefficaci, licet non defumat gratiam ex omnipotentia & ex supremo dominio, hoc sensu, ut ponat gratiam, quæ non nisi hoc operetur, & quâ positâ, impossibile sit non sequi eventum.

Conceditur Argumento Quinto, quod gratia efficax de noentibus faciat volentes, feligente Deo gratias potius efficaces, ex suppositione autem si vult voluntas, non potest non velle. De quo vide i. p. D. 5. n. 483.

Conceditur principali Probationi Minoris, quod modus conciliandi libertatem cum prædestinatione, quo usus est Aug. sit diversus à modo, quo usus est Faustus. Sed & noster diversus est à modo, quem usurpabat Faustus. Convenit in hoc S. August. Nos, & Faustus, quod detur in Deo scientia conditionata, de qua enuntiavit, ut suprà vidimus, Augustin. Quid verius. Sed differimus cum S. Aug. à Fausto, in hoc, Quia Faustus requirebat præscientiam m̄itorum naturalium, nos requirimus cum Aug. præscientiam supernaturalium operum. Deinde, quia Faustus non recurrebat tandem ad selectionem auxiliorum, quæ selectione sit penes solius Dei manum, unde dicebant Semi-Pelagiiani, ut refert Aug. de Prædest. Sanctorum cap. 14. citatumq; i. par. disp. 4. n. 70. Quod judicentur homines ratione meritorum vel demeritorum, quæ habituri essent si viverent, & ad prædestinationem selectionemq; auxiliorum non recurrebat. Recurrimus nos. Baronius an fuerit nostræ sententia, an Thomistica, examinare nolo; certum est, sententiam Molinæ antequam fuisset bene proposita & explicata, quid vellet, mulierum censuram habuisse, quod etiam videre est in Relatione Disputationis factæ, de hac materia ante duos Pontifices, quam vide apud Ripalda.

Demonstratum estare Prædeterminationem
cum Libertate.

INSTAT 1. Gonet. Principaliter suadendo inutilitatem scientiæ mediæ ad salvandam libertatem cum efficacia gratiæ, & certitudine Prædestinationis, & appellat hanc rationem communem Thomistarum. Certitudo autem efficacia inferens & causans libertatem, non potest illam destruere, at efficacia gratiæ & certitudo prædestinationis à scientia media independentes, causat & infert libertatem consensus, quia efficacia gratiæ & certitudo prædestinationis oriuntur & procedunt ex summa efficacia voluntatis divinae.

RE S P O N D E T U R . Negando Minorem. Efficacia autem gratiæ oritur ex summa efficacia voluntatis divinae feligentis auxilium, quod prævidit effectum habiturum scientia conditionata, Concedo Propositionem. Oriatur ex summa efficacia quæ independenter ante prævisum consensum, faciat ut hoc non nisi velimus, & quæ gratia posita, impossibile sit oppositum fieri. Nego Propositionem. Unde & certitudo Prædestinationis, oritur ex efficacia divinae voluntatis decernentis salvare, post præconsultam nostram libertatem, quid esset ex adjutorio Dei factura, non autem ante illam præconsultam.

Conceditur, quod efficacia divina voluntatis inferat non solum substantiam, sed etiam modum libertatis, ita tamen, ut id faciat mediis comparsibus cum libertate. Nego autem gratiam esse comparsibilem cum libertate, vi cuius gratiæ, hoc non nisi fiat, & quæ posita impossibile sit non sequi eventum, & ita intelligendus est S. Thom. ad quem se inibi refert Gonet. Anselmi authoritas ex lib. de Concordia Præscientiæ, Prædestinationis & gratiæ cap. i. hoc solum indicat, quod Deus decreverit indeclinem servare libertatem, & ex eo illam esse liberam. Hinc si Deus velit ut liberè voluntas operetur, & erit actus liber, & erit quod Deus vult. Sed Nego, quod velit Deus imò quod possit velle, ut liberè sequatur eventus, si dat gratiam, vi cuius non nisi consentit voluntas, & cæ posita impossibile est non sequi eventum. August. lib. de Corrept. & gratia. c. 8. hoc vult, quod non sit in potestate hominis habere gratiam, unde non libertate consequitur gratiam sed gratiæ libertatem, quod duplum sensum habet. Quia hoc ipsum quod Deus decreverit servare libertatem indemnum, gratiæ est. Deinde, quod non nisi posito Dei adjutorio liberum sit homini exercere actum ut oportet ad salutem. Hoc est, gratiæ habere libertatem. Concedimus ulterius cum Augustibid. cap. 14. quod magis habeat Deus in potestate sua voluntates hominum, quam ipsi suas, quia scilicet non est in potestate hominum, feligere auxilia

efficacia, & se ipso prædestinare, de quo vide r. p. Disp. 5. N. 482.

IINSTAT 2. Gonet, impugnando, immerit à nobis doceri, quod implicet Decretum physicè prædeterminans, & tamen causans in actibus nostris libertatem. Format ergo argumentum retorquendo, & impugnando implicare contradictionem, quod divinum Decretum causet in nobis modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Quia causare in nobis modum libertatis, est efficere liberam determinationem voluntatis humanæ, in ea enim consistit libertas actualis. Sed implicat divinum Decretum liberam determinationem causare, nisi sit prædeterminans. Ergo implicat attinere modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Major constat. Minorem probat. Implicat Decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi illam antecedat prioritate naturæ & Causalitatis: nam omnis causa debet esse prior, saltem naturæ suo effectu, ut docent Philosophi. Sed Decretum antecedens, prioritate naturæ & causalitatis, determinationem voluntatis, est prædeterminans, ut constat: Thomistæ enim nomine Decreti prædeterminantis, nihil aliud intelligunt, quam Decretum antecedens liberam determinationem voluntatis, prioritate Causalitatis & naturæ: Ergo implicat Decretum causare liberam determinationem nostræ voluntatis, nisi sit prædeterminans.

RE S P O N D E T U R . Ut Argumentum aliquid probaret, debuit ostendere ipsum factum, de quo est lis. Nempe, quod possibile sit, causari in nobis à Deo modum libertatis, qui modus non pendaat ex ipsomet exercitio nostræ libertatis, posito cum concursu divino. Unde jam Nego Majorem, eò quod sit de subiecto non supponente. Nam nego possibile esse causari in nobis modum libertatis, & non oriundum ab ipsam voluntatis determinatione facta cum concursu divino. In idem recedit, si dicas implicare contradictionem, quod divinum Decretum causet in nobis modum libertatis, nisi sit prædeterminans, casu quo, causare in nobis possit modum libertatis non oriundum ab ipsam determinatione Creature posita cum concursu divino, sed Nego possibile esse, ut sic causet in nobis modum libertatis. Quod attinet ad illum syllogismum: causare in nobis modum libertatis, est efficere liberam determinationem voluntatis humanæ, causare in nobis modum libertatis, nisi sit prædeterminans.

Quod inquam attinet ad hoc Argumentum, puto illud non esse categoricum ob indebitam collocationem Terminorum, quæ potius fieri debuisset: causare in nobis modum libertatis,

R. P.
THEML
zianow
Thom. Ac
D. V.

tatis, est efficere liberam determinationem voluntatis humanæ; sed implicat divinum decretum aliud quam prædeterminans, causare in nobis modum libertatis. Ergo implicat aliud quam decretum prædeterminatum efficere liberam determinationem voluntatis humanae. Ita enim servabitur Regula illa. Prima prius subiicit, post prædicat ipsum; sed quidquid sit de Argumento, an sit Categoricum, ex jam dictis, Argumenti, prout positum est, distinguui potest Minor: Implicat divinum decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi sit prædeterminans, & hoc ipsum ut causetur à decreto, libera determinationem voluntatis humanæ, vi cuius decernat Deus, ut hoc nonnisi fiat, & quo posito impossibile sit vi decreti oppositum fieri, hoc ipsum inquam causare, est possibile. Nego Minorem. Et hoc causare est impossibile, Concedo Minorem. Ergo implicat illud decretum attingere modum libertatis nisi sit prædeterminans, & est possibile ut decretum attingat modum illum libertatis, vi cuius decernat Deus, ut nonnisi hoc fiat, & quo posito, impossibile sit oppositum fieri, Nego Consequentiam. Et est impossibile attingere modum illum libertatis, Concedo Consequentiam, vel si mavis, distinguue sic. Implicat divinum decretum causare libera determinationem, nisi sit prædeterminans, ita ut simul non habeat vim causandi liberam determinationem. Concedo Minorem. Ita ut simul habeat vim, Nego Minorem. Distinctio: consequenti: Consequentiam.

Et haec dicta supponunt, posse quidem Deum attingere modum libertatis coëfficiendo determinationem voluntatis, ponendam à creatura, sed non inferendo per decretum, ut hanc nonnisi determinationem ponat, & quo decreto posito, impossibile sit vi decreti oppositum fieri.

Est & alia via faciendi satis huic Argumento, Negando Assumptum. Probationi ejus Minorem. Et denique illam propositionem: sed decretum antecedens, prioritate naturæ & causalitatis, determinationem voluntatis, est prædeterminans: Nam per nos decretum, quod Deus format, post præconsultam nostram libertatem per scientiam conditionatam de dando absolute auxilio, de implenda item hypothesi, sub qua prævidebatur futurus consensus, & in nostris principiis, prædefinitio, est decretum antecedens, prioritate naturæ & causalitatis, determinationem voluntatis absolutam, & tamen non est quid prædeterminans Thomisticum. Unde videre etiam potes, quod ultimus iste syllogismus sit Galenicus, & illa proposition, decretum antecedens prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, est prædeterminans, est Major syllogismi primæ figuræ. Hinc ut Argumentum sit in

forma: subintelligi debet Ly Omne. propter regulam. Nec major sit specialis, sive procedet. Omne decretum antecedens, prioritate naturæ & causalitatis, determinationem voluntatis, est prædeterminans. Sed hæc Major ob dicta de decreto præcedente consensum absolutum, & de dandis auxiliis absolute &c. (quod Decretum & nos admittimus) est falsa aut certè distingibilis, quod omne Decretum antecedens prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, si non habeat vim & efficaciam ex præsupposito, & præviso nostro consensu, sit Decretum prædeterminans. Secus si habeat efficaciam ex præconsulta libertate. Si autem illa Propositio, Decretum antecedens prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis est prædeterminans, sit particularis, vera quidem erit, sed faciet Argumentum non esse in forma, ob non distributum in majori primæ figuræ medium Terminum. De hoc medio termino vide dicta primæ parte Disp. 5. num. 370. & n. 173.

Negatur, Determinationem voluntatis humanæ non posse causari à Decreto pure indifferenti, nam quod ait S. Thom. à causa indifferenti ut indifferens est, non exit actus determinatus, id intelligentum est de causa indifferenti, ex defœtu, quod ab ea non possit prodire actus determinatus, non autem de causa indifferenti, ex contemplatione ad dominium actionis, de quo vide, Primæ parte Disp. 5. num. 245.

Negatur ulterius, quod Decretum indifferens de concurrendo conditionatè, & de dandis comprincipiis necessariis, supponat determinationem à libero arbitrio, licet Decretum absolutum, de dandis absolute comprincipiis, & implendâ Hypothesi, supponat determinationem à libero arbitrio, sed profectam, unâ cum concursu divino, & Principiis à Deo obligatis.

Negatur ulterius, quod modus conciliandi libertatem creatam, cum ratione Primæ Causæ, in Deo, per scientiam conditionatam & per Decretum pure indifferens, sit impossibilis, nec id probatum est. Negamus item, quod evidenter repugnet à Decreto divino pure indifferenti, liberam determinationem creatam causari, nec id probatum est.

INSTAT 3. Gonet. Contra Respcionem secundam. Licet Decretum prædeterminans antecedat liberam determinationem voluntatis, prioritate naturæ & causalitatis, non tamen imponit necessitatem antecedentem: voluntas enim, ut subest tali Decreto, retinet Potentiam ad actum oppositum, eō quod illud Decretum applicet Intellectum ad representandum objectum, ad quod movet, sub indifferencia objectiva judicii, quæ est proxima radix libertatis, & quæ positæ in Intellectu, implicat voluntatem necessitari.

(N) 3 RESPON-

R E S P O N D E T U R. Negando Antecedens. Negando item quod quantumvis supponetur objectiva indifferentia judicii, salvanda sit libertas, quia illa non stat in sola illa indifferentia judicii, sed in hoc, ut positis omnibus requisitis ad operandum, possit operari & non operari, quod non contingit, si positam etiam indifferentiam judicii, determinetur voluntas, ut hoc non nisi agat, & quam determinatione positam, impossibile sit voluntatem von operari. Dixi, quod quantumvis supponeretur judicium indifferentia, non sit salvanda libertas: certe enim si quis adaequato conceptu conciperet necessaria ad operationem, adeoque conciperet esse necessariam prædeterminationem ad agendum, jam ille non posset habere, supposita illa necessitate prædeterminationis, judicium indifferentiam. Et Ratio est. Quia potentia intellectiva, est potentia necessaria. Hinc si judicatur appositorum esse Decretum, ut non nisi hoc objectum ponat voluntas, & quo posito, impossibile sit oppositum sequi, non potest judicare Intellectus, quod tunc indifferenter possit hoc vel illud objectum velle voluntas. Negamus ulterius, stando priori responsioni, positam indifferentiam judicii implicare ut voluntas necessitetur, nec id probabit Gonet; Negamus ulterius quod Prædeterminatione æquivalenter consequatur ad actus nostros, quia consequitur ad efficaciam divinae voluntatis, nisi illa efficacia velit servare indemnum nostram libertatem, sed negamus, quod velit eam indemnum servare, si adhibeat Decretum, ut hoc non nisi fiat, & quo posito, ex vi Decreti, impossibile sit oppositum fieri.

Nobilis aliquis Thomista, cum legisset dicta à me, in 1. parte, sufficeret dignatus illa bono verbo, obiect mihi, quod duas instantias infolatas transilierim, quantumvis illæ sint capitales in hac sententia.

I. I N S T A N T I A est. Ad hoc ut verè peccamus originæliter, sufficit nos peccasse in Adamo, qui est caput nostrum. Ergo & ad hoc ut consentiamus liberè, sufficit consensum nostrum oriri à Deo, qui est fons libertatis.

R E S P O N D E T U R. Hanc Instantiam non esse capitalem. Quia si sufficit ad consentiendum liberè, ita se habere, ut nos habemus in originali peccato, poterimus mereri vel demererri, si neullo nostro actuali scire & velle, ut contrahimus peccatum in primo (nostræ animæ cum corpore unionis) Instanti, quod certè nemo Thomistarum dixerit. In primo enim instanti, quo unitur anima cum corpore, nec intelligimus nec volumus actualiter, & tamen contrahimus peccatum. Puto autem, si Thomistæ dicant, ita nos liberè consentire cùm prædeterminamur, ac liberè originaliter peccamus, puto inquam illos (salvo meliori judicio) non fal-

vare punctum de libertate in præsenti agitable.

Disparitas etiam est, quia cum peccatum Originalis, non sit nisi in Capite unicuique nostrum Proprium, etiam libertas, non debuit esse nisi in Capite unicuique nostrum Propria. Et quia consensus Actualis, debet esse unicuique nostrum in illo ipso proprius, etiam debet esse unicuique nostrum in illo ipso liber. Si consensus

Actualis, debet esse unicuique nostrum in illo ipso liber, non sufficit quod proficiatur à Deo fonte libertatis, nisi prout Formaliter Fons libertatis est, de quo aliás.

I N S T A N T I A 2. quam etiam alius Theologus Lector ex Gonet, aut ut ipse referebat, ex Godoi uscit. Quamvis Dei concursum, determinet creatura ad hunc in specie (dic si vis, ad individuum) actum, nihilominus Deus libere operatur, ergo etiam & creatura potest libere Operari, quantumvis illam Deus prædeterminet.

R E S P O N D E T U R. Negando Consequiam. Quia quod Creatura determinet concursum divinum, quoconque velis genere determinationis, hoc habetur ex prævia determinatione divina, de servanda indemni libertate creatura, & quidem conjuncta determinatione divina, scientiæ divinæ, ad quidnam sit se determinatura creatura. Si illa determinatio creata oritur ex prævia determinatione divina, &c. oritur ex suppositione exercitii libertatis divinæ; si oritur ex suppositione exercitii libertatis divinæ, hoc ipso, illa determinatio non auferit libertatem. Quia autem hoc, quod est me prædeterminari, oritur non ex suppositione exercitii libertatis creatæ, sed ex tñlo causæ primæ, ex titulo absoluti domini &c. & si haec determinatio oriretur ex suppositione exercitii libertatis creatæ, ad illam ipsam determinationem, ante illam determinationem, deberem determinari. Hinc sit, ut si illa prædetermination non oriatur ex suppositione exercitii libertatis, sed ex dictis, & aliis similibus titulis, efficaciam independenter à suppositione exercitii libertatis habentibus, sit inquam, utilia prædetermination lèdat libertatem, ob illam inconcussam Majorem. Suppositio Antecedens, quam positam impossibile est non operari, & tamen eam ponere non est in mea libertate, auferit libertatem. Unde immerito objectum est, hanc omissem esse instantiam, soluta enim est de Deo Disp. 5. n. 338.

Punctum Difficultatis 3.

Fundamenta, quibus ostenduntur absurdas scientiarum conditionatam.

Gonct toto articulo quinto numerat illa Absurda. Examinanda hic veniunt.

Disputatio V.

151

Tollitne Scientia conditionata rationem primæ causæ?

Obijicit r. Gonet. Causalitas causæ primæ, debet esse universalissima, & se extenderet ad omne Ens, vel modum aut formalitatem Entis, ut docet S. Thomas r. Perihermenias lectione 14. & primâ parte q. 22. ar. 4. ad 3. Augustinus r. Confess. cap. 6. sed scientia media eximit à divina causalitate aliquem modum, aut formalitatem Entis. Ergo subvertitur Deo rationem Primæ Causæ. Minor probatur. Nam in objecto scientiæ Media supponitur concursus creatus, ut determinans divinum, & consequenter ut illum præcedens, Ergo concursus creatus, sub ea formalitate, sub qua præcedit divinum, ejus causalitatē non subsistit. Nam prius, non dependet à posteriori tanquam à causa.

RESPONDE TUR. Negando Minorem. Probatio ejus, claritatis causæ distinguitur. In objecto scientiæ Media supponitur concursus creatus, suppositione simpliciter independenti, & determinans divinum, determinatione simpliciter independenti, consequenter ut illum præcedens. Nego Antecedens. In objecto scientiæ media, supponitur concursus creatus, ut dependens à Deo, ut determinans divinum, exsuppositione determinationis divinæ concursus illum volentis determinari à creatura, consequenter ut illum præcedens, non præcedentia tuncq; sed præcedentia ad Dei Decretum ora, item supponitur concursus creatus determinans divinum, determinatione, in qua ipsa involvatur concursus divinus, & quidem in actu primo spectatus, prior est illa determinatione. Concedo Antecedens, & Nego Consequeniam. In nostris enim principiis ante concursum creatum, supponitur liberum Dei Decretum, de ipsa libera Potentia producenda. Supponitur liberum Decretum, denon impedientia libertate. Supponitur item Decretum de dandis prærequisitis, quibus possit ad libitum uti creatura, & se determinare, sed non determinatione sui Juris, sed jure accepto, ex his ipsis Decretis, ex ipso concursu Dei, qui in actu primo spectatus, præcedit determinationem creatam, quæ certè habent titulum præcedentium, & sequitur illa Decreta, determinatio creata, ad quam ipsam concurrit Deus, licet postea antecedat aliquod Decretum illa determinatio creata, nempe Decretum de dandis absolute prærequisitis pro statu absoluto necessariis, Decretum de implenda hypothesi, sub qua prævidetur eventus, Decretum in nostris Principiis prædefinitivum bonæ operationis, & de his decretis præcedentibus etiam consensum nostrum conditionatum, vide primâ parte Disp. 5. num. 247.

Conceditur Confirmationi, quod determinans debeat præcedere id, quod determinatur, quia tamen concursus creatus ita determinat divi-

num, ut supponat Decretum determinatum divinum de exhibendis principiis necessariis ipsi concursui creato; quia item determinat divinum concursum vi determinandi delegatæ sibi ab ipsam determinatione, & Decreto divino, & ita ut in illa ipsa determinatione determinante involvatur concursus divinus, qui ipse si in actu primo spectetur, præcedit determinationem creatam; ideo potius Decretum divinum, concursum creatum præcedit, quam præcedatur ab illo, quantumvis concursus creatus, dependens à Deo & procedens ex determinatione divina committente id creaturæ, præcedat aliquid Decretum divinum de dandis prærequisitis, de implenda hypothesi, de formanda personis prædefinitione.

Conceditur Probationi Secundæ, quod Decretum objectivum tenens se à parte objecti, nullo modo determinet voluntatem creatam, ut hoc non nisi agat, & vi cuius positi decreti, impossibile sit oppositum fieri: determinat tamen voluntatem creatam, ut ex indifferenti ad habenda vel non habenda comprincipia necessaria (nec enim scipia illa habere aut ponere potest) reddatur determinata ad illa habenda. Rursus ex indifferenti & non determinante Deum, nullo modo frangat jura libertatis illius, redditur determinata determinatione divinæ, volente servare jus voluntatis indemne, adeoque ex indifference ut determinet vel non determinet concursum divinum, redditur determinata, ut possit eo uti prout libuerit. Consequenter, quod voluntas creata determinatè eligat unam partem, tribuendum est illi decreto. Nec scientia media subtrahet quidquam à causalitate Dei; quia illa prælucet Decreto, quo Deus felicit auxilia potius efficacia prædecificabibus. Quæ auxilia determinant voluntatem, ut ex suppositione consensus conditionati, cum his auxiliis, hanc determinationem absolutam ponat.

Conceditur Confirmationi, ut etiam concessimus suprà, quod à principio indifferenti ex defectu non possit determinata prodire actio: secus autem à principio indifferenti ob contemplationem dominio actionis, quod etiam solum intedit S. Thomas 3. contra Gentes cap. 2. Et licet indifferentis & indeterminatum, quod non est indifferentis ex contemplatione ad dominium actionis, opponatur determinato, & habeant se sicut frigidum & calidum, quod frigidum à calido produci non potest; tamen indifferentis ex dominio agendi non opponitur cum determinato, indifferentis enim ex dominio actionis, hoc ipso est determinativum actionis, adeoque non est oppositum quid determinato.

Negamus ulterius Decretum objectivum tenens se à parte scientiæ conditionatae, esse indifferentis ad danda auxilia, esse indifferentis ad servandam indemnem libertatem, esse indifferentis, ut committat vel non committat determinationem

(N) 4

Tractatus IV.

152

tionem suæ actionis voluntati, cum qua concurredit Deus; licet sit indiferens ad determinandum, ut hoc non nisi velit voluntas, proceditque determinatio voluntatis humanæ ab illo decreto, non hoc sensu, ut hoc non nisi velit voluntas, licet ab illo decreto procedat determinatio voluntatis humanæ, quia jus illud determinandi se, acquirit ex Dei decreto. Et quia illud jus acquirit ex Dei decreto, hoc ipso, voluntas creata non erit Prima Causa libertatis.

Quod adfert in confirmatione, an Decretum illud determinari debeat quoad speciem actus, de hoc vide 1. parte Disp. 5. n. 309.

Objicit 2. Rationem, quæ adfertur ab illo, probatione tertiaræ. Datâ scientiâ conditionata videtur sequi, quod Deus tantum sit prima causa hujus velillius ordinis rerum, in quo isti vel illi actus liberi essent futuri, non autem ipsorum actuum liberorum: nam per hanc scientiam cognoscit Deus, quod si hic velille ordo rerum instituatur, futuri erunt isti vel illi actus liberi. Ergo cum effectus conditionaliter futuri, purificata conditione, transcant ad esse absolutum, si Deus defacto producat hunc vel illum ordinem rerum, eo ipso futuri erunt isti vel illi actus liberi, absque eo, quod Deus aliquid decernat circa illos. Ergo Deus solum erit prima causa instituens hunc ordinem, non autem actuum liberorum in tali ordine.

Respondeatur. Negando assumptum, & quamvis Deus per scientiam conditionatam cognoscat, quod si hic ordo instituatur, futuri erunt illi actus liberi. Sed cognoscit futuros non independenter à causis suis, necessario præquisitus, inter quos est Decretum absolutum de dandis prærequisitis, Decretum absolutum de implenda hypothesi. Et quia illa prærequisita causant illud futurum, hinc & concursus Dei, qui est inter prærequisita, causabit illud futurum. Consequenter Deus non tantum erit causa prima illius ordinis, sed actuum in illo ordine contentorum.

Conceditur Confirmationi, quod Deus possit de facto instituere ordinem rerum, in quo prævidet actus aliquos liberos futuros: sed si nihil determinet de illis actibus, nec formet ullum decretum absolutum de dandis prærequisitis, decretum item de implenda hypothesi; ordo quidem illerum erit, actus non erunt. Cumque præcognoverit Deus, quod posito tali ordine rerum, illi actus liberi futuri essent, non quomodounque sed dependenter ab absoluto Decreto, de dandis prærequisitis &c. hinc si hoc decretum, & alia similia, non detur, ordo quidem erit, sed actus illi liberi non erunt, & hoc solutum videtur primâ parte Disp. 5. n. 293.

Objicit 3. In probatione quartæ. Deus non potest esse Prima Causa futuritionis conditionatae rerum contingentium, per quam conditionata distinguuntur a merè possibilibus, nisi

mediante aliquo decreto subjectivè absolute, & objectivè conditionato, quo voluntas divina determinet illis dare esse, si ponetur talis conditionatio. Ergo cum scientia conditionata excludat illa decreta, tollit à Deo rationem Primæ Causæ, refertque se in hac objectione ad articulum præcedentem.

Responsum suprà, sufficere ad hoc decretum, quod sit conditionatum & ex parte actus & ex parte objecti, de quo vide superius dicta, ad prima fundamenta probantia impossibilitatem scientiæ conditionatae, & recole dicta ad objectionem primam, ejusque instantiam terriam, & quartam præcipue. Positoq; quod ordo ille sit præsens, veritasque objectiva determinata, præsens sit futuritionis tempore, & à Deo cognita, sufficit tamen ut hæc omnia pendent à decreto quidem actuali & exercito, tamen conditionato, tam ex parte actus quam ex parte objecti.

Tollitne scientia conditionata à Deo rationem primi liberi.

Objicit Gonet. Primum liberum, debet esse causa, non solum remota & mediatâ, sed etiam proxima & immediata totius libertatis creatæ & participatæ. Sed scientia media subtrahit à Deo rationem causæ proximæ & immediatae respectu liberæ determinationis nostræ voluntatis: Implicat enim, ut ostendimus præcedenti paragrapgo, liberam determinationem nostræ voluntatis causari à decreto indifferenti.

Respondeatur. Negando minorem; negando item, quod implicet, liberam determinationem nostræ voluntatis causari à decreto indifferenti. Negamus item, esse hoc ab illo ostensum §. præcedenti. Negamus item, quod illud decretum determinet Deum ad speciem actus, ut in illa ipsa determinatione non includatur etiam determinatio divinæ voluntatis per concursum suum influentis, si autem involvitur licet determinatio divina, non determinat creatura speciem actus independenter à Deo, præcipue cum illam ipsam determinationem prædat concursus in actu primo spectatus.

Conceditur, quod primum liberum, debeat esse primum eligens, sed negamus, quod scientia media tollat à Deo, rationem primi eligentis.

Conceditur Probationi secundæ, quod decretum Dei absolute supponat determinationem voluntatis humanæ conditionatam. Quia tamen illa ipsa conditionata futuritudo supponit decretum actuale, & exercitum voluntatis divinæ, licet conditionatum ex parte actus & ex parte objecti; hinc scientia illa non tollerat à Deo rationem primi liberi.

Negatur Confirmationi, quod illa causa prius eligat, qua per se primo attingit in effectu aliquam rationem priorem & nobiliorem illâ, qua ab altera attingitur. Cùm enim formalitates

junctio

R. P.
THEML
zia nowe
Tom. I.
D. V

inclusæ in effectu pendente à primo libero, hoc est, Deo, & à secundo libero, hoc est, creatura, non sint distinctæ realiter; non potest dici, quod una formalitas attingatur ab uno libero, alia ab altero, & quamvis causa & effectus sint correlativa, primitas tamen aliunde debet salvare, & non ex prioritate causatae formalitatis. Illud ergo erit primum eligens, quod dat ipsam potentiam eligendi creatam, quod dat comprincipia necessariæ requisita, & cætera similia. Sed quidquid sit de hac propositione, negatur quod voluntas creata attingat aliquam formalitatem priorem, cùm attingit Deus. Negatur ulti-
mum, quod voluntas creata attingat rationem specificam, quin eam attingat etiam concursus divinus. Nec ita determinat Deum, quin in illa determinatione intelligatur, etiam concursus ad illam determinationem divinus, licet verum sit, quod electivè non determinet voluntas hanc numero operationem, cùm electivè possit ad illam determinare Deus, de quo vide 1. parte Disp. 5. n. 236. item 243. item 246. & sequentibus. Item 276. Negatur item, quod voluntas divina sit futura pedissequa voluntatis creatæ, ut videtur est ibidem n. 295. Conceditur ultrem cum Augusto, quod in opere Sancto, prior sit voluntas Dei, sed non prioritate prædeterminationis, sed prioritate dandi, vel scilicet comprincipia supernaturalia; & tum primum poterit fieri opus Sanctum, quod significat Aug. dum docet posterius esse opus liberi arbitrii. Operatur Deus dando illa comprincipia, sine quibus non operaretur homo adeoque illis cooperatur homo. Nec ideo vult Deus, quia ego volui volitione independente à Deo, aut volitione naturali.

Tollitne scientia conditionata à Deo supremum Dominum in voluntates?

OBJICIT 1. Gonet. Ille qui habet supremum dominium in rem aliquam, potest eamque applicare ad quod voluerit. Ergo si Deus non possit applicare voluntates nostras ad liberè volendum quidquid ipse voluerit eas velle, sed prius explorare per scientiam conditionatam, quid illæ ex innata libertate sint voluntaria, nec possit determinationem illam prædeterminare, sed debeat emendicare consensum, manifestum est, quod non habebit perfectum dominium, sed politicum tantum.

RESPONDE TUR. Negando, quod non possit applicare Deus voluntates nostras ad liberè volendum quidquid ipse voluerit, & quamvis antecedenter ad decretum ab solutum exploret, quid voluntas ex innata sua libertate, non utcunq; sed gratiâ Dei adjutâ, operatura esset; Quia tamen illa exploratione positâ, electio auxiliorum merè pendet à Deo, oblatio item cogitationum, quas appellat Aristoteles à bona fortuna, est in manu Dei. Hinc sit, ut Deus adhuc possit applicare voluntates nostras prout voluerit, vertereq; corda Regum quocunq; voluerit, ut innuitur Prov. 21. & ratione selectionis auxiliiorū magis habere voluntates humanas in manus sua, quām ipsi homines suas, de quo vide disp. 5. n. 482. unde ulterius magis habet in potestate sua voluntates nostras, quām v.g. magistratus habeat voluntates populum: Quia populis nec voluntatem præbet magistratus, nec in volitiones illius influit, nec comprincipia offert, nechabat vim felicandi infallibiliter, ut hoc potius velit populus quām illud, quā tam omnia competit Deo.

Conceditur Confirmationi, quod ille Dominus non haberet supremum dominium in servos, qui non posset eis præcipere, nisi quod præscribet illos sponte etiam volituros: servi enim illi hoc ipso quia servi sunt, nullam debent habere libertatem per ordinem ad illum Dominum. Quia autem ita nos servis sumus Dei, ut simul nos liberos esse voluerit, ideo nec subjecit nos prædeterminationi, vi cuius nonnulli hoc fiat, & quā posita impossibile est oppositum fieri. Et si paritas de hoc dominio creato allata tenet, auferet nobis libertatem, contrà quām docuit Aug. & Tridentinum. Negamus tamen, quod Deus non possit homines, ratione comprincipiorum quae offert, ratione primarum cogitationum, ratione selectionis auxiliorum pertrahere, eò quod voluerit, nec cogitur voluntati humanae se accommodare, cùm ex ipsius decreto sit, quod inde innata servetur libertas. Unde etiam ratione immediatè dictorum operatur Deus omnia juxta consilium voluntatis suæ. Et cùm post præscientiam voluntatis nostra adhuc liberum sit Deus scilicet quæ voluerit auxilia, cogitationes primas ut libuerit injicere, adhuc operabitur non secundum tantum præscientiam, quamvis cùm utatur, sed secundum consilium voluntatis suæ. Superior Religiosus mandans, & Deus decernens, in hoc sunt pares, quia neutrius mandatum, libertatem violat. Casu autem, quo superior Religiosus nihil possit mandare, nill id quod præscribit sponte volitum subditum, dupliciter id evenire posset. In primis, si superior possit mandare quod vellet, adstringeret tamen se sibi libertate, ad nihil mandandum quod acceptatum nolle subditus, eo casu & auctoritatem retineret, & specialem amorem subditu mereretur, cùm tale imperium nonnulli ex placito ipsius superioris, esset restrictum. Hinc & Deus cùm nonnulli ex placo suo obligatim, ad decernendum, nonnullum secundum liberam determinationem creaturæ, & auctoritatem, meretur & amorem. Alio modo potest superior non posse imperare, nisi præcognoverit volitum subditum, quia subditus non subjecit se ad hoc, ut illi superior mandare possit, quod voluerit, eo casu, parvæ esset auctoritatis superior, siquidem ex determinatione subditi, ha- dete tam restrictum jus; quia autem non ex determina-

Tractatus IV.

154

minatione creaturæ hoc habet Deus, ne frangat iura libertatis creatarum, sed è contra libertas creatarum, habet ius suæ libertatis à Deo, hinc fit, ut Deus adhuc retineat plenum ius sua auctoritatis. Rursus, quia non est in potestate superioris Religiosi, ponere alium & alium ordinem, in quo prævideat illum consensurum, non est in potestate ejusdem superioris Religiosi, feligere Principia, vi quorum infallibiliter faciat, quod facere illum vellet superior, exinde fit, ut illa potestas superioris sit futura restricta. Jam autem Deus in manu sua habet & ordines rerum, & selectiones auxiliorum, quibus infallibiliter consequitur finem, idè Deus retinet totum adhuc dominium voluntatis.

Conceditur Confirmationi ampliori, quòd homines ratione perfecti dominii quod habent in suis actus, possint se liberè determinare, ad quod voluerint, sed non determinatione independenti à Deo. Concedimus, quòd Deus sine lassione libertatis possit pro statu absoluto determinare voluntates hominum ad quod voluerit, non quidem per decretum prædeterminativum, sed determinabit ratione selectionis auxiliorum, & licet per scientiam medium exploret consensum voluntatis humanæ, quia tamen feligit ipse auxilia, sub quibus non nisi prævidetur eventus secuturus, cùmque talia auxilia feligere, non sit in potestate hominis, hinc fit ut magis habeat Deus voluntates nostras in sua potestate, quam nos nostras.

Tollitnè scientia conditionata efficaciam gratiae, & derogatnè Divina Omnipotentia?

Obicit Gonet. Juxta Principia nostra, Deus servat à libertate nostrâ, non potuit promittere Abrahæ, conversionem gentium ex thesauris sua omni potentiæ, sed solum ex præsupposita scientia conditionata, quâ noverat, quòd illæ vel illæ gentes tali tempore vocatae ad fidem, credituræ essent, hoc autem derogat divinæ omni potentiæ, quia juxta hunc modum dicendi, quòd illam promissionem potuerit Deus adimplere, non provenit tanquam à prima radice ab ejus omni potentiæ, sed à determinatione voluntatis, quia nisi hæc præsupponeret à Deo prævisa, Deus ex tota sua omni potentiæ, & ex virtute auxiliorum gratiae, talem Promissionem facere non potuisset.

RESPONDETUR negando sequelam. Et licet prætatur Deus scientiæ conditionata, id non derogat omni potentiæ divinæ, quia non ex potestate creaturæ sumuntur ipsæmet entitates auxiliorum, sine quibus impossibilis est consensus, sed ex thesauris omni potentiæ: & licet non possit fidem Deus promittere ex sua omni potentiæ, & ex virtute auxiliorum, vi quorum non nisi fiat consensus, & vi quorum impossibile sit oppositum sequi; Potest tamen illam promitte-

re ex tota sua omni potentiæ, tanquam Princípio effettivo auxiliorum gratiae & entitatis corundem, & ex virtute auxiliorum, gratia que non ut cunctæ spectatæ, sed selectæ, quæ selectione posita, licet liberè, infallibiliter tamen secuturus est eventus. Et certè, sicut posita prædeterminatione impossibile est non sequi eventum, ita & posito electo auxilio. Sed in hoc est disparitas: quia prædeterminatione præcedit consensus liberum gratiæ, selectione autem præcedit quidem consensus absolutum gratiæ, non tamen conditionatum, adeoque quòd prædeterminatione efficacia, si efficacia auferens libertatem, non autem efficacia selecti auxilii.

Conceditur cum S. Augustino libro de Prædestinatione Sanct. cap. 10. quòd creditio Gentium ad salutem, non sit ex viribus naturæ, sed ex Dei prædestinatione, hoc est, voluntate conferendi auxilia requisita, unde Deus vi sua auxiliis facit, ut homines faciant quæ præcepit, cumque homines non ipsi sibi conferant vires agentiæ sicut oportet, nec sibi feligant auxilia, non illi faciunt, ut ipse faciat, quod promisit, ratione quorum auxiliorum & selectionis, in Deinon in hominum est potestate, id facere quod Deus promisit. Titulo quarum virium non nisi à Deo dandarum, titulo item selectionis auxiliorum, merè pendens à Deo, non tantum prædicere, non tantum præscire, sed potens est & facere, cùm factum illius sit, non alienum, & confere & feligere auxilia, vide 1. parte dis. 5. num. 486. & ibid. d. 4. n. 107. Concessimus etiam supra, certitudinem & infallibilitatem Promissionis vestigie, consensus, non esse desumendam ex divina præscientia conditionata, sed illa præsupposita requiritur actualis collatio gratiae, selectione item talis gratiae, quæ prævidetur eventum habitur, hinc per nos conformiter ad Augustini Epistolam 105. Superba impietatis est reprobus fensus, ut homo se facere dicat, quod promiserit Deus, quia ut hoc faciat, nec vires sibi supernaturales tribuit, nec tribuendas feligit, & tamen sine selectis viribus, non est operaturus, immo nec posset operari sine auxilio gratiae.

Conceditur Argumento in contraria, quòd consensus conditionatus non ponatur à scientia conditionata, nec prævideatur ab illa, ut proveniens à determinatione gratiae infallibiliter agentis, provenit tamen à determinatione gratiae tollentis indifferentiam, ut ille consensus sit sicut oportet, velut non sit sicut oportet, tollentis item indifferentiam habendi auxilium, cum quo prævidetur secutura operatio, vel non habendi. Conceditur quòd ille consensus oriatur à libertate sed gratiæ Dei adjutâ, & licet non prædefiniatur, nec prædestinatur prædeterminatione, ut hoc non nisi fiat, prædestinatur tamen in latiori significatione, quia proficiunt ex decreto Dei de dandis auxiliis supernaturalibus, unde prævidetur consensus ille, ut ab omni potentiæ

R. P.
THEML
zia nowe
Tom. I. e
D. V.

tentia ejusque auxilio determinatè proveniens, non determinatione, vi cuius non nisi conseriat, & quâ determinatione positâ impossibile sit oppositum velle; sed determinatione faciente ut sit actus sicut oportet, cùm potuerit esse, non sicut oportet.

Negatur ulterius, errasse in hoc Semi-Pelagianos concedendo quod consensus ille conditionatus esset ex gratia supernaturali, auctoritate Prospere supra responsum. Fulgentius lib. de Incarn. & gratia cap. 29. hoc solùm vult, quod etiam exordium salutis, seu salus incipiens, a bona voluntate in homine, inchoetur à Deo auxilio supernaturali, nec expectat, ut ab homine, hoc est, viribus naturæ nascatur, tribue reque id viribus naturæ, est gratia Dei contumaciter repugnare: & sicut in ordine naturali esse non haberent homines, nisi Dei potentia in ordine naturali concurreret; ita & in ordine supernaturali, est necesse mutari hominem per auxilia supernaturalia: & sicut non egebat adiutorio Deus ut hominem faciat, ita nec indiget, ut homo viribus naturæ bene prius velit, & tum primum ad salutem erigatur. Certè hic locus Fulgentii, prout illum recitat Gonet, nihil ostendit, nisi hoc, quod consensus etiam conditionatus, si spectet ad ordinem salutis, saltet tanquam objectum scientiæ conditionatae, quâ informerit Deus, de conferenda gratia efficaciter beat esse supernaturalis.

Conceditur Argumento in contrâ secundo, veram esse positionem Augustini, quod Deus magis habeat in sua potestate voluntates hominum, quam illius. Sed negamus quod homo seclusus auxiliis gratiæ, possit se liberè determinare ad quodcunque voluerit, Negamus item, quod non possit determinari & applicari à Deo, determinatione & applicatione per immissionem cogitationum & affectionum, quæ sint à nobis in nobis sine nobis, per determinationem & applicationem selectivam auxiliorum, licet non possit determinari & applicari salvâ libertate, ut hoc non nisi agat, & quâ applicatione positâ, impossibile sit vi auxiliis præcisè, non sequi evenitum. Quod autem repetit, impossibile esse cauari determinationem nostræ voluntatis nisi per prædeterminationem, id supra refutatum est.

INSTITAT Gonet. In argumeto secundo principal, suppositâ scientiæ conditionata de aliquo conditionato v. g. de Conversione Petri, futura in his circumstantiis, vel potest divina voluntas, stantibus adhuc illis circumstantiis velle oppositum, vel non potest velle; si potest velle oppositum, illa scientia non erit infallibilis, quia adhuc restabit consideranda voluntas divina, à qua impediti potest talis Conversio; si vero positâ illâ conditione & cognitâ per scientiam conditionatam determinatione voluntatis Petri conditionatè futurâ, Deus non possit oppositum velle; Ergo diminuta est divina o-

mnipotentia & libertas divinæ voluntatis circa tale objectum.

RESPONDE TUR. Cùm argumentum procedat, sistendo merè in objecto conditionato, Dico: suppositâ determinatione conditionata non posse Deum velle ne sit determinatio conditionata, neque per hoc derogabitur divinæ omnipotentiae & libertati divinæ voluntatis. Cùm enim ipse ille consensus conditionatus, non sit sine concurso Dei conditionato & sine divina voluntate conditionatè item se habente, non derogabitur per hoc divinæ omnipotentiae aut libertati, cùm ipsa suppositio exercitii divinæ omnipotentiae, & ipsa suppositio exercitii divinæ libertatis, non deroget omnipotentiae nec libertati divinæ. Unde quando prævidetur tunc voluntas creata determinatura se ad unam partem, ex suppositione etiam suæ determinationis, non habet possibilitem & libertatem determinandi se ad aliam partem, licet extra hanc suppositionem, habeat possibilitem & libertatem determinandi se ad aliam partem, vel si volueris dic, quod consensus ille spectatus in suis causis, sit impedibilis, non spectatus in suppositione sui ad se, ad quam suppositionem libere, licet conditionatè concurrit Deus, vide prima parte disp. 4. num. 200.

Loquendo autem de statu absoluto, positâ præscientiâ quid esset volitura voluntas conditionata, sub auxilio gratiæ dando conditionatè, liber adhuc est Deus, ut pro statu absoluto decernat, dare vel non dare gratiam efficacem, implere vel non implere hypothesim, feligere vel non feligere auxilia; neque tamen quidquam per hoc derogatur infallibilitati scientiæ conditionatae; Quia illa non attendit ad statum absolutum, qui potest adhuc non venire, sed ad statum conditionatum, qui ex suppositione sui ad se, jam non potest aliter se habere. Vide dicta i. parte Disp. 5. num. 336. & num. 376. & num. 381.

Conceditur Confirmationi hujus rationis: quod dicere aliquid fore impedibile à voluntate creata & non à divina, vergat in præjudicium omnipotentie & libertatis divinæ: sed negamus quod pœnitentia v. g. Petri, sub circumstantiis in quibus per scientiam conditionatam, prævidetur conditionatè futura, est que libera voluntati Petri, sit impedibilis ex suppositione sui ad se, quæ pœnitentia est etiam libera voluntati Dei, sed non impedibilis ex suppositione quod illam velit Deus. Imò loquendo de statu absoluto, magis est pœnitentia Petri impedibilis, ut ita dicam, à Deo in quantum pro statu absoluto potest feligere auxilium si velit, potest etiam non feligere si velit: ratione cuius selectionis, ratione item decreti de dandis absolutè auxiliis, est libera Deo illa pœnitentia. Quod autem attinet ad statum conditionatum, etiam pro statu conditionato est libera. Nam licet sit prior omni decreto

Tractatus IV.

156

decreto actuali & exercito voluntatis divinæ, vi cuius determinet Deus ut hoc non nisi fiat, & quo decreto posito, impossibile sit oppositum faci; non est tamen prior decreto divino actuali & exercito, quod tamen sit conditionatum & ex parte actus, & ex parte objecti, quo decernat Deus daturum se conditionata auxilia, concursum se conditionat &c. Quomodo ergo scientia conditionata derogat divinæ omnipotentia, & encryat efficaciam gratiae?

An scientia conditionata tribuat Deo modum agendi cœcum & vagum?

Objetor Gonet. Quando Deus cognoscit operentiam conditionatam rem sub conditione futuram, debet supponere modum agendi suum & creature, siquidem sine illis duabus, non potest ponи actio cause secundæ. At qui modus ille concurrenti Dei præsuppositus à scientia conditionata, cœcus est, ignarus, vagus, confusus, & indeterminatus, quod ipsum probat. Quia modus ille agendi, est concurrere per concursum indifferentem, & sine intentione alicujus actus & effectus particularis, cum sola intentione generali agendi quod vult creatura, quodcunque illud est, sive bonum sive malum, sive amorem sive odium. Sed hoc est concurrere cœco & ignoranti modo, vagè, confusè, & quasi in incertum, eoque fere modo quo pescatores, qui mittunt retia in mare, ignorantes quos pisces apprehendent. Ergo scientia conditionata attribuit Deo modum agendi cœcum &c.

Respondeatur. Modus ille agendi non debet dici cœcus, qui supponit prædirectionem scientiæ, ejusque sine controversia in Deo reperibilis. Scientia autem quæ dirigit collationem auxilii pro statu conditionato, est scientia simplicis intelligentiæ. Ergo quamvis modus agendi per concursum indifferentem & sine intentione actus particularis, si fiat non ex prædirectione scientiæ judicantis ob salvandam libertatem debere dari concursum indifferentem & non determinantem ut hic non nisi actus fiat, sit modus agendi cœcus; non est tamen modus agendi cœcus, si fiat, ex prædirectione, ut dixi, scientiæ, dictantis concursum indifferentem offerendum esse, ut salvetur libertas, unde ex tali prædirectione operari, nego quod sit concurrere cœco & ignorant modo. De hac prædirectione vide i. parte disp. 4. num. III.

Tangit etiam ista objecto aliqua, quæ explicazione indigent. *Indiget imprimis explicatione*, quo sensu debet intelligi concursus ille indifferens. Si enim nomine illius intelligatur concursus non determinans, ut hoc non nisi vi illius fiat. Hoc sensu ille concursus est indifferens, & eodem sensu, intentio & volitio divina, non est volitio actus alicujus particularis, sed est sola in-

tentio generalis. Si autem per concursum indifferentem intelligatur concursus non habens etiam suæ entitatis determinationem conditnata, & intelligatur non posita illuc ulla voluntas Dei, etiam conditionata ex parte actus, hoc sensu, non est ille concursus indifferens, sed determinatus, sicut & ipsa intentio. *Explicatione item indiget*, quomodo concursus ille sit generalis: Non enim est generalis generalitate aliquæ abstractionis, cum determinatam entitatem importet, sed est generalis, hoc est, non determinans ut hoc non nisi fiat. Vide de hoc Disp. 5. n. 275. Illud indiget omnino modificatione, aliisque à nobis factum est in primâ parte, quod immerito dicat concutsum divinum supernaturalem, esse indifferentem, ut vi illius fiat bonum vel malum, amor & odium. Talem enim nos indifferentiam in auxiliis gratiæ non noscimus. Neque enim per nos influit gratia in odium v.g. Dei. Sed hoc sensu est indifferens, quia potest homo non ut illo concursu ad amorem supernaturalem, & potius cum concursu naturali poterit odium, quod vide primâ parte Disp. 5. n. 323. Ubietiam ostenditur num. 321. quomodo illa voluntas divina, possit appellari voluntas determinata.

Quantumvis autem prælucens illa scientia simplicis intelligentiæ collationi auxilii conditionatè dandi, non prævideat determinatam futuritionem eventus, non potest dici, quod pro illo signo utens illa scientiæ Deus, operetur cœco modo & ignorantem. Nam sicut quantumvis scientia simplicis intelligentiæ, non videat eventum absolutum, sed eum remittat per noscendum scientiæ visionis, nihilominus illa scientia simplicis intelligentiæ, non est scientia cœco modo procedens; ita quantumvis eadem scientia simplicis intelligentiæ, remittat per noscendum scientiæ conditionata eventum illius auxilii conditionatè dandi, non poterit dici Deus illa scientiæ utens, cœco & ignorantimo do agere. Quod ulterius in hoc fundatur. Quia quantumvis omnes scientiæ in Deo sint idem realiter, & sint secum Condurantes & Compræsentes totâ aeternitate, nihilominus per ordinem ad nostras intentiones, partimur illas secundum aliam & aliam considerabilitatem objecti. Hinc si aliqua scientia penetret aliquam sui objecti considerabilitatem, quamvis non intelligatur attingere considerabilitatem objecti aliarum scientiarum, non dicetur vel cœmodo vel ignorantem procedere illa scientia. Quia ergo ante futuritionem conditionatam liberam, non antecedit nisi sola possibilitas, hinc & scientia dirigenß collationem auxilii antecedentem, ipsum futurum conditionatum, non debet attendere ad eventum, sed ad vim & vires auxili & voluntatis, remittendo altera scientiæ penetrationem eventus conditionati. Præcipue cum ille ante suppositionem conditiona tam

R. P.
THEML
zianowe
Tom. I.
D. V.

ram sui ad se, non habeat sui determinationem, imò impossibile est, ut habeat salvā libertate.

Reperi hīc etiam potest principium aliās in primā parte usurpatum; non potest dici quōd Deus operetur cāco modo, quamvis prādirentus à scientia sola simplicis intelligentiā, non tamen certus ante conditionatam determinationem creaturā, quomodo illa sit se determinationē naturā, & tamen offerat concursū. Nam ita offerre concursū, non est cāco modo operari; cāce enim operatur qui aliās noscible non agnoscit, quia autem salvā libertate ante operationem conditionatam creaturā, non est noscibilis hāc determinatio, hinc quantumvis illum pro illo signo non noscat Deus, non poterit dicere cāce operari. Et sicut quamvis Petrus non videat in Paulo tres oculos, non est dicendus Petrus cācus, de facto enim tertium oculum non habet Paulus; ita quamvis ante conditionatam determinationem creaturā, non videat Deus, quid sit Petrus v. g. volitus, non arguit quōd Deus cāco operetur. Cūm hāc determinatio salvā libertate non possit habere pro illo signo.

Quid ergo Deus per illam scientiam simplicis intelligentiā videt? videt modos, quibus salvā libertate possit haberi consensū, decernique tales modos adhibere, videtque insuper auxilium, quod faciat, ut hoc nonnisi homo operetur etiam pro statu conditionato, & quo posito, impossibile sit etiam pro statu illo conditionato non posse non ponī consensū, videt inquam lāsivū esse libertatis, secundūm aliās probata, & decernit, ex suppositione quod velit servare indemnem libertatem, non dare talia auxilia. Videt rursus si detura auxilium quoad entitatem quidem determinatum, non tamen determinans ut hoc nonnisi fiat, posse sequi consensū conditionatum, decernitque conditionatē dare tale auxilium, concurrendeque cum voluntate. Quā volitus jam est suprā præexpli-
cata, & aliās defensa.

Instantia illa de pīcatione non tenet, duas imaginari illic possimus scientias in illa pīcatione; primam, quā dirigit confectionem retis, ejus confectiō applicationem debitam. Et si hoc faciat pīcator non dicitur cāco modo operari. Deinde possimus imaginari scientiam, vi cuius certē & infallibiliter ante absolutam prehensionem pīcium noscat pīcator: si hoc & ita je-
cerō rete, prehendam pīces hos, quam scientiam quā non habent pīcatores, in incertum pīcantur. Jam autem Deus in primis per noscī vim & vires auxiliū conditionatē dandi, & voluntatis conditionatē operatur, & cūm pro illo signo nihil sit ulterius noscibile salvā libertate, ideo pro illo signo, utitur scientiā quā illi pro illo signo possibilis est. Quia autem insuper Deus ante eventum futurūm absolute, pernoscit quid sit futurūm sub conditione, ideo non

pīcatoris more, fortuitō & casu operatur, sicut nec pīcator operaretur cāco modo, si post penetratam vim & habilitatem sui retis, aquā, pīcis, nosceret certo, si misero rete, hoc prehendam.

Est & alia via satisfaciendi huic instantiā, quia cum conditionata pīcium per rete conditionatē mittendum capture, sit eventus necessarius, & non pendens à libertate pīcis, vel à libertate retis, quōd nesciat pīcator eventum illum conditionatum antecedenter, debet id rejici in ipsam inscritam & ignorantiam, non penetrantis pīcatoris circumstantias loci, pīcium &c. Quia autem eventus conditionatus voluntatis, est eventus liber, quod ille non noscatur antecedenter ad ipsam suppositionem futuritionis conditionatē, rejici id debet non in defectum scientiā, sed in defectum objecti, quod obtuendam libertatem creatam, ante suppositionem conditionatam determinantis se voluntatis, non habet ullam infallibilitatem.

Et per hoc responderi debet ad alteram instantiam quam ponit Gonet, in *sed contrā tertio*, & est talis sicut si homo per cācos meatus projiceret lapidem, postea exploraturus quem scopum ille attigisset, exploratio illa & cognitio subsequens, non impediret, quin projeccio illa lapidis, facta esset modo cāco. Ita cognitio scientiā mediā non impedit quin in signo illum antecedenti modus ille concurrendi cum causis secundis, cācus sit. Sed ad hanc instantiam ex iam prājaēis dici potest, quōd cāca sit illa projeccio lapidis, cūm à nulla scientia dirigatur, dirigitur autem à scientia simplicis intelligentiā collatio auxiliorum non determinantium, ut hoc nonnisi fiat &c. ita prædirigente illā scientiā ad salvandam indemnem libertatem. Rursus ex ignorantia est, nescire quis sit scopus tangendus, est enim hoc antecedenter noscibile ante ipsum lapidis accessum ad scopum, non est autem scibile quid sit salvā libertate actura voluntas sub conditions, nisi ex suppositione conditionati consensū voluntatis. Denique tactio illa scopi est necessaria, hinc quōd non prævideatur, debet id rejici in defectum scientiā. Jam autem futuritionis conditionata, de qua hīc, est futuritionis libera; ideo quōd non sciat Deus, ante suppositionem conditionatam quid sit futurum conditionatē, rejici id debet in defectum objecti liberi.

Ex eo etiam utraque hāc instantia solvi potest, quia & pīcator & jaculator, aut eventum absolutum, non habet certam notitiam conditionatam, & si haberet, ostendi non potest, quā cāce operaretur. Deo autem utraque hāc scientia competit.

Auctoritas quam inibi citat, S. Thomae contra Gentes c. 28. nos non petit. Nam inibi loquitur S. Thomas de providentia operante pro statu libero: neque enim inibi illius conditionati

(O) memi-

meminit, providentia autem etiam per Nos pro statu absoluto, absolutum supponit decretum de dandis auxiliis hypothesi implenda &c. Daturque per nos providentia de his, quae subsunt etiam conditionate libero arbitrio, licet non providentia prædeterminativa, sed offerens conditionatum auxilium &c. Congerit inibi plura Gonet contra Suarez, quæ omnia supponunt, quod non ex prædirectione simplicis intelligentiæ pro statu conditionato Deus offerat auxilium, & quod hæc prædictio non sufficiat, quod tamen non probat.

An Scientia Conditionata tollat libertatem.

OBJICIT Gonet argumentum ad hominem. Illa scientia tollit libertatem, quæ supponit res futuras ex vi & natura oppositionis contradictioniæ. Scientia conditionata est talis. Ergo tollit libertatem. Major probatur. Cùm enim oppositio contradictioniæ sit causa necessaria necessitate absolutâ, utpote fundata in illo primo principio: Quodlibet est vel non est, quod nihil potest esse vel concipi magis necessarium, futuritio ex illa proveniens, non potest esse libera & contingens. Minor probatur. Quianos dicimus, propositiones contradictionis de quibuscumque futuris, habere determinatam veritatem vel falsitatem.

RESPONDETUR. Secundum dicta superius, quod quamvis scientia conditionata supponat res esse futuras ex vi & natura oppositionis contradictioniæ, supponit tamen non fore illas independenter à suis causis, sed dependenter ab illis, inter quas quia est ipsum exercitum libertatis, vel absolutum vel conditionatum, ideo sine hac suppositione, non potest supponi etiam ipsa oppositio contradictioniæ. Et quia ipsum exercitum libertatis non afferat libertatem, ideo & ipsa oppositio contradictioniæ, fundata in illo exercitio, non afferat libertatem. Et certè sunt hæc duas contradictioniæ. Hircocervus est Leomus, Hircocervus non est Leomus, & tamen exinde non sequitur ulla existentia Hircocervi, Leomuris, quia non supponuntur ulla causæ, quæ possint ponere objectivæ illius contradictionis alterutrum extremum, ex quo apparet, quod etiam contradictioniæ non supponant existentiam alterutrius extremi independenter à suis causis. Deinde expendendo ipsas propositiones, ut ponuntur. Major habet aliquam difficultatem: Quia nostra principia non tribuunt ipsi oppositioni contradictioniæ, vim exercendæ futuritionis, sed potius vim alterutram verificandi, suppositis causis futuritionis, tamen illud primum, supponit dicta major. Deinde probatio ejusdem majoris, non videtur immediatum habere nexus cum consequenti, quod inferre debuit. Nam quamvis oppositio contradictioniæ sit causa necessaria, non infertur exinde: Ergo scientia tollit libertatem, quæ supponit res esse

futuras ex vi oppositionis contradictioniæ, nam ex causa necessaria non infertur futuritio, si illa, se solâ, non habeat vim educendi aliquid, ex nihilo existentiæ, vel è statu possibilitatibus, quam vim quis tribuat soli oppositioni contradictioniæ?

Conceditur probationi secunda, quod nullus aëtus bonus creaturæ, possit esse & concipi liber, quin non sit & concipiatur liber per ordinem etiam ad voluntatem divinam, sed negamus, quod conversio Petri v. g. in eo signo, in quo prævidetur à scientia conditionata, non dicat ordinem ad voluntatem divinam, & licet non concipiatur tunc decretum actuale & exercitum antecedens, quo Deus liberè determinat ex hypothesi convertere Petram, supponit tamen decretum de concursu & influxu in ipsammet conversionem, quod sufficit, ut illa conversio conditionata, dicatur Deo libera. Quod autem dicit, si illa futuritio conditionata conciperetur ut Deo libera, etiam scientia de illa, esset ex omni parte libera. Cùm tamen nos scientiam conditionatam appellemus, partim liberam partim necessariam. Id etiam non convincit. Nam non hoc sensu appellatur nobis scientia illa libera, quasi liberum sit carcer illa Deo, etiam si objectum supponatur conditionatum, sed quod versetur circa objectum contingens, & ex altera parte tale, quod non determinatur decreto absolute. Immerito etiam confundit hæc auctor scientiam necessariam cum naturali & scientiam simplicis intelligentiæ, de quibus vide prima parte Disp. 3. num. 62. an autem hæc scientia appellari debet media, videlicet ibidem num. 104.

Conceditur probationi Tertiæ, quod destruenda libertate increata, in re libertas creata, sublister non posset sed negamus, quod scientia conditionata, auferat libertatem primi liberi: nam quamvis non proponat voluntati divinae objectum suum cum indifferentia ad esseendum vel non esseendum conditionatæ, quia tamen ablato illius indifferentiæ, est ex suppositione concursus divini, & influxus in illammet conditionatam futuritionem, sit ut ablato illius indifferentiæ, non tollat libertatem divinam. Negaturque ulterius, quod prius cognoscatur voluntas creata operatura determinatæ, hunc specie actum, quin simul tunc cognoscatur voluntas divina operans determinatæ, hunc in specie actum. Et sicut Petrus ante suppositionem sua determinationis conditionatæ, est indifferens, an se sit ad hanc partem, an ad illam conditionatæ determinatus, sed primum determinatur determinatione conditionatæ, ita & Deus, pruis concipitur indifferens, ut concurrat vel non concurrat conditionatæ, & tunc primum postea concipitur conditionatæ concurrere.

Conceditur probationi principali Minoris, quod libertas consistat in potestate expedita ad actum

R. P.
THEML
ZIA NOWE
TOM. I.
D. V.

actum ejusque negationem, id tamē intelligendum est de potestate expeditā, sed ante suppositionem actū vel ante suppositionem negationis actū, nam ex suppositione actū, non debet esse potestas expedita ad non actum, nisi forte spectando actum & non actum, in suis causis. Unde etiam ex suppositione, quod jam Deus concurrevit conditionate ad futuritionem conditionatam, non potest esse expeditus, ut non concurrevit conditionate, licet sit expeditus, ut pro statu absoluto decernat absolute vel non decernat ejus existentiam. Ceterum quia nulla talis est occasio, in qua non prævideatur voluntas, non tantum discentiis sed etiam contentiis, liberum erit Deo habenti in potestate voluntates hominum, quam voluerit prostatu absoluto, eligere partem.

Conceditur Confirmationi Prima, quod per nos physica præmotio id est prædeterminatio auferat libertatem. Præmotio inquam prædeterminativa: quia si per præmotionem intelligatur, oblatio auxiliorum, immisso cogitationum que sunt in nobis sine nobis, hoc sensu præmotio non auferat libertatem. Posito autem, quod præmotio prædeterminativa auferat libertatem, non sequitur, quod etiam suppositio Scientiæ conditionatae non sit Deo libera; quia illa suppositio objecti scientiæ conditionatae, licet præcedat decretum, ut hoc non nisi fiat, non præcedit tamen decretum de dandis prærequisitis, de concurrendo cum ipsam conditionate operatura voluntate, jam autem & oblatio & efficacia prædeterminationis præcedit consensum nostrum liberum.

Conceditur Confirmationi Secunda, id quod antecedenter se habet ad libertatem, & eo posito, non potest non sequi effectus, tollere libertatem, sed negatur quod futurito conditionata antecedat libertatem divinam, de dandis prærequisitis, de concurrendo cum voluntate conditionatae, licet antecedat libertatem, ut hoc non nisi fiat conditionatae.

Conceditur quarto Principali argumento, quod nulla possit dari vel concipi libertas, ante primum principium & radicem illius, sed negatur, quod scientia conditionata concipiat suum objectum, ante primum principium & primam radicem illius; nam licet supponat objectum illius antecedenter ante divinum decretum, prædeterminans, ut hoc non nisi fiat, non antecedit tamen liberum decretum de dandis conditionatae principiis requisitis, non antecedit item decretum conditionatum de concurrendo, decretum item de servanda libertate, & dandis comprincipiis libertatem non destruentibus, ratione quorum cum Sancto Thoma, libertas creata, rejici debet in efficaciam divinæ voluntatis, decretaque a nobis admissa, antecedentia etiam statum conditionatum ostendunt, quomodo Deus sit primum in genere liberorum, o-

stenduntque (id quod petit confirmatio) quod libertas creata, sit de munere Dei, & per participationem libertatis increatae, vide de hoc puncto i. parte disp. 5. n. 377. & sequentibus.

An Scientia Conditionata faciat Deum Autorem peccati.

OBJICIT Gonet. Scientia conditionata supponit divinum concursum oblatum voluntati de se indifferentem, & ab illa ad hanc magis partem, quam ad illam determinandum, ergo juxta hanc sententiam, concursus divinus, sequitur nutum voluntatis create; at voluntas creata non semper se ad bonum determinat, sed quandoque ad malum, ergo concursus Dei æquivalenter se extendit ad malum & ad bonum, & absque ullo discrimine affectivo.

RESPONDETUR. Concedendo totum cum limitatione, quam inibi ponit Gonet, quod scilicet affectivo alio actu concurrat Deus ad peccatum, quia quantum est ex illo nollet ad illud concurrere, mirumque est, quod cum agnoverit diversitatem concurrendi affectivam, nihilominus sine nullo addito dicat, quod ad utrumque, nempe sive ad concurrendum ad bonum, sive ad concurrendum ad malum, mediā voluntatis determinatione transeat, nec modifcat illam voluntatis determinationem, ut appareat diversitas affectiva: cum enim illa voluntatis determinatio sit de linea affectivi, debuit hic diversitas hæc poni, nempe quod transeat etiam ad malum mediā determinatione sua voluntatis; sed cum affectione, quod quantum est ex Deo, nollet cum peccato concurrere. Longè aliter habet se sententia prædeterminantium: nam illa asserit (saltē per principia aliquorum) Deum prædeterminare, ut homo non nisi peccet, & quā prædeterminatione positā, impossibile est illum non peccare, cum impossibile sit illum non ponere actum peccaminosum materialiter sumptum, à quo non distinguitur re, ipsum formale peccati. Nec apparet, quid, si prædeterminat Deus ad materialē peccati ita indistinctum à formalē, non se affectivē habeat ad peccatum, siquidem non foret peccatum, si non foret illa prædeterminatio, quam ponere, non est nisi in Dei potestate, & cur illam poneat, si illi non afficeretur, ponitque illam prædeterminationem conscienti, illa positā, impossibile esse non sequi materiale peccati, & illo posito, impossibile est non sequi formale peccati, ex quo ulterius sequitur quod proditio Iudæ non minus sit opus Dei quam convērsio Pauli. Nec est inter nos & Thomistas lis de hoc, an concursus Dei ad peccatum in linea affectivi sit dispar; sed an sequatur, quod Deus & que sit causa peccati ac meriti, si & que ad peccandum ac ad merendum prædeterminat.

Conceditur Confirmationi, quod determinante se voluntate creatā ad actum odii Dei, una

(O) a tunç

OD
SKI
Z:

I

tunc illam determinationem comproducat Deus, sed negamus, quod talis influxus extendat se ad ipsam malitiam, supposito, quod illa sit quid privativum vel negativum: nam ad privativa & negativa non datur Dei influxus, sed potius debet dari negatio influxus. In sententia autem tenentium, quod etiam peccatum stet in aliquo positivo, dicent illi, concurrere Deum etiam ad ipsum formale peccati, sed cum affectu, quod nullo modo, quantum ex illo est, vellet ad hunc actum concurrere, & hoc illi dicere non possunt, qui dicunt antecedenter Deum determinare, & pro statu conditionato & pro statu absoluто, ad peccatum, si enim peccatum illud non vult, cur prædeterminat? consequenter Deus erit causa peccati; non erit autem, si quantum ex illo, nolit ad peccatum concurrens, nec ad illud prædeterminet, etiam materialiter sumptum.

Negatur Probationi secundæ, illum esse causam moralem peccandi, qui ad salvandam rationem causæ primæ, ponit hominem in occasione peccati. Sed hoc punctum pluribus non examino, quia illud tractatum est in materia de peccatis.

De principio autem illo; An Deus determinet voluntatem ad individuum actus peccaminosi, vide i. parte disp. 5. n. 323.

An ex scientia conditionata, aliqua alia inconvenientia sequantur?

i. IN CONVENIENS ex Gonet est, quod scientia conditionata totam certitudinem & infallibilitatem prædestinationis, prout à Generali providentia distinguitur, reducit ad præscientiam usus liberi arbitrii, & pro hoc citat Molina, quæ tamen positio est contraria sancto Thomæ, i. part. Quæst. 23. art. 6. & de veritate art. 3. & Quolibet 12. art. 3.

R E S P O N D E T U R. Quando Molina, aut alii ex nostris referunt certitudinem prædestinationis in solam præscientiam, referunt in illam aut potius in objectum illius tanquam primum certificativum, sed non tanquam in certificativum excludens alia certificativa proxima & immediata, quale est decretum absolutum de dandis absolute prærequisitis, decretum de implenda absolute hypothesi, sub qua prævidebatur eventus. Et haec est ipsissima doctrina S. Thomæ dicto Quodlibeto proposta: *Prædestination habet certitudinem ex parte scientie Dei, que non potest falli, & ex parte voluntatis divinae, cui non potest aliquid resistere, & ex parte providentie, que certissimo modo dicit ad finem.* Sed istud Certissimum, sumunt Thomistæ pro prædeterminativo, itemque illud Ly non potest resistere: Nos autem sumimus, quod divinæ voluntati non possit resisti ex suppositione consequenti, ex qua etiam suppositione modus ille certissimus salutis habetur.

Pono hinc lineam resolutorii hujus quæsti,

Petrus salvatur. Quæro, quare salvatur, quia data est illi gratia efficax. Quæro ulterius, quare salvâ libertate infallibiliter illa gratia habuit eventum, quia præscivit Deus illum huic gratiæ, licet de se non deterrinat, ut non nisi consentire possit, consensum præbiturum, enim infallibilans ipsum objectum scientie conditionata. Per hoc tamen non nego, quod si alia hæc quæstio instituatur, prævidit Deus respectu Judæ non tantum deificaces, sed & efficaces gratias, cur non elegit efficacem? & jam tunc non recurremus ad infallibilitatem ex scientia conditionata oriundam, sed ad infallibilitatem felicis Dei, seu prædestinantis, licet hæc ipsa selectio non fiat independenter, à directione præsupposita, scientie conditionata, vi de primâ parte Disp. 4. n. 161.

2. IN CONVENIENS. Si Deus scientiæ conditionata diretrice, disponeret prædestinationem & conversionem hominum, se quereret ex natura rei & metaphysicè loquendo, non repugnat esse aliquem hominem, quem Deus etiam de potentia absoluta convertere & prædestinare non posset, quod est absurdum & contra August. Enchiridij cap. 98. & est contra prædestinantis Dei libertatem. Siquidem prædestinationem in sua potestate non haberet. Sequela probatur. Ex natura rei non repugnat dari hominem, qui in nullo tempore, in nulla occasione, cum nullis auxiliis ex se non efficacibus, velit se convertere, cum contingens sit, ut hæc media effectum fortiantur, siquidem cum illo infallibilem connexionem non habent, licet moraliter impossibile sit, ne convertatur, ex natura tamen rei non repugnabit.

R E S P O N D E T U R. Conformater ad alias dicta in prima parte, quod nulla sit ita perversa voluntas, ut in tanta varietate auxiliariorum, nullum sit auxilium, cum quo illa non sit operatura, & si impossibile est moraliter, ut agnoscat Gonet, quin aliquid ex illis auxiliis fortius eventum, hoc ipso suberit omnis humana voluntas Dei dominio, & sicut cum dicimus impossibile esse moraliter, ne homo aliquando peccet venialiter, non dicimus, quod metaphysicè loquendo repugnet, ne unquam homo pro præsenti statu peccet venialiter, sed simpliciter asseritur, impossibile esse, quin peccet interdum pro præfenti statu; ita etiam cum impossibile sit moraliter, ne tot auxiliis oblati consentiat homo, non debet dici quod sit id possibile metaphysicè, & ex natura rei, eò quod ly ex natura rei possibile, videatur excludere impossibilitatem moraliter oppositam, & sicut enuntiat Tridentinum enuntiatione absoluta, non potest homo sine privilegio speciali abstinerre ab omnibus venialibus, licet hoc non posse; interpretentur Theologi, esse illud non posse, morale, seu impossibile moraliter, ita & nos dicimus, absolute impossibile est, quin homo alicui oblatæ gratia sit consensu.

R. P.
THEML
ZIA NOWE
Tom I: c
T. V

senitus; quidquid sit an hæc impossibilitas sit moralis, vel an oppositum ex natura rei fieri possit. Deinde phrasis S. August. hoc solum vult, quod Deus cum voluerit possit convertere, que phrasis non debet restringi, quod debeat convertere, non nisi salvâ libertate.

Conceditur Confirmationi, quod non possit praesenti rerum ordine praedestinare Deus, nisi quem prævidit vocationi suæ responsorum libere, sed absolutè & ex natura rei, ut hic loquitur Gonet, posset praedestinare etiam necessitando. Et retinendo priorem responsonem, quod impossibile sit moraliter, ut in tanta varietate auxiliorum, nullum prævideatur eventum habitum, & quamvis non singulæ vocaciones, aliæ tamen ex collectivè acceptis, & indubie plures superabunt resistentiam liberi arbitrii; & hæc possit voluntas cum qualibet vocatione componere dissensum, tamen impossibile est moraliter, ut per ordinem ad totam collectiōnem sit restitura, non ob infallibilitatem praedeterminatam inclusam in aliquo ex his auxiliis, sed ob tantam varietatem, & modum congruendi, ipsi vocato.

3. IN CONVENIENS. Si datur scientia conditionata, sequitur quod nos prius eligamus Deum, quam nos ipse eligat, quod est contra verba Christi Joan. 15. contra divum Thom. in illum locum Joannis: & contra August. c. 17. deprædestinatione. Sequela probatur. Quia per nos, antequam in Deo sit decretum quo eligat Petrum, ista Propositio est determinatè vera, Petrus in talibus circumstantiis eliget esse discipulus Christi.

RESPONDE TUR. Si res sit de statu absoluto, antequam Deus videat hanc propositionem, eligit Petrus esse discipulus Christi, praetelligi debet in Deo decretum de dando absolutè auxilio, cum quo eligat Petrus esse discipulus Christi: Decretum item de concursu & impletione hypothesi, sub qua prævidebatur electurus, & per nos decretum prædefinitivum, ratione quorum Decretorum, prius Deus, eligit Petrum, quam Petrus Deum. Si autem agatur de statu conditionato, electionem quidem absolutam Petri, præcedit electio conditionata, quia Petrus eligit Deum, quia tamen hæc ipsa conditionata electio, præsupponit electionem Dei de dandis auxiliis, de concurrendo, &c. hinc adhuc ultimò resolvantur omnia in Dei electionem.

Conceditur Confirmationi, quod August. negat hanc causalem de prædest. SS. cap. 19. elegit nos Deus quia credimus, quia ibi loquitur contra Semi-Pelagianos, qui conditionatis naturalibus meritis electionem absolutam ad salutem tribuebant, quod nos non docemus. Deinde, ut hic paulò ante dictum, nec elegit nos absolutè Deus quia credimus conditionatè,

creditione supernaturali, quia etiam reprobi prævidentur cum tali creditione, & tamen non eliguntur. Quod autem dicit bona est consequentia apud August. Deus præscit ante suum decretum fidem credentium, ergo non eligit ut credant, sed ipsi credendo eligunt illum; Ergo etiam erit bona consequentia, Deus non præscit ante decretum, consensum liberum quem ego datus sum, vocationi quæ vocat ad credendum; Ergo Deus non eligit consensum liberum, sed ego prior eligo eum consentiendo. Quod inquam dicit non convincit, & tenet prior consequentia, non tenet secunda, nisi ex suppositione ejusdem doctrinae in consequenti quæ ponitur in antecedenti. Hinc consequentia prior est desumpta ex principiis Semi-Pelagianorum, qui docebant, ex eo jam aliquem salvari, quia prævisus est crediturus sub conditione, tenebit ergo consequentia: Ergo prior ille elegit Deum conditionatè electione, & posterius elegit eum Deus, ex quo principio deberet etiam tenere & illatio secunda. Sed hoc principium nos non tenemus, neque enim hoc principium apud nos resolutiorum est quare hic salvetur, ille non salvetur, hic prædestinetur, ille non prædestinetur, quia hic prævisus est consensurus conditionatè, ille dissensurus conditionatè: probavimus hoc & exinde, quia etiam respectu S. Petri, prævisæ sunt multæ gratiae efficacæ & respectu Judæ multæ efficacæ, & tamen salvatus Petrus, damnatus Judas. Non ergo hoc rejici debet, in electionem illam conditionatam, sed in liberum Dei decretum, electivum auxiliorum, prædestinatrum, & latens Dei consilium. Ergo non sequitur idè nos electos, quia elegimus conditionatè, sed idè nos esse electos, quia electi sumus electivo, aut prædestinativo decreto, licet in initio scientia conditionatæ.

4. IN CONVENIENS. Quia hæc sententia sternit viam Semi-Pelagianis, qui afferebant, dari in nobis initia fidei non à gratia sed à natura, quod tamen damnat Arausicanum, Canone 5. Sequelam probat. Scientia conditionata ponitur talis à nobis, ut Deus ante ðmne Decretum præveniens nostras voluntates, cognoscat, an homo positus sub his vel illis occasionibus pro sua libertate, consensurus vel dissensurus sit vocationi, supposito tamen auxilio de se indifferente, & moraliter tantum excitante, quod per ipsum consensum reddendum est efficax, si de facto operetur, vel inefficax, si nolit operari. Sed in hac scientia sic explicata offertur divina Notitia aliquod initium fidei, quod non est à gratia sed à natura, quod ipsum probat. Quia determinatio & pia motio voluntatis applicantis & moventis intellectum ad credendum, est initium fidei, ut docetur in materia de fide, sed talis determinatio quæ per scientiam conditionatam futura sub conditione prævidetur, non supponitur ut futura ex vi determinationis gratiæ,

Tractatus IV.

162

tia illam causantis, & applicantis voluntatem ad illam, sed potius illa supponitur & prævideatur à Deo ut applicans & determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & à voluntate creata determinabilis, ergo talis determinatio non supponitur nec prævidetur à Deo, ut causata vel causanda à gratia, & ex auxilio Dei determinatè proveniens.

R E S P O N D E T U R. Negando Majorem, probacioni ejus, nego Minorem, nego ulterius quod determinatio voluntatis, licet non prævideatur futura ex vi determinationis gratiae ut non nisi consentiat, quod inquam non prævideatur futura illic determinatio voluntatis, ex gratia, faciente illam ipsam determinationem supernaturalem, certe enim applicatio illa & determinatio, determinans ipsam gratiam, est applicatio & determinatio cum influxu gratiae, adeoque prævideretur à Deo ut causata, vel causanda à gratia. Et in particulari quando applicatio ad credendum, sicut oportet, est volitus antecedens supernaturalis ad credendum, quam nemo nostrum dicit esse naturalem & profectam à viribus liberiarum arbitrii. Rursus si determinatio illa ad credendum sit in actu signato, nempe inclusa in ipsomet actu Fidei sicut oportet, & hunc actum Fidei, sicut oportet, nemo nostrum dicit fieri sine influxu gratiae.

Immerito etiam supponit, quasi à nostris universaliter dogatur, quod gratia moraliter tantum excitet, quia licet morales excitationes admittamus, admittimus tamen insuper etiam influxum coëffectivum & comproducentium cuiuscunque tandem consensu supernaturalis. Addo quanvis illa determinatio non supponatur futura ex determinatione gratiae determinante ut hoc non sis fiat, supponitur tamen futura hæc determinatio ex determinatione gratiae causantis, productentis illam determinacionem, pendensque à decretis diuinis toties jam inculcatis.

C O N C E D I T U R Confirmationi, quod præter gratiam moraliter excitantem, detur etiam gratia coëfficiens seu cooperans, licet non admittamus gratiam prædeterminantem sed negamus, quod determinatio voluntatis ad credendum non prævideatur à Deo, ut causanda à gratia & moraliter excitante, & coëfficiente; & licet talis gratia subjiciatur libero arbitrio, & ab illo determinetur & applicetur ad agendum, ut loquitur Gonet, nego tamen quod gratia in ipsam illam applicationem, in ipsam illam determinationem non influat, unde determinatur illa gratia, sed determinatione, in quam ipsam influat gratia. Quidquid sit an gratia moraliter excitans, debeat dici physicè influens, licet sit quid physicum, ad eum modum quo causa finalis, est causa physica, licet non causet physicè. Quia tamen nos insuper admittimus gratiam cooperantem physicè influentem, ideo illa determinatio & à gratia moraliter excitante, & à gratia coëfficiens procedit, & licet gratia coëfficiens, ut illam appellat Gonet, sit determinabilis quantum ad speciem actus adeoque indifferens, non sequitur, quod causare hanc determinationem non possit, cum, ut supra vidimus, non probarit Gonet, quod à causa indifferenti, determinatus non possit prodire effectus.

Sæpè dum hæc agitur de determinatione gratiae de se indifferentiis ad operandum, videatur auctor imaginari determinationem aliquam antecedentem ipsiusmet auxilii, & tamen hæc determinatio si spectetur præcisè determinatio ipsius auxilii, est determinatio in actu signato. Nempe in ipsomet exercitio illius actus sita, & ita determinatio auxilii ad volendū credere, est ipsiusmet volitus credendi, determinatio auxilii ad credendum, est ipsa creditio seu actus fidei. Hinc si nec ex doctrina nostrorum, nec ex ipsis verbis colligi potest, quod fides ut oportet non sit ex auxilio gratiae, nec etiam colligi poterit, quod ipsa determinatio auxilii ad credendum non sit ex gratia. Concedo quidem, quod interdum sit determinatio, quæ sit per unum actum ad alium actum, quod inquam sit determinatio transitiva, & in actu exercito, ut cum voluntas dicit, propono facere actum amoris Dei, & tune non tam est determinatio auxilii ad amandum quam potius ipsiusmet voluntatis ad ponendum distinctum actum; determinatio tamen auxilii indifferentiis ad ipsamet volitionem, est determinatio per ipsamet volitionem. Nos vero universaliter dicimus quancunq; determinationem, sive fiat in actu signato sive in exercito, sive sit transitiva sive intransitiva, semper illa habet ex influxu gratiae, si sit determinatio, sicut oportet.

N e g a m u s item quod ab ipsa voluntate, determinetur & applicetur ad agendum auxilium, determinatione, quæ non sit ipsa ex gratia, cum illa determinatio auxilii ad credendum, sit ipsamet actus fidei, sicut oportet. Concedimus, quod cum albedo in manu, non sit causa nec principium caloris, impertinenter dicitur, quod procedat calor non è manu nude sumptu, sed à manu ut ab albedine affecta, è quod albedo, nullo modo influat in calorem. Sed nos concedimus influxum gratiae in ipsammet determinationem voluntatis. **Auctoritas Prosperidensis, Semi-Pelagianos concessisse operaciones factas sub ipso gratiae adjutorio,** quomodo sit accipienda, supra est allatum. Quod autem dicit Gonet in hoc errasse Semi-Pelagianos, quod docuerint consensum ad actus supernaturales, esse à libero arbitrio sub adjutorio gratiae constituto, in hocque illos errasse, quod negarent solùm ab ipso gratiae auxilio procedere illum consensum. Id non debet sine addito dici. **Quia**

R. P.
THEML
zianows
Tom. Ie
D. V

Quia si errarunt in hoc Semi-Pelagiani, quia non agnoverunt consensum nostrum, esse solum ab ipso gratiae adjutorio, sequeretur in hoc erat Semi-Pelagianos, quia non docuerint, quod nos in opere salutis mere passivae habemus, haberemus enim nos passivae, si consensus noster solum esset ab ipso gratiae auxilio; adeoque errarent in hoc Semi-Pelagiani, quod non commiserint errorem damnatum a Tridentino quod nos in opere salutis mere passivae habeamus.

5. IN CONVENIENS. Scientia conditionata sternit viam alteri errori, quo Semi-Pelagiani assertabant, prædestinationem ad gratiam, fieri ex prævisione meritorum.

R E S P O N D E T U R. Duplicum hac in parte fuisse errorem Semi-Pelagianorum, ut vidimus etiam suprà. In primis, quia objectum scientia conditionata, quam admiscebant, ponebant merita naturalia, quibus illi tribuebant initium salutis. Non tribuimus nos. Alter eundem error fuit, quia positâ prævisione meritorum (ponamus etiam supernaturalem) non admiscebant ullum aliud decretum divinum, quod nos admittimus, selectum auxiliorum, nullum item admiscebant specialis doni decretem de implenda hypothesi, nec admiscebant decretum prædestinativum conditum ab aliis Dei gratiis &c. quæ tamen à nobis admittuntur. Unde per Semi-Pelagianos rejiciebant latens consilium Dei, causalisque illorum, quare hic potius salvetur quam ille, erant merita conditionata prævisa, quam conditionalem nos non admittimus, sed doceamus etiam respectu salvatorum, prævisa fuisse demerita conditionata, & respectu damnatorum prævisa esse merita conditionata, hinc quod illi salvati hi damnati, rejici debet in aliud, nempe in prædestinationem. Denique licet ponatur recurrisse Semi-Pelagianos ad merita ex gratia absolute posita, quia tamen negabant dari ulterius prædestinationem, id est in hac sua positione errabant; admittimus nos prædestinativum decretum; sed de hoc infra, ubi agetur de voluntate dandi gratiam efficiem.

Conceditur, quod Deus in signo rationis antecedente decretum, quo prædestinat omnes ad Gratiam, prævidet merita ipsorum futura, sed prævidet illa ut directiva, quomodo salvâ libertate prædestinari possint, sed non tanquam motiva prædestinandi. Conceditur quod interactus divinos non detur alia Prioritas quam dependentiae, tenentis se ex parte Objectorum, sed negamus, quod præscientia meritorum Conditionatorum, sit prior prædestinatione ad gratiam conditionate dandam, licet sit prior prædestinatione ad gratiam absolute dandam, sed prioritate non in ratione motivi, ut detur absolute Gratia, sed directivi, ut salvâ libertate detur. Negatur ulterius, quod si Deus in ali-

quo signo rationis priusquam eligat hominem ad Gratiam ab solute dandam, videat illius merita futura conditionata, hoc ipso debeat accipere illa pro motivo ad dandam Gratiam. Negatur ulterius, per Principia nostrorum, Prædestinationem ad gloriam fieri ex prævisis meritis, id est quia ante decretum electionis ad gloriam, Deus per Scientiam conditionatam prævidet merita hominum conditionata futura; nam per nos non merita conditionata, sed merita absoluta, sunt motivum prædestinationis, si illa formatur non ante prævisa merita absoluta, quod inter nos controversum est, ut videtur est 1. parte Disp. 8.n. 95. Conceditur, quod in quoque signo rationis aliquid verum est, in eo, Deus illud prævidet, sed nego per illam Propositionem: in signo rationis antecedente electionem Petri ad gratiam, altera istarum contradictriarum, Petrus merebitur, Petrus non merebitur, sit determinativa vera. Ratio negandi est, quia si loquitur Auctor de electione ad gratiam conditionata dandam, in signo antecedente hanc electionem, non est verum dicere, Petrus merebitur, cum etiam ad merita conditionatum requiratur. Electione conditionata ad Gratiam, si autem res sit de electione Petri absolute, ad gratiam absolute dandam, negatur quod pro illo signo, vera sit haec absoluta, Petrus merebitur, sed vera erit haec, Petrus merebetur si. Quod autem in signo rationis Electionem Petri absolute, ad gratiam absolute dandam non sit vera haec, Petrus merebitur, ratio est, quia etiam Contradictria, ut alterutra vera sit, indigent causis indispensabiliter requisitis, ad ipsam futuritionem, Futuritio autem absolute meriti requirit indispensabiliter decretum Dei absolute, hinc ante hoc decretum non potest prævideri Petrus merebitur.

Multo minus verum est, ex nostris Principiis sequi, quod ex Prævisis sive conditionatis sive absolute meritis, prædestinatus sit Christus ad Filiationem Dei naturalem. Quia inter actionem meritoriam & præmium debet intercedere proportio, nulla autem est Proportio finiti ad infinitum, adeoque nec meriti Christi, ad unionem Hypostaticam infinitæ dignitatis. Rursus, illa merita Christi vel supponerentur profecta à Christo, prout jam habente naturam suam terminatam Personalitate verbi, vel non terminatam. Si proficiscuntur à Christo habente naturam suam, terminatam à Personalitate verbi, ergo ante quam mereretur unionem, jam habaret unionem; si autem proficiscuntur illa merita à Natura humana Christi nondum terminata à Persona verbi, subdivido, vel proficiscuntur à Natura humana terminata Personalitate humana, vel non terminata illa Personalitate. Non proficiscuntur à Natura terminata à Personalitate humana, quia pro præsenti rerum Ordine, non videtur à Deo illa Perso-

(O) 4 nali-

OL
SKI
Z:

nalitas humana, terminans Naturam Christi, adeoque nec videtur ullum meritum Christis sumpti, si autem non videtur illa humanitas terminata ab ulla Persona, ergo nec prævideatur merens, meritum enim & actiones sunt suppositorum. Ex quo Princípio sequitur, quod in signo rationis antecedente Decretum prædestinationis Christi, non fuerit hæc determinatè vera; Christus merebitur, cùm non supponatur causa ad merendum necessaria, ipsa Persona. Denique per nos scientia conditio- nata, requiritur ad salvandam libertatem cum prædestinatione, Christus autem in Filium Dei naturalem, non est prædestinatus ex libertate, quomodo ergo Principium hoc nostrum, servit errori Arriano, docenti Christum electum esse in Filium Dei, titulo hujus prævisionis.

DIFFICULTAS III.

Restaurantur Argumenta.

Gonet Articulo 6. proposuit Argumenta Gnostra, quæ ut evaderet, posuit alias Responses, quas necesse est hic examinare.

NOTO. Quomodo sit restaurandum Argumentum ex Luc. 10. v. 13. sumptum, & à nobis propositum primâ parte Disp. 5. N. 441. quamquam non tam est argumentum hoc restaurandum quā alibi dicta huc applicanda.

Punctum Difficultatis 1.

Restaurantur duo Argumenta.

Primum Argumentum sic habet. Si datur decretum prædeterminativum Christo increpanti Iudeos, quod non sint conversi, cùm convertendi fuissent Tyrii, si hæc signa viderint, potuissent dicere Iudei, non sumus conversi, quia non formasti de nobis decretum prædeterminativum, quod formas de Tyriis, hinc immerito nos increpas, nam sine hoc decreto operari non possumus, & illud ponere non est in nostra potestate.

His quæ in contra adfert Gonet. Negatur, quod ex defectu Decreti efficacis, non colligatur defectus potentie ad penitendum, si ipsum Decretum efficax, sit necessarium ad operandum, & si illo non posito, impossibile sit operari. Concedo quod potenti bonum facere & non facienti, peccatum est illi, sed nego, quod possit bonum facere, qui caret necessario requi- sito ad operandum, quale est per Thomistas, prædeterminatione.

Conceditur, quod potuissent replicare Iudei non conversi, cùm fuissent Tyrii convertendi ut dicit Christus, adeoque quod potuissent dicere, quare non dedisti nobis gratiam congruam, quam eras datus Tyriis. Sed hæc respon- sio Iudeorum in principiis nostris non teneret, nam retudisset Christus: Non dedi vobis gratiam congruam, sed sine hac, potuissetis opera-

ri, cum tamen sine gratia prædeterminante, im- possibile sit operari. Rursus, ego quidem non selegi, dixisset Christus, gratiam pro vobis con- gruam, sed ne illa foret congrua, vestra malitia fecit; jam autem non malitia hominum facit, ne hæc quæ Iudei v.g. data est gratia, sit præde- terminativa. Conceditur quod possit homo- operari sine gratia efficaci, modo illi detur gra- tia sufficiens, sed nego illam gratiam fore suffi- cientem, si ponatur, prædeterminationem esse necessariο requisitam, ad actum, & quidem ita, ut sine ipsa impossibile sit ponere actum. Hinc si non ponatur gratia prædeterminans, quæcumq; alia gratia, erit gratia verbaliter sufficiens, nec poterit cum illa agi pœnitentia; si quidem ad posse agere, requiritur prædeterminatione: quod vide prima parte Disp. 5. num. 452. Unde ulte- rius si gratia prædeterminans, est ita necessaria ad operandum, ut sine illa impossibile sit ponere operationem, carentes illâ, non escent pares iis, qui illam habent, etiam quantum ad ea, quæ fe- tenent ex parte potentie & actus primi.

Quod si inquiras, unde nobis constet de hoc, quod ita sit necessaria prædeterminatione, ut sine illa impossibile sit ponere operationem. Colligi id potest ex argumentis quibus supra probav- dari prædeterminationem Gonet. Si enim prædeterminatione facit, quod Deus sit Prima Causa, quod sit Primum Liberum, quod item Prædeterminatione sit medium, quo extrahitur res ex statu possibilis in statum existentia etiam conditionatae; Hinc fit, ut sicut im- possibile est ponere actionem sine Causa Prima, sine concursu Primi Liberi, sine extractivo è statu possibilis in statum existentia etiam condi- tionatae, ita nec poterit fieri actio sine præde- terminatione, quæ omnium horum est salvaticum. Colligitur idem ex verbis Alvarez Disp. 29. ubi num. 4. ait: Prater auxilium sufficiens quod tri- buit posse, est absolute necessarium aliud gratie pa- venientis efficacis, tribuens actualiter posse ope- ri. Similia habet Disp. 33. num. 31. Peccator qui non implet præcepta divina, non habet auxilium effi- cace, prout necessarium est, ut actu operetur. Et disputatione 22. num. 33. in sensu composito mel- vele possumus, sine prædeterminatione.

NOTO. Quomodo sit restaurandum. Secundum Argumentum quod sic habet. Si ne- cessarium est ad Actu operandum decretum præde- terminativum auferetur tota ratio, gratia suffici- entis. Vide hoc argumentum tractatum primâ parte Disp. 5. num. 452.

His quæ in contra adfert Gonet. Conceditur ad confirmationem, quod sufficerit æqualitas inter Iudeos non conversos, & Tyrios conver- tendos sub conditione, quod inquam sufficerit æqualitas, quantum ad actum primum, sed nego esse æqualitatem quantum ad actum pri- mum, si ponatur, prædeterminationem esse ne- cessariam ad actum, si enim illa non habe- tur;

R. P.
THEML
zianows
Tom. I:e
D. V